32004R2086

РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 2086/2004 НА КОМИСИЯТА
от 19 ноември 2004 година
за изменение на Регламент (ЕО) № 1725/2003 относно приемането на някои международни счетоводни стандарти в съответствие Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета във връзка с въвеждането на IAS 39

(текст от значение за ЕИП)

КОМИСИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 19 юли 2002 г. за прилагането на международните счетоводни стандарти ([1]), и по-специално член 3, параграф 1 от него,

като има предвид, че:

(1) С Регламент (ЕО) № 1725/2003 ([2]) на Комисията бяха приети някои международни стандарти и разяснения, съществуващи към 1 септември 2002 г.

(2) На 17 декември 2003 г. Съветът по международни счетоводни стандарти (International Accounting Standards Board (IASB)) публикува преработен Международен счетоводен стандарт (International Accounting Standard (IAS)) 39 Финансови инструменти: признаване и оценяване, като част от инициативата на IASB да подобри 15 стандарта, за да могат те да бъдат използвани от дружествата, които прилагат IAS за първи път през 2005 г. Целта на преработката е подобряване на качеството и съвместимостта на съществуващите IAS.

(3) На 31 март 2004 г. IASB издаде изменение към IAS 39 Финансови инструменти: признаване и оценяване относно отчитане на хеджиране на справедлива стойност за портфейлно хеджиране на лихвения риск. Основната цел на това изменение е да се опрости прилагането на IAS 39 като се дава възможност за отчитане хеджирането на справедливата стойност за портфейлно хеджиране на лихвения риск.

(4) По смисъла на Регламент (ЕО) № 1606/2002, целта на Комисията е да има стабилна основа от подходящи международни счетоводни стандарти от 1 януари 2005 г. Въпреки това по някои важни разпоредби на IAS 39, дискусиите между IASB, Европейската централна банка, надзорните органи и банковия отрасъл все още не са приключили. Тези разпоредби се отнасят до възможността за оценяване по справедлива стойност на всички активи и пасиви и за отчитане на хеджирането. Всяка от тези разпоредби засяга области, които са напълно автономни, обособени и отделени от останалата част на стандарта. За да бъде спазена датата 1 януари 2005 г., необходимо е IAS 39 да бъде въведен без тези разпоредби.

(5) IAS 39 въвежда възможността всички активи и пасиви без ограничения да бъдат изчислявани по справедлива стойност. Въпреки това IASB публикува наскоро проект за обсъждане (консултативен документ), което предлага изменение на IAS 39 за ограничаване на тази опция, съдържаща се в стандарта. Предложеното изменение е пряк отзвук на загрижеността на Европейската централна банка и надзорните органи, представени в Базелския комитет, както и на надзорните органи за ценни книжа от държавите-членки, които са обезпокоени, че опцията за изчисляване по справедлива стойност може да бъде използвана неуместно, по-специално, за собствените пасиви на дадена компания. Комисията разглежда тези въпроси като важни и изискващи допълнително проучване. IASB е получил много коментари по тези предложени изменения и се очаква да вземе окончателно решение по този въпрос до края на 2004 г. Регламентът позволява опцията за изчисляване по справедлива стойност да бъде прилагана за финансови активи. Въпреки това за финансови активи, които не се търгуват на активни или ликвидни пазари, фирмите трябва да се погрижат да прилагат тази опция по начин, който осигурява надеждно оценяване.

(6) Опцията за изчисляване по справедлива стойност не трябва да се прилага изцяло докато IASB не излезе с решение по този въпрос и докато Комисията не приеме, че по този въпрос е намерено подходящо решение. Тъй като пълното прилагане на опцията е само възможност, разпоредбите, свързани с нея, са ясно обособени и разделени от останалите части на стандарта.

([1]) ОВ L 243, 11.9.2002 г., стр. 1.
([2]) ОВ L 261, 13.10.2003 г., стр. 1. Регламент, изменен с Регламент (ЕО) № 707/2004 (ОВ L 111, 17.4.2004 г., стр. 3).

(7) Що се отнася до отчитане на хеджирането, има спор дали IAS 39 в достатъчна степен отчита начина, по който много Европейски банки управляват своята ликвидност, особено в областта на фиксираните лихвени проценти. Полемиката е свързана с ограничаване отчитането на хеджирането или до хеджирането на парични потоци, или до хеджирането на справедлива стойност и строгите изисквания, засягащи ефективността на тези хеджирания.

(8) Много европейски банки твърдят, че IAS 39 не им позволява да прилагат отчитане на хеджирането към своите основни депозити на портфейлна база и ги принуждава да извършват непропорционални и скъпи за управлението на ликвидността и за счетоводните им системи промени. Тъй като портфейлното хеджиране, вследствие на вътрешни взаимодействия и правилото за големите числа, е различно от хеджирането на един актив или един пасив, се твърди още, че отчитането на портфейлното хеджиране на основните депозити на база на оценката по справедлива стойност е съвместимо с принципа на IAS 39, че справедливата стойност на безсрочен финансов пасив не може да бъде по-ниска от сумата, платима при поискване.

(9) Въпросът дали и как счетоводното третиране на портфейлното хеджиране може да бъде решено така че да отразява по-добре особеностите на банковата дейност в условията на фиксиран лихвен процент, се приема като особено важен от IASB. IASB е създал, поради важността на проблема, работна група, която проучва предложенията, направени от европейските банки, за въвеждането в IAS 39 на нов метод за отчитане на хеджирането (хеджиране на лихвен марж), който би отразил по-точно начина, по който тези банки да извършват управлението на своята ликвидност.

(10) Ето защо разпоредбите на IAS 39, които са пряко свързани със счетоводното третиране на портфейлното хеджиране, не трябва да бъдат приемани за задължително използване на този етап, защото не могат да бъдат приети за окончателни и могат да бъдат променени в близко бъдеще. Релевентните разпоредби, които са изключени от задължителна употреба, са ясно обособени и отделени от останалата част на стандарта. Те засягат тези разпоредби, които не отразяват портфейлния подход и затова препятстват отчитане на хеджирането за портфейл от основни депозити и за провизии, които оприличават риск от авансово плащане на лихвен риск и затова препятстват прилагането на методи за управление на риска, признати като приемливи от банковия надзор. Но компаниите имат възможността да прилагат тези разпоредби и затова могат да прилагат всички разпоредби за отчитане на хеджирането съгласно IAS 39.

(11) Наличието в правото на Общността на счетоводен стандарт относно третирането на финансовите инструменти е основен елемент на основната група стандарти, които следва да бъдат прилагани от компаниите през 2005 г. Затова целта е, колкото се може по-бързо и ако изобщо това е възможно, към края на 2005 г. да се стигне до положение, при което измененият IAS 39 да бъде приет в своята цялост от Комисията. Следователно, Комисията ще преразгледа приложимостта на IAS 39 веднага след като разпоредбите, свързани с опцията за отчитане по справедлива стойност и с отчитане на хеджирането, бъдат изменени от IASB най-късно до 31 декември 2005 г. Разработва се общо решение от IASB, Европейската централна банка и органите за банков надзор за цялостно прилагане на опцията за отчитане по справедлива стойност. Следователно, Комисията ще следи отблизо продължаващата работа по този проблем и регулярно ще прави преглед от приложимостта на стандарта. Освен това, приемането на съответните разпоредби за отчитане на хеджирането в близко бъдеще е тясно свързано с напредъка на работната група, създадена от IASB.

(12) Дружества, които за първи път изготвят своите финансови отчети в съответствие с международните стандарти за финансови отчети (International Financial Reporting Standards (IFRS)) и прилагат IAS 39 във версията, приложена към настоящия регламент, трябва да се считат за „прилагащи за първи път“ по смисъла на IFRS 1, приет с Регламент (ЕО) № 707/2004 и настоящия регламент. Целта на IFRS 1 е, разходите за пълното преминаване към IAS/IFRS да не надвишават ползите за потребителите на финансови отчети. Този довод се прилага и за преминаването към пълно прилагане на одобрени IAS. Следователно, позоваванията в IFRS 1 на IAS/IFRS, приет с Регламент (ЕО) № 707/2004, трябва да се тълкуват като позовавания на IAS/IFRS, приети на базата на Регламент (ЕО) № 1606/2002 г.

(13) Приемането на IAS 39 предполага като последствие изменения към IAS 12, 18, 19, 30, 36 и 37, и SIC 27, които са приети с Регламент (ЕО) № 1725/2003, за да се гарантира съвместимост между съответните стандарти.

(14) Ето защо Комисията заключи, че IAS 39, съгласно приложението към настоящия регламент, отговаря на критериите за приемане, предвидени в член 3 от Регламент (ЕО) № 1606/2002 г.

(15) Ето защо Регламент (ЕО) № 1725/2003 следва да бъде изменен съответно.

(16) Мерките, предвидени в настоящия регламент съответстват на становището на Счетоводния регулаторен комитет.

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

1. Международен счетоводен стандарт (IAS) 39 *Финансови инструменти: признаване и оценяване*, с изключение на някои разпоредби относно използването на опцията за отчитане по справедлива стойност и някои разпоредби, свързани с отчитане на хеджирането, се помества в приложението към Регламент (ЕО) № 1725/2003.

Текстът, който трябва да бъде поместен, съгласно първата алинея, е даден в приложението към настоящия регламент.

2. Компаниите се считат за „прилагащи за първи път“ съгласно параграф 1. позоваванията в IFRS 1 на IAS/IFRS се тълкуват като позовавания на IAS/IFRS, приети от Комисията, на базата на Регламент (ЕО) № 1606/2002

3. IAS 12, 18, 19, 30, 36 и 37, и SIC- 27, както и Международен стандарт за финансов отчет 1, са изменени в съответствие с приложение Б на IAS 39, съгласно приложението към настоящия регламент.

Член 2

Настоящият регламент влиза в сила на 20 ден след неговото публикуване в *Официален вестник на Европейските общности*.

Той се прилага най-късно от 1 януари 2005 г.

Съставено в Брюксел на 19 ноември 2004 година.

За Комисията

Frederik BOLKESTEIN

Член на Комисията

ПРИЛОЖЕНИЕ

МЕЖДУНАРОДНИ СЧЕТОВОДНИ СТАНДАРТИ

IAS	Заглавие
IAS 39	*Финансови инструменти: признаване и оценяване* **с изключение на разпоредбите относно използването на опцията за отчитане по справедлива стойност и някои разпоредби, свързани с отчитане на хеджирането**

Възпроизвеждането е разрешено в рамките на Европейското икономическо пространство. Всички права запазени извън ЕИП, с изключение на правото за възпроизвеждане за лично ползване или друго справедливо отношение. Допълнителна информация може да бъде получена от IASB на Интернет адрес www.iasb.org.uk.

МЕЖДУНАРОДЕН СЧЕТОВОДЕН СТАНДАРТ 39

Финансови инструменти: признаване и оценяване

СЪДЪРЖАНИЕ

	Параграфи
Цел	1
Обхват	2-7
Определения	8-9
Внедрени деривативи	10-13
Признаване и отписване	14-42
Първоначално признаване	14
Отписване на финансов актив	15-23
Прехвърляния, които отговарят на условията за отписване	24-28
Прехвърляния, които не отговарят на условията за отписване	29
Продължаващо участие в прехвърлени активи	30-35
Всички прехвърляния	36-37
Обичайна покупко-продажба на финансов актив	38
Отписване на финансов пасив	39-42
Оценяване	43-70
Първоначално оценяване на финансови активи и финансови пасиви	43-44
Последващо оценяване на финансови активи	45-46
Последващо оценяване на финансови пасиви	47
Съображения за оценяване по справедлива стойност	48-49
Прекласификация	50-54
Печалби и загуби	55-57
Обезценка и несъбираемост на финансови активи	58-62
Финансови активи, отчетени по амортизирана стойност	63-65
Финансови активи, отчетени по себестойност	66
Финансови активи за продажба	67-70
Хеджиране	71-102
Инструменти за хеджиране	72-77
Подходящи инструменти	72-73
Предназначение на хеджиращи инструменти	74-77
Хеджирана позиция	78-84
Подходящи позиции	78-80

IAS 39

	Параграфи
Определяне на финансови позиции като хеджирани позиции	81
Определяне на нефинансови позиции като хеджирани позиции	82
Определяне на групи позиции като хеджирани позиции	83-84
Отчитане на хеджиране	85-101
Хеджирания на справедлива стойност	89-94
Хеджирания на парични потоци	95-101
Хеджирания на нетни инвестиции	102
Дата на влизане в сила и преходни разпоредби	103-108
Отменяне на други решения	109-110

Преработеният стандарт отменя IAS 39 (преработен през 2000 г.) *Финансови инструменти: признаване и оценяване* и следва да се прилага за едногодишни периоди, започващи на или след 1 януари 2005 г. Позволено е по-ранно прилагане.

ЦЕЛ

1. Целта на настоящия стандарт е да установи принципите за признаване и оценяване на финансови активи, финансови пасиви и някои договори за покупко-продажба на нефинансови позиции. Изискванията за представяне и оповестяване на информация за финансовите инструменти са посочени в IAS 32 *Финансови инструменти: оповестяване и представяне*.

ОБХВАТ

2. Настоящият стандарт се прилага от всички предприятия за всички финансови инструменти с изключение на:

а) онези дялове в дъщерни, асоциирани и съвместни предприятия, които се отчитат според IAS 27* Консолидирани и индивидуални счетоводни отчети, *IAS 28* Инвестиции в асоциирани предприятия *и IAS 31* Дялове в смесени предприятия. *Независимо от това предприятията прилагат настоящия стандарт за дялове в дъщерни, асоциирани или съвместни предприятия, които, съгласно IAS 27, IAS 28 или IAS 31, се отчитат по настоящия стандарт. Образуванията прилагат също така настоящия стандарт към деривативи за дялове в дъщерни, асоциирани или съвместни предприятия, освен ако деривативът отговаря на определението за капиталов инструмент на образуването в IAS 32;

б) лизингови права и задължения, за които се прилага IAS 17* Лизинги, *като:

i) лизинговите вземания, признати от лизингодателя, са предмет на разпоредбите за отписване и обезценка съгласно настоящия стандарт (виж параграфи 15-37, 58, 59, 63-65и приложение А, параграфи AG36-AG52 и AG84-AG93);

ii) задължения по финансов лизинг, признати от лизингополучателя, са предмет на разпоредбите за отписване съгласно настоящия стандарт (виж параграфи 39-42 и приложение А, параграфи AG57-AG63);

и

iii) деривативите, внедрени в лизингите, са предмет на разпоредбите за внедрени деривативи по настоящия стандарт (виж параграфи 10-13 и приложение А, AG27-AG33).

***в) права и задължения на работодатели по осигурителни планове на заети лица, за които е приложим IAS 19* Доходи на заети лица;**

г) права и задължения по силата на застрахователни договори. Предприятията, обаче, прилагат настоящия стандарт за финансов инструмент под формата на застрахователен (или презастрахователен) договор съгласно параграф 6 от IAS 32, но принципно включва прехвърлянето на финансовия риск съгласно параграф 52 от настоящия стандарт. Освен това, деривативите, внедрени в застрахователни договори, са предмет на разпоредбите за внедрени деривативи от настоящия стандарт (виж параграфи 10-13 и приложение А, параграфи AG27-AG33);

д) финансови инструменти, издадени от образуването, които отговарят на определението за капиталов инструмент в IAS 32 (включително опции и гаранции). Притежателят на подобни капиталови инструменти прилага спрямо тях настоящия стандарт, освен ако те съответстват на изключенията по а) по-горе;

е) договори за финансови гаранции (включително акредитиви и други договори за просрочие на кредит), които осигуряват извършване на плащания, които да обезщетят държателя поради това, че длъжникът не е платил дължимата вноска съгласно първоначалните или изменени условия на дългов инструмент (виж параграф 3). Издателят на такъв договор за финансова гаранция го признава първоначално по справедлива стойност, а след това го оценява по по-високата от (i) стойността, призната съгласно IAS 37 **Провизии, условни задължения и условни активи**, *(ii) първоначално признатата стойност минус, когато е уместно, натрупаната амортизация, призната съгласно IAS 18* **Приходи**. *Финансовите гаранции се разглеждат в разпоредбите за отписване по настоящия стандарт (виж параграфи 39-42 и приложение А, параграфи AG57-AG63);*

ж) договори за условно възмездяване при бизнес комбинация (виж параграфи 65 - 67 на IAS 22 **Бизнес комбинации**). *Това освобождаване се прилага само към придобиващия;*

з) договори, които изискват плащане на основата на климатични, геологически или други физически променливи (виж приложение А, параграф AG1). Други видове деривативи, които са внедрени в подобни договори, са предмет на разпоредбите за внедрени деривативи от настоящия стандарт (например, ако лихвеният суоп зависи от климатична променлива, елементът лихвен суоп е внедрен дериватив, който е в обхвата на настоящия стандарт - виж параграфи 10-13 и приложение А, параграфи AG27-AG33);

и) с изключение на предвидените в параграф 4, кредитни задължения, които не могат да бъдат уредени нетно в брой или с друг финансов инструмент. Едно кредитно задължение не се счита за уредено нетно единствено поради това, че кредитът се плаща на вноски (например ипотечен заем за строителство, който се изплаща на вноски в зависимост от етапа на изграждане). Издателят на задължение за предоставяне на кредит по лихвен процент под пазара първоначално го признава по справедлива стойност, а впоследствие го оценява по по-високата от (i) стойността, призната съгласно IAS 37 и (ii) първоначално признатата стойност минус, когато това е възможно, натрупаната амортизация, призната съгласно IAS 18. Издателят на кредитни задължения прилага IAS 37 към други кредитни задължения, които не са в обхвата на настоящия стандарт. Кредитните задължения са предмет на разпоредбите за отписване от настоящия стандарт (виж параграфи 15-42 и приложение А, параграфи AG36-AG63).

3. Договорите за финансови гаранции са предмет на настоящия стандарт, ако предвиждат извършването на плащания в отговор на промени в определен лихвен процент, цена на финансов инструмент, цена на стока, валутен курс, ценови или лихвен индекс, кредитен рейтинг или кредитен индекс, или друга променлива (понякога наричана „основна"). Например договор за финансова гаранция, който предвижда да се извършат плащания, ако кредитният рейтинг на длъжника падне под определено ниво, попада в обхвата на настоящия стандарт.

4. Кредитни задължения, които образуването определя като финансови пасиви по справедлива стойност чрез печалбата или загубата, попадат в обхвата на настоящия стандарт. Образование, което в миналото е продавало активите, произтичащи от неговите кредитни задължения скоро след възникването, прилага настоящия стандарт към всички свои кредитни задължения от същата категория.

5. Настоящият стандарт се прилага към тези договори за покупко-продажба на нефинансова позиция, които могат да бъдат уредени нетно в брой или чрез друг финансов инструмент, или чрез размяна на финансови инструменти, все едно договорите са финансови инструменти, с изключение на договори, които се сключват и продължават да бъдат държани за получаване на доставка на нефинансова позиция съгласно очакваните от образуването изисквания за покупко-продажба или използване.

6. Съществуват различни начини, по които един договор за покупко-продажба на нефинансова позиция може да бъде уреден на нетна база в брой или чрез друг финансов инструмент, или размяна на финансови инструменти. Те включват:

а) когато условията на договора позволяват на всяка от страните да го уреди нетно в брой или чрез друг финансов инструмент, или чрез размяна на финансови инструменти;

IAS 39

б) когато възможността за уреждане нетно в брой или чрез друг финансов инструмент, или чрез размяна на финансови инструменти, не е изрично изразена в условията на договора, но образуването има практика при уреждането на подобни договори нетно в брой или чрез друг финансов инструмент, или чрез размяна на финансови инструменти (с контрагента, чрез сключване на договори за нетиране или чрез продажба на договора преди упражняването му или изтичането на неговия срок);

в) когато, за подобни договори, образуването има практика да поема доставката на базовата позиция и да я продава в кратък период от време след доставката с цел генериране на печалба от краткосрочните колебания в цената на дилърския марж;

и

г) когато нефинансовата позиция, която е предмета на договора, може лесно да бъде конвертирана в парични средства.

Договор, за който се прилагат б) или в), не се сключва с цел получаване или доставка на нефинансовата позиция съгласно очакваните от образуването изисквания за покупко-продажба или използване и, съответно, е в обхвата на настоящия стандарт. Други договори, към които се прилага параграф 5, се оценяват с цел да се определи дали са сключени и продължават да бъдат държани за получаване или доставка на нефинансовата позиция съгласно очакваните от образуването изисквания за покупко-продажба или използване и, следователно, дали са в обхвата на настоящия стандарт.

7. Записана опция за покупка или продажба на нефинансова позиция, която може да бъде уредена нетно в брой или други финансови инструменти, или чрез размяна на финансови инструменти, съгласно параграф 6а) или г), е в обхвата на настоящия стандарт. Такъв договор не може да бъде сключен с цел получаване или доставка на нефинансовата позиция съгласно очакваните от образуването изисквания за покупко-продажба или използване.

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

8. Термините, дефинирани в IAS 32 се използват в настоящия стандарт със значенията, посочени в параграф 11 от IAS 32. IAS 32 да определения на следните термини:

— финансов инструмент

— финансов актив

— финансов пасив

— капиталов инструмент

и дава насоки за прилагането на тези определения.

9. ***В настоящия стандарт се използват следните термини с посочените значения:***

Определение за деривати

Деривати е финансов инструмент или друг договор в обхвата на настоящия стандарт (виж параграфи 2-7), който притежава всички три от следните характеристики:

а) неговата стойност се мени в отговор на промяната в конкретен лихвен процент, цена на финансов инструмент, цена на стока, валутен курс, ценови или рейтингов индекс, кредитен рейтинг или кредитен индекс или друга подобна променлива (която понякога се нарича „базова“);

б) той не изисква първоначална нетна инвестиция или първоначална нетна инвестиция, по-малка от необходимата за други видове договори, които се очаква да реагират по подобен начин на промените в пазарните условия;

и

в) той се урежда на бъдеща дата.**Определения за четири категории финансови инструменти**

Финансов актив или финансов пасив по справедлива стойност чрез печалба или загуба, е финансов актив или финансов пасив, който изпълнява някое от следните условия:

а) Той се класифицира като държан за търгуване. Финансов актив или финансов пасив се класифицира като държан за търгуване, ако:

i) е бил придобит или поет главно с цел продажба или обратно изкупуване в кратък срок;

ii) той е част от портфейл от определени финансови инструменти, които се управляват заедно и за които има доказателство за скорошна история на краткосрочно извличане на печалба;

или

iii) е деривати (с изключение на специално определени и ефективни хеджиращи инструменти).

б) (……) Всеки финансов актив (……) в обхвата на настоящия стандарт може да бъде определен, при първоначалното признаване, като финансов актив (……) по справедлива стойност чрез печалба или загуба, с изключение на инвестиции в капиталови инструменти, които нямат котирана пазарна цена на активен пазар, и чиято справедлива стойност не може да бъде надеждно измерена (виж параграф 46в) и приложение А параграфи AG80 и AG81).

Инвестиции, държани до падеж, са недеривативни финансови активи с фиксирано или определимо плащане и фиксиран падеж, които образуването има положителното намерение и възможност да запази до падеж (виж приложение А, параграфи AG16-AG25) с изключение на:

а) тези, които образуването, след първоначално признаване, определя по справедлива стойност чрез печалба или загуба;

б) тези, които образуването определя като обявени за продажба;

и

в) тези, които отговарят на определението за кредити и вземания.

Образуването не класифицира финансовите активи като държани до падеж, ако образуването има, през текущата финансова година или през двете предшестващи финансови години, продадени или прекласифицирани повече от незначителна сума от държани до падеж инвестиции преди падежа (повече от незначителни по отношение на общата сума на държани до падеж инвестиции), освен продажби или прекласификации, които:

i) са толкова близо до падежа или датата на обратно изкупуване на финансовия актив (например по-малко от три месеца до падежа), че промените в пазарните лихвени проценти не биха имали значителен ефект върху справедливата стойност на финансовия актив;

ii) възникват след като образуването е събрало реално първоначалната главница на финансовия актив чрез планирани плащания или авансови плащания;

или

iii) могат да бъдат отнесени към изолирано събитие, което е извън контрола на образуването, не е периодично и не може да бъде надеждно предвидено от образуването;

Кредити и вземания са недеривативни финансови активи с фиксирани или определими плащания, които не се котират на активен пазар, освен:

а) онези, които образуването има намерение да продаде незабавно или в близко бъдеще, които трябва да се класифицират като държани за търгуване и тези, които образуването, след първоначално признаване, определя по справедлива стойност чрез печалба или загуба;

IAS 39

б) тези, които образуването, след първоначално признаване, определя като обявени за продажба;

или

в) тези, за които държателят не може да възстанови реално цялата първоначална инвестиция, освен поради влошаване на кредита, които се класифицират като обявени за продажба.

Дял, придобит в обединения от активи, които не са кредити или вземания (например дял във взаимен фонд или подобен), не е кредит или вземане.

Финансови активи, обявени за продажба, са онези недеривативни финансови активи, които са определени като обявени за продажба или не са класифицирани като а) кредити и вземания, б) инвестиции, държани до падеж, или в) финансови активи по справедлива стойност чрез печалба или загуба.

Определения, отнасящи се до признаване и оценяване

Амортизираната стойност на финансов актив или финансов пасив е сумата, на която е оценен финансовият актив или пасив при неговото първоначално признаване, минус вноските от погасяване на главницата, плюс-минус натрупаната амортизация, чрез използване метода на ефективната лихва, на всяка разлика между този първоначален размер и размера на падеж, и минус всяко отчисление (директно или чрез употреба на коректива сметка) за обезценка или несъбираемост.

Методът на ефективната лихва е метод за изчисляване на амортизираната стойност на финансов актив или финансов пасив (или група от финансови активи или финансови пасиви) и за разпределяне на прихода от лихви или разхода по лихви през съответния период. Ефективният лихвен процент е процентът, който точно дисконтира очакваните бъдещи парични плащания или постъпления през очаквания живот на финансовия инструмент или, когато е възможно, по-кратък период, до нетната преносна стойност на финансовия актив или финансовия пасив. Когато изчислява ефективния лихвен процент, образуването оценява паричните потоци като взема предвид всички договорни условия на финансовия инструмент (например авансово плащане, „кол“ опция и подобни), но не и бъдещите загуби от кредити. Това изчисление включва всички възнаграждения и такси, платени или получени между страните по договора, които са неразделна част от ефективния лихвен процент (виж IAS 18), разходи по сделката и други премии или отстъпки. Съществува презумпция, че паричните потоци и очакваният живот на група подобни финансови инструменти може да бъде надеждно оценен. В тези редки случаи обаче, когато е невъзможно да се оценят надеждно паричните потоци или очаквания живот на даден финансов инструмент (или група финансови инструменти), образуването използва договорните парични потоци през целия договорен срок на финансовия инструмент (или група финансови инструменти).

Отписване е изваждането на признат по-рано финансов актив или финансов пасив от балансовия отчет на образуването.

Справедлива стойност е сумата, за която активът може да бъде разменен, или пасивът уреден, между информирани, желаещи страни в пряка сделка. (*)

Редовна покупко-продажба е покупка или продажба на финансов актив съгласно договор, чиито условия изискват доставка на актива в сроковете, установени с наредба или конвенция на въпросния пазар.

Разходи по извършване на сделката са разходите, които са пряко свързани с придобиването, издаването или продажбата на финансов актив или пасив (виж приложение А, параграф AG13). Пределен разход е този, който не би бил направен, ако образуването не е придобило, издало или продало финансов инструмент.

Определения, отнасящи се до отчитане на хеджирането

Твърд ангажимент е обвързващо споразумение за размяна на определени ресурси на определена цена на определена бъдеща дата или дати.

(*) Параграфи 48, 49 и AG69-AG82 от приложение А съдържат изисквания за определяне на справедливата стойност на финансов актив или финансов пасив.

Прогнозна сделка е необвързана, но очаквана бъдеща транзакция.

Хеджиращ инструмент е специално определен деривати или (само за хеджиране на риска от промени в обменния курс на чуждестранните валути) определен недеривативен финансов актив или финансов пасив, чиято справедлива стойност или парични потоци се очаква да компенсират промените в справедливата стойност или паричните потоци на съответната хеджирана позиция (параграфи 72-77и приложение А, параграфи AG94-AG97 доразвиват определението за хеджиращ инструмент).

Хеджирана позиция е актив, пасив, неотменим ангажимент или много вероятна прогнозна сделка, или нетна инвестиция в чуждестранна дейност, която а) излага образуването на риск от изменения в справедливата стойност или промени в бъдещите парични потоци, и б) се определя като хеджирана (параграфи 78-84и приложение А, параграфи AG98-AG101 доразвиват определението за хеджирани позиции).

***Ефективност на хеджирането е степента, в която промените в справедливата стойност или паричните потоци на хеджираната позиция, които се отнасят до хеджирания риск, се компенсират от промени в справедливата стойност или паричните потоци на хеджиращия инструмент (виж приложение А, параграфи AG105-AG113*).**

ВНЕДРЕНИ ДЕРИВАТИВИ

10. Внедрения деривати е компонент на хибриден (комбиниран) финансов инструмент, който включва и недеривативен основен договор - в резултат на което някои парични потоци на комбинирания инструмент варират подобно на самостоятелен деривати. Внедреният деривати води до изменение на някои или всички парични потоци, които иначе биха възникнали по договора, в съответствие с определен лихвен процент, цена на финансов инструмент, цена на стока, валутен курс, кредитен рейтинг или кредитен индекс, или друга променлива. Деривати, който е прикрепен към финансов инструмент, но може да бъде договорно прехвърлен независимо от този инструмент, или има различен контрагент от този инструмент, не е внедрен деривати, а отделен финансов инструмент.

11. ***Внедреният деривати трябва да се отдели от основния договор и да се отчита като деривати по силата на настоящия стандарт, единствено ако са спазени условията***:

а) икономическите характеристики и рискове на внедрения деривати не са тясно свързани с икономическите характеристики и рискове на основния договор (виж приложение А, параграфи AG30 и AG33);

б) отделен инструмент със същите условия като внедрения деривати би отговарял на определението за деривати;

и

в) хибридният (комбиниран) инструмент не се оценява по справедлива стойност с изменения в справедливата стойност, признати в приходи или разходи (т.е. деривати, който е внедрен във финансов актив или финансов пасив по справедлива стойност чрез печалба или загуба, не е отделен).

Ако внедреният деривати е отделен, основният договор трябва да се отчита според настоящия стандарт, когато сапият той е финансов инструмент и в съответствие с други подходящи стандарти, ако не е финансов инструмент. Настоящият стандарт не се занимава с това дали внедрения деривати да се представя отделно в лицевата страна на финансовите отчети.

12. ***Ако от едно образуване се изисква по настоящия стандарт да отдели внедрен деривати от неговия основен договор, но то не може да оцени внедрения деривати отделно или на датата на придобиването, или на последваща отчетна дата, то третира целия комбиниран договор като финансов актив или финансов пасив, който е държан за търгуване.***

13. Ако едно образуване не може да определи надеждно справедливата стойност на внедрен деривати на базата на неговите условия (примерно, защото внедреният деривати е основан на некотиран капиталов инструмент), справедливата стойност на внедрения деривати е разликата между справедливата стойност на хибридния инструмент и справедливата стойност на основния договор, ако те могат да бъдат определени по настоящия стандарт. Ако образуването не може да определи справедливата стойност на внедрения деривати по този метод, прилага се параграф 12 и комбинираният инструмент се третира като държан за търгуване.

Първоначално признаван

14. ***Едно образувание признава финансов актив или финансов пасив в своя балансов отчет единствено, когато образуването стане страна по договорните разпоредби на инструмента. (виж параграф 38 по отношение на обичайните покупки на финансови активи).***

Отписване на финансов актив

15. ***В консолидираните финансови отчети, параграфи 16-23 и приложение А, параграфи AG34-AG52 се прилагат заедно. Следователно, образуването първо консолидира всички дъщерни предприятия съгласно IAS 27 и SIC-12 Консолидация-предприятия със специална цел* и след това прилага параграфи 16-23 и приложение А, параграфи AG34-AG52 към получената група.**

16. ***Преди оценката дали и доколко отписването е уместно съгласно параграфи 17-23, образуването определя дали тези параграфи трябва да се прилагат към част от финансовия актив (или част от група подобни финансови активи) или към финансовия актив (група подобни финансови активи) в неговата цялост, както следва:***

а) Параграфи 17-23 се прилагат към част от финансов актив (или част от група от подобни финансови активи), единствено ако частта, предвидена за отписване, отговаря на едно от следните три условия:

i) Частта включва само точно определени парични потоци от финансов актив (или група подобни финансови активи). Приперно, когато едно образувание сключва споразумение за лихвен „стрип“, с което контрагентът придобива право върху лихвените парични потоци, но не върху паричните потоци по главницата, от дългов инструмент, към лихвените парични потоци се прилагат параграфи 17-23;

ii) Частта включва само пропорционален дял от паричните потоци от финансов актив (или група подобни финансови активи). Например, когато едно образувание сключи споразумение, с което контрагента получава правата на 90 % дял от всички парични потоци на финансов инструмент, параграфи 17-23 се прилагат към 90 % от тези парични потоци. Ако има повече от един контрагент, не се изисква всеки от тях да има пропорционален дял от паричните потоци при условие че образуването -прехвърлител има пропорционален дял;

iii) Частта включва само пропорционален дял от точно определени парични потоци от финансов актив (или група от подобни финансови активи). Например, когато едно образувание сключи споразумение, с което контрагентът получи правата на 90 % дял от лихвените парични потоци от финансов актив, параграфи 17-23 се прилагат към 90 % от тези лихвени парични потоци. Ако има повече от един контрагент, не се изисква всеки от тях да има пропорционален дял от точно определените парични потоци, при условие че образуването -прехвърлител има пропорционален дял.

б) Във всички останали случаи параграфи 17-23 се прилагат към финансовия актив в неговата цялост (или към групата подобни финансови активи в тяхната цялост). Например, когато едно образувание прехвърля (i) правата върху първите или последните 90 % от паричните постъпления от финансов актив (или група финансови активи), или (ii) правата върху 90 % от паричните потоци от група вземания, но дава гаранция за компенсиране на купувача за загуби от кредити до 8 % от сумата на главницата на вземанията, параграфи 17-23 се прилагат към финансовия актив (или група подобни финансови активи) в неговата цялост.

В параграфи 17-26 термінът „финансов актив“ се отнася или за част от финансов актив (или част от група подобни финансови активи) съгласно параграф а) по-горе, или за финансов актив (или група подобни финансови активи) в неговата цялост.

17. ***Образуването отписва финансов актив единствено, когато:***

а) изтича срокът на договорните права на паричните потоци от финансовия актив;

или

б) образуването прехвърля финансовия актив съгласно параграфи 18 и 19 и прехвърлянето се квалифицира за отписване в съответствие с параграф 20.

(Виж параграф 38 за обичайни продажби на финансови активи.)

18. ***Образуването прехвърля финансов актив единствено, ако:***

а) прехвърля договорните права за получаване на паричните потоци от финансовия актив;

или

б) задържа договорните права за получаване на паричните потоци на финансовия актив, но поема договорни задължения да плаща паричните потоци на един или повече приобретатели в споразумение, което отговаря на условията в параграф 19.

19. ***Когато едно образувание задържа договорните права, за да получава паричните потоци от финансов актив (първоначалния актив), но поема договорно задължение да плаща тези парични потоци на едно или повече образувания („възможния приобретател“) образуването третира операцията като прехвърляне на финансов актив, единствено ако са изпълнени следните три условия:***

а) образуването няма задължение да плаща суми на възможни приобретатели, освен ако събира еквивалентни суми от първоначалния актив. Краткосрочните авансови плащания от образуването с право на пълно възстановяване на заетата сума плюс начислената лихва по пазарните ставки не нарушават това условие;

б) на образуването е забранено, съгласно условията на договора за прехвърляне, да продава или залага първоначалния актив, различен от ценни книжа, на възможни приобретатели за задължението да им плаща парични потоци;

в) образуването има задължението да изплаща всички парични потоци, които то събира от името на възможните приобретатели без забавяне. Освен това, образуването няма право да реинвестира такива парични потоци, с изключение на пари или парични еквиваленти (съгласно IAS 7 Отчети за паричните потоци) по време на краткия период за уреждане от датата на събирането до датата на задължителното изплащане към възможните приобретатели, и лихвата, спечелена от такива инвестиции, се прехвърля на възможните приобретатели.

20. ***Когато едно образувание прехвърля финансов актив (виж параграф 18), то оценява степента, до която то задържа рисковете и ползите от владението на финансовия актив. В такъв случай:***

а) ако образуването прехвърли реално всички рискове и ползи от владението на финансовия актив, образуването отписва финансовия актив и признава отделно като активи или пасиви всички права и задължения, създадени или запазени при прехвърлянето;

б) ако образуването задържи реално всички рискове и ползи от владението на финансовия актив, образуването продължава да признава финансовия актив;

в) ако образуването нито прехвърля, нито задържа реално всички рискове и ползи от владението на финансовия актив, образуването определя дали е запазило контрола на финансовия актив. В такъв случай:

i) ако образуването не е запазило контрол, то отписва финансовия актив и признава отделно като активи или пасиви всички права и задължения, създадени или запазени при прехвърлянето;

IAS 39

ii) ако образуването е запазило контрол, то продължава да признава финансовия актив до степента на продължаващото си участие във финансовия актив (виж параграф 30).

21. Прехвърлянето на рискове и ползи (виж параграф 20) се оценява като се сравнява експозицията на образуването, преди и след прехвърлянето, с променливостта на сумите и графика на нетните парични потоци на прехвърления актив. Образуването е запазило реално всички рискове и ползи от владението на финансовия актив, ако неговата експозиция към променливостта на сегашната стойност на бъдещите парични потоци от финансовия актив не се променя значително в резултат на прехвърлянето (например, защото образуването е продало финансов актив съгласно споразумение за обратно изкупуване по фиксирана цена или продажна цена плюс възнаграждение на заемодателя). Образуването е прехвърлило реално всички рискове и ползи от владението на финансов актив, ако неговата експозиция към такава променливост вече не е от значение по отношение на общата променливост в сегашната стойност на бъдещите нетни парични потоци, свързани с финансовия актив (например, защото образуването е продало финансов актив по силата на опция за обратно изкупуване по неговата справедлива стойност по време на обратното изкупуване или е прехвърлило пропорционален дял от паричните потоци от по-голям финансов актив в споразумение, например съучастие в кредит, което отговаря на условията по параграф 19).

22. Често става очевидно дали образуването е прехвърлило или задържало реално всички рискове и ползи от владението и няма необходимост да се правят изчисления. В други случаи ще бъде необходимо да се направят изчисления и да се сравни експозицията на образуването към променливостта в сегашната стойност на бъдещите нетни парични потоци преди и след прехвърлянето. Изчислението и сравнението се извършват, използвайки текущия пазарен лихвен процент като дисконтов процент. Взема се предвид цялата възможна променливост в нетните парични потоци, като по-голяма тежест се придава на резултатите, които е по-вероятно да се получат.

23. Дали образуването е запазило контрол (виж параграф 20в)) на прехвърлените активи зависи от възможността на приобретателя да продаде актива. Ако приобретателят има практическата възможност да продаде актива в неговата цялост на несвързана трета страна и може да упражни тази възможност едностранно и без да е необходимо да налага допълнителни ограничения върху прехвърлянето, образуването не е запазило контрол. Във всички останали случаи образуването е запазило контрол.

Прехвърляния, които отговарят на условията за отписване

(виж параграф 20а) и в)(i))

24. ***Ако едно образуване прехвърли финансов актив в прехвърляне, което се квалифицира за отписване, в неговата цялост и запази правото да обслужва финансовия актив срещу възнаграждение, то признава или актив, или пасив за обслужване за този договор за обслужване. Ако полученото възнаграждение не се очаква да компенсира образуването адекватно за обслужването, пасивът за обслужване за задължението за обслужване се признава по неговата справедлива стойност. Ако възнаграждението, което трябва да бъде получено, се очаква да бъде по-голямо от адекватната компенсация за обслужването, активът за обслужване се признава за правото на обслужване по стойност, определена на базата за разпределяне на преносната стойност на по-големия финансов актив съгласно параграф 27.***

25. ***Ако, в резултат на прехвърляне, финансов актив е отписан в своята цялост, но прехвърлянето води до това, че образуването получава нов финансов актив или поема ново финансово задължение, или пасив за обслужване, образуването признава новия финансов актив, финансово задължение или пасив за обслужване по справедлива стойност.***

26. ***При отписване на финансов актив в неговата цялост разликата между:***

а) преносната стойност

и

б) сумата от (i) полученото възнаграждение (включително всеки придобит нов актив минус всяко поето ново задължение) и (ii) всяка акумулирана печалба или загуба, която е била призната пряко в собствения капитал (виж параграф 55б))

се признава в приход или разход.

27. ***Ако прехвърленият актив е част от по-голям финансов актив (например, когато едно образувание прехвърля лихвени парични потоци, които са част от дългов инструмент, виж параграф 16а)) и прехвърлената част отговаря на условията за отписване в своята цялост, предишната преносна стойност на по-големия финансов актив се разпределя между частта, която продължава да бъде признавана и частта, която е отписана, на базата на относителните справедливи стойности на тези части на датата на прехвърлянето. За тази цел задържаният за обслужване актив се третира като част, която продължава да бъде признавана. Разликата между:***

а) преносната стойност, разпределена към отписаната част

и

б) сумата от (i) възнаграждението, получено за отписаната част (включително всеки нов придобит актив минус всеки нов поет пасив) и (ii) всякакви акумулирани печалби или загуби, разпределени към него, които са били признати пряко в собствения капитал (виж параграф 55б))

се признава в приходи или разходи. Акумулираната печалба или загуба, призната в собствения капитал, се разпределя между частта, която продължава да бъде признавана и частта, която е отписана, на базата на относителните справедливи стойности на тези части.

28. Когато едно образувание разпределя предишната преносна стойност на по-голям финансов актив между частта, която продължава да бъде признавана и частта, която е отписана, трябва да бъде определена справедливата стойност на частта, която продължава да бъде признавана. Когато образуването има практика в продажбата на части, подобни на частта, която продължава да бъде признавана, или съществуват други пазарни операции за такива части, последните цени на реални транзакции дават най-добрата преценка за нейната справедлива стойност. Когато няма котировки за цена или скорошни пазарни операции, които да потвърдят справедливата стойност на частта, която продължава да бъде признавана, най-добрата преценка за справедливата стойност е разликата между справедливата стойност на по-големия финансов актив като цяло и възнаграждението, получено от приобретателя за отписаната част.

Прехвърляния, които не отговарят на условията за отписване

(виж параграф 20б))

29. ***Ако прехвърлянето не води до отписване, защото образуването е задържало реално всички рискове и ползи от владението на прехвърления актив, образуването продължава да признава прехвърления актив в неговата цялост и признава финансов пасив за полученото възнаграждение. В последващи периоди образуването признава всеки приход от прехвърления актив и всеки разход, направен за финансовия пасив.***

Продължаващо участие в прехвърлени активи

(виж параграф 20в)(ii))

30. ***Ако едно образувание нито прехвърля, нито задържа реално всички рискове и ползи от владението на прехвърлен актив и запазва контрол върху прехвърления актив, образуването продължава да признава прехвърления актив до степента на своето продължаващо участие. Степента на продължаващо участие на образуването в прехвърления актив е степента, до която то е изложено на промени в стойността на прехвърления актив. Например:***

а) когато продължаващото участие на образуването е под формата на гарантиране на прехвърления актив, степента на продължаващото участие на образуването представлява по-ниската от (i) стойността на актива и (ii) максималната стойност на полученото възнаграждение, което образуването може да бъде задължено да върне („размер на гаранцията“);

б) когато продължаващото участие на образуването е под формата на записана или купена опция (или и двете) за прехвърления актив, степента на продължаващо участие на образуването е стойността на прехвърления актив, който образуването може да изкупи обратно. Но, при записана пут опция за актив, оценен по справедлива стойност, степента на продължаващо участие на образуването се ограничава до по-ниската от справедливата стойност на прехвърления актив и цената на упражняване на опцията (виж параграф AG48).

в) когато продължаващото участие на образуването е под формата на опция, уредена на парична база или подобна провизия, за прехвърления актив, степента на продължаващо участие на образуването се оценява по същия начин като тази, която произтича от опции, уредени на непарична база, съгласно параграф б) по–горе.

IAS 39

31. ***Когато едно образувание продължава да признава актив до степента на своето продължаващо участие, образуването признава също и съответния пасив. Независимо от другите изисквания за оценяване съгласно настоящия стандарт, прехвърленият актив и съответният пасив се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които образуването е задържало. Съответният пасив се оценява по такъв начин, че нетната преносна стойност на прехвърления актив и съответния пасив е:***

а) амортизираната стойност на правата и задълженията, задържани от образуването, ако прехвърленият актив е оценен по амортизирана стойност;

или

б) равна на справедливата стойност на правата и задълженията, задържани от образуването, когато се оценяват самостоятелно, ако прехвърленият актив се оценява по справедлива стойност.

32. ***Образуването продължава да признава всеки приход, произтичащ от прехвърления актив до степента на своето продължаващо участие и признава всеки разход, направен за съответния пасив.***

33. ***При последваща оценка, признатите промени в справедливата стойност на прехвърления актив и съответния пасив се отчитат последователно съгласно параграф 55 и не се компенсират.***

34. ***Ако продължаващото участие на едно образувание е само в част от финансов актив (например, когато образуването задържа опция за обратно изкупуване на част от прехвърлен актив, или задържа остатъчен дял, който не води до реално задържане на всички рискове и ползи от владението и образуването запазва контрол), образуването разпределя предишната преносна стойност на финансовия актив между частта, която то продължава да признава съгласно продължаващото участие, и частта, която то вече не признава на базата на относителните справедливи стойности на тези части на датата на прехвърлянето. За тази цел се прилагат изискванията по параграф 28. Разликата между:***

а) преносната стойност, разпределена към частта, която вече не се признава;

и

б) сумата от (i) възнаграждението, получено за частта, която вече не се признава и (ii) акумулираната печалба или загуба, разпределена към нея, която е била призната пряко в собствения капитал (виж параграф 55б))

се признава като приход или разход. Акумулираната печалба или загуба, която е била призната в собствения капитал, се разпределя между частта, която продължава да бъде признавана и частта, която вече не се признава на базата на относителните справедливи стойности на тези части.

35. (…)

Всички прехвърляния

36. ***Ако прехвърленият актив продължава да бъде признаван, активът и съответният пасив не се компенсират. Също така образуването не компенсира прихода, произтичащ от прехвърления актив, с разхода, направен за съответния пасив (виж IAS 32, параграф 42).***

37. ***Ако прехвърлителят осигури непарично обезпечение (например дългов или капиталов инструмент) на приобретателя, отчитането на обезпечението от прехвърлителя и приобретателя зависи от това дали приобретателят има право да продава или залага обезпечението и дали прехвърлителят е в просрочие. Прехвърлителят и приобретателят отчитат обезпечението, както следва:***

а) Ако приобретателят има право по договор или съгласно установена практика да продава или залага обезпечението, прехвърлителят прекласифицира този актив в своя балансов отчет (например заемен актив, заложени капиталови инструменти или вземане по обратно изкупуване) отделно от останалите активи;

б) Ако приобретателят продаде обезпечение, заложено при него, той признава приходите от продажбата и пасива, оценен по справедлива стойност, за своето задължение да върне обезпечението;

в) Ако прехвърлителят не изпълнява задълженията си съгласно условията на договора и вече няма право да откупи обезпечението, той отписва обезпечението, а приобретателят признава обезпечението като свой актив, оценен първоначално по справедлива стойност или, ако той вече е продал актива, отписва своето задължение да върне обезпечението;

г) С изключение на предвиденото по параграф в), прехвърлителят продължава да отчита обезпечението като свой актив, а приобретателят не признава обезпечението като свой актив.

Обичайна покупко-продажба на финансов актив

38. ***Обичайна покупко-продажба на финансови активи се признава и отписва като се използва отчитане по метода „дата на търгуване“ или отчитане по метода „дата на уреждане“ (виж приложение А, параграфи AG53-AG56).***

Отписване на финансов пасив

39. ***Образуването отписва финансов пасив (или част от финансов пасив) от своя балансов отчет, единствено когато той е погасен - т. е., когато задължението, определено по договора, е ликвидирано, прекратено или изтича.***

40. ***Размяната между настоящ кредитополучател и кредитор на дългови инструменти с реално различаващи се срокове се отчита като погасяване на първоначален финансов пасив и признаване на нов финансов пасив. Също така, значителна промяна на условията на съществуващ финансов пасив или част от него (независимо дали се отнася или не до финансовото затруднение на длъжника) се отчита като погасяване на първоначалния финансов пасив и признаване на нов финансов пасив.***

41. ***Разликата между преносната стойност на финансов пасив (или част от финансов пасив), погасен или прехвърлен към друга страна, и платеното възнаграждение, включително прехвърлени непарични активи или поети пасиви, се признава в приход или разход.***

42. Ако едно образуване изкупи обратно финансов пасив, образуването разпределя предишната преносна стойност на финансовия пасив между частта, която продължава да бъде признавана и частта, която е отписана на базата на относителните справедливи стойности на тези части на датата на обратното откупуване. Разликата между а) преносната стойност, разпределена към отписаната част, и б) платеното възнаграждение, включително всички прехвърлени непарични активи или поети пасиви за отписаната част се признава в приход или разход.

ОЦЕНЯВАНЕ

Първоначално оценяване на финансови активи и финансови пасиви

43. ***Когато финансов актив или финансов пасив е признат първоначално, образуването го оценява по неговата справедлива стойност плюс, за финансов актив или финансов пасив, който не е признат по справедлива стойност в приход или разход, разходите по операцията, които се отнасят пряко към придобиването или издаването на финансовия актив или финансовия пасив.***

44. Когато образуването използва отчитане по метода „дата на сетълмента“ за актив, който впоследствие е оценен по себестойност или амортизирана стойност, активът се признава първоначално по неговата справедлива стойност на датата на търгуване (виж приложение А, параграфи AG53-AG56).

Последващо оценяване на финансови активи

45. При оценяване на финансов актив след първоначално признаване, настоящият стандарт класифицира финансовите активи в следните четири категории, определени в параграф 9:

а) финансови активи по справедлива стойност чрез приходи или разходи;

б) инвестиции, държани до падеж;

в) кредити и вземания;

и

г) финансови активи за продажба.Тези категории се използват при оценяването и признаването в приход или

разход съгласно настоящия стандарт. Образуването може да използва други описатели за тези категории или други категоризации, когато представя информацията на лицевата страна на финансовите отчети. Образуването оповестява в бележките информацията, изисквана съгласно IAS 32.

46. ***След първоначалното признаване образуването оценява финансовите активи, включително деривативи, които са активи, по техните справедливи стойности, без никаква удръжка за разходите по транзакцията, които то може да направи при продажба или друго освобождаване, с изключение на следните финансови активи:***

а) кредити и вземания съгласно параграф 9, които се оценяват по амортизирана стойност с използване на метода на ефективната лихва;

б) инвестиции, държани до падеж, съгласно параграф 9, които се оценяват по амортизирана стойност като се използва метода на ефективната лихва;

и

в) инвестиции в капиталови инструменти, които нямат котирана пазарна цена на активния пазар и чиято справедлива стойност не може да бъде надеждно оценена, и деривативи, които са свързани с, и трябва да бъдат уредени чрез доставка на такива некотирани капиталови инструменти, които се оценяват по себестойност (виж приложение А, параграфи AG80 и AG81).

Финансови активи, които са определени като хеджирани позиции, подлежат на оценяване съгласно изискванията за отчитане на хеджиране в параграфи 89-102. Всички финансови активи, с изключение на оценените по справедлива стойност чрез приход или разход, подлежат на преглед за обезценка съгласно параграфи 58-70 и приложение А, параграфи AG84-AG93.

Последващо оценяване на финансови пасиви

47. ***След първоначалното признаване образуването оценява всички финансови пасиви по амортизирана стойност като използва метода на ефективната лихва, с изключение на:***

а) финансови пасиви по справедлива стойност чрез приход или разход. Такива пасиви, включително деривативи, които са пасиви, се оценяват по справедлива стойност с изключение на деривативен пасив, който е свързан с, и трябва да бъде уреден чрез доставка на некотиран капиталов инструмент, чиято справедлива стойност не може да бъде надеждно оценена, който се оценява по себестойност.

б) финансови пасиви, които възникват, когато прехвърляне на финансов актив не изпълнява условията за отписване или се отчита като се използва подхода на продължаващото участие. Параграфи 29 и 31 се прилагат за оценяване на такива финансови пасиви.

Финансови пасиви, които са определени като хеджирани позиции, подлежат на оценяване съгласно изискванията за отчитане на хеджиране съгласно параграфи 89-102.

Съображения за оценяване по справедлива стойност

48. ***При определяне на справедливата стойност на финансов актив или финансов пасив за целите на прилагането на настоящия стандарт или IAS 32, образуването прилага параграфи AG69-AG82 от приложение А.***

49. Справедливата стойност на финансов пасив с характеристика на виждане (например депозит на виждане) е не по-ниска от сумата, платима на виждане, дисконтирана от първата дата, на която сумата би трябвало да бъде платена.

Прекласификации

50. ***Образуването не прекласифицира финансов инструмент по справедлива стойност или от справедлива стойност чрез приход или разход, докато той е държан или издаден.***

51. ***Ако, в резултат на промяна в намерение или възможност, вече не е уместно да се класифицира една инвестиция като държана до падеж, тя се прекласифицира като обявена за продажба и се преоценява по справедлива стойност, а разликата между нейната преносна стойност и справедлива стойност се отчита съгласно параграф 55б).***

52. ***Когато продажбите или прекласификациите на повече от незначителна сума на инвестиции, държани до падеж, не отговарят на условията по параграф 9, всички останали инвестиции, държани до падеж, се прекласифицират като обявени за продажба. При такива прекласификации разликата между тяхната преносна стойност и справедлива стойност се отчита съгласно параграф 55б).***

53. ***Ако има надеждна оценка за финансов актив или финансов пасив, за който преди не е имало такава оценка, и активът или пасивът трябва да бъде оценен по справедлива стойност, ако има надеждна оценка (виж параграфи 46в) и 47), активът или пасивът се оценяват по справедлива стойност, а разликата между неговата преносна стойност и справедлива стойност се отчита съгласно параграф 55.***

54. ***Ако, в резултат на промяна в намеренията или възможностите, или в редки случаи, когато вече няма надеждна оценка на справедлива стойност (виж параграфи 46в) и 47), или защото „двете предшестващи финансови години“ по параграф 9 са минали, стане подходящо финансовият актив или финансовият пасив да се отчита по себестойност или амортизирана стойност, вместо по справедлива стойност, отчетната справедлива стойност на финансовия актив или финансовия пасив на тази дата става негова нова себестойност или амортизирана стойност. Всяка предишна печалба или загуба от този актив, която е била призната пряко в собствения капитал съгласно параграф 55б) се отчита както следва:***

а) При финансов актив с фиксиран падеж печалбата или загубата се амортизира до приход или разход за останалия срок на държаната до падеж инвестиция като се използва метода на ефективната лихва. Всяка разлика между новата амортизирана стойност и размера на падеж също се амортизира за останалия живот на финансовия актив като се използва метода на ефективната лихва, подобно на амортизацията на премиите и отбивите. Ако впоследствие финансовият актив е обезценен, всяка печалба или загуба, която е била призната пряко в собствения капитал се признава в приход или разход съгласно параграф 67.

б) При финансов актив без фиксиран падеж печалбата или загубата остава в собствения капитал, докато финансовият актив бъде продаден или по друг начин освободен, когато той се признава в приход или разход. Ако финансовият актив впоследствие е обезценен, всяка предишна печалба или загуба, която е била призната пряко в собствения капитал, се признава в печалба или загуба съгласно параграф 67.

Печалби и загуби

55. ***Печалба или загуба, произтичаща от промяна в справедливата стойност на финансов актив или финансов пасив, който не е част от хеджиращо взаимоотношение (виж параграфи 89-102), се признава както следва:***

а) Печалба или загуба от финансов актив или финансов пасив, класифициран по справедлива стойност чрез приход или разход, се признава в приход или разход;

б) Печалба или загуба от финансов актив за продажба се признава пряко в собствения капитал, чрез отчета за промените в собствения капитал (виж IAS 1** Представяне на финансовите отчети), **с изключение на загубите от обезценка (виж параграфи 67-70) и положителните и отрицателни курсови разлики (виж приложение А, параграф AG83), докато финансовият актив е отписан, по което време акумулираната печалба или загуба, призната по-рано в собствения капитал, се признава в приход или разход. Лихвата, изчислена по метода на ефективната лихва (виж параграф 9), се признава в приход или разход (виж IAS 18** Приходи**). Дивидентите от капиталов инструмент, обявен за продажба, се признават в приход или разход, когато бъде установено правото на образуваниего да получава плащане (виж IAS 18).

56. ***За финансови активи и финансови пасиви, отчетени по амортизирана стойност (виж параграфи 46 и 47), печалба или загуба се признава в приход или разход, когато финансовият актив или финансовият пасив е отписан или обезценен, и чрез процеса на амортизация. За финансови активи или финансови пасиви, които са хеджирани позиции (виж параграфи 78-84 и приложение А, параграфи AG98-AG101) отчитането на печалбата или загубата се извършва съгласно параграфи 89-102.***

IAS 39

57. ***Ако едно образувание отчете финансови активи, използвайки за осчетоводяването им датата на плащането (виж параграф 38 и параграфи AG53 и AG56 от приложение А), всяка промяна в справедливата стойност на актива, настъпила в периода между датата на сделката и датата на плащането, не се признава за актив, отчетен по себестойност или по амортизационна стойност (различна от загуба от обезценка). Докато за актив, отчетен по справедлива стойност, промяната в справедливата му стойност ще се отрази в печалбата загубата или в чистата стойност като попадаща под разпоредбите на параграф 55.***

Обезценка и несъбираемост на финансови активи

58. ***Образуването следва да оцени към всяка дата на баланса дали са налице реални факти на обезценка на финансов актив или група от финансови активи. Ако подобни факти съществуват, за да установи размерът на загубата от обезценка, образуването трябва да приложи параграф 63 (за финансови активи, отчетени по амортизационна стойност), или параграф 66 (за финансови активи, отчетени по себестойност), или параграф 67 (за финансови активи на разположение за продажба).***

59. В случай на обезценяване на финансов актив или група от финансови активи опасност от загуби от обезценка съществува тогава и само тогава, когато са налице реални факти на обезценка в резултат на едно или повече събития (събития-загуба), настъпили след първоначалното отчитане на активите, или когато събитията-загуба се отразяват върху прогнозните бъдещи парични потоци, свързани с финансов актив или група от финансови активи, които могат да бъдат надеждно оценени. Възможно е да не могат да бъдат идентифицирани единични или неявни събития, предизвикващи обезценка, както и да не може да се предвиди комбинираното въздействие на няколко събития, което е в състояние да доведе до обезценка. Загуби, които се очаква да настъпят в резултат на бъдещи събития, независимо от това колко вероятни са те, не се отчитат. Реално събитие, което може да обезцени финансов актив или група от финансови активи, е такова събитие, което предполага забележими обстоятелства, насочващи вниманието на държателя на актива към следните събития-загуба:

а) показателно финансово затруднение на емитента или длъжника;

б) нарушение на договора като просрочване на плащане или виновно неплащане на лихва или главница;

в) наличие на финансови затруднения на длъжника, породени от икономически или юридически причини, при които заемодателят се съгласява на отстъпки, които при други обстоятелства не би приел;

г) вероятност длъжникът да обяви несъстоятелност или да предприеме финансова реорганизация;

д) липса на действащ пазар за този финансов актив вследствие на финансови трудности;

или

е) видими обстоятелства, сочещи към измерим спад в очакваните бъдещи парични потоци от група финансови активи след първоначалното им отчитане, дори когато този спад не може да бъде предвиден за отделни финансови активи или група от активи, като:

i) неблагоприятни промени в платежния статус на длъжниците от групата (например нарастващ брой на забавените плащания или на длъжниците, които са достигнали лимита по кредитните си карти, който се покрива с минимални месечни погашения);

или

ii) национални или местни икономически условия, свързани с просрочия по активите от групата (например увеличаване процента на безработица в географската област на длъжниците, спад в цените на недвижимата собственост при ипотека в съответната област, по-ниски цени на петрола при заемните активи на петролопроизводители или неблагоприятни промени в условията на промишлено производство, отразяващи се и върху длъжниците от групата).

60. Не се счита за факт на обезценка липсата на действащ пазар поради това, че финансовите инструменти на дадено образувание не се предлагат вече за публична продажба. Намаляването на кредитния рейтинг на дадено образувание не представлява само по себе си обезценка, макар че може да бъде факт на обезценка, като се има предвид и другата налична информация. Спадът в справедливата стойност на финансов актив под неговата себестойност или под амортизационната му стойност не е задължително факт на обезценка (например спад в справедливата стойност на инвестиция в дългов инструмент вследствие повишаването на безрисковия лихвен процент).

61. В допълнение към видовете събития в параграф 59 обективно е такова събитие, което води до обезценяване на инвестициите във финансови инструменти на други предприятия, дава информация за значими промени с неблагоприятни последици върху технологичния пазар, стопанските или правните условия, при които действа емитентът, и показва, че е възможно стойността на инвестицията във финансов инструмент на друго образувание да не се възстанови. Съществен и продължителен спад на справедливата стойност на инвестиция във финансов актив на друго образувание под нейната себестойност е също обективен факт на обезценка.

62. В някои случаи видимите обстоятелства, изискващи да се прогнозира размерът на загубите от обезценка на финансов актив, могат да са недостатъчни или не напълно съответстващи на реалните условия. Такъв пример са случаите, в които длъжник среща финансови затруднения и са налице малко на брой достъпни исторически сведения за подобни длъжници. В такива случаи образуването използва изпробваната си способност да прогнозира размера на всички възможни загуби от обезценка. По подобен начин образуването използва натрупаните си умения да напасне видимите обстоятелства за групата от финансови активи, така че те да отразяват реалните условия (виж параграф AG89). Използването на разумни прогнози е съществена част от подготвянето на финансовите отчети и не подкопава тяхната достоверност.

Финансови активи, отчетени по амортизационна стойност

63. ***Ако съществува обективно обстоятелство, свързано с отчитането по амортизационна стойност на загуби от обезценка на заеми и вземания или на инвестиции, държани до падеж, размерът на тези загуби се получава като разлика между отчетената сума на активите и текущата стойност на прогнозните бъдещи парични потоци (изключвайки несвързани бъдещи загуби по кредити), намалена с първоначалния ефективен лихвен процент по съответния финансов актив (т.е. ефективния лихвен процент, изчислен на база първоначалното отчитане). Отчетената сума на активите следва да бъде намалена или пряко, или чрез използването на коректривна сметка. Размерът на загубата трябва да се отчете в статия „Печалба/загуба“.***

64. Дадено образуване оценява дали съществува обективен факт на обезценка, първо, за отделен финансов актив, значим сам по себе си, и, после, поотделно и общо за финансовите активи, които не са самостоятелно значими (виж параграф 59). Ако образуването установи, че не съществува обективен факт на обезценка за самостоятелно оценен финансов актив, независимо значим или не, то включва този финансов актив в група от финансови активи със сходни параметри на кредитния риск и ги оценява общо за наличието на обезценка. Активи, които са самостоятелно оценени за наличие на обезценка и за които загубата от обезценка е отчетена или продължава да бъде отчитана, не се включват в общата оценка за наличие на обезценяване.

65. ***Ако в последващ период размерът на загубите от обезценка намалее и намалението му е обективно свързано със събитие, настъпило след като обезценката е била отчетена (като повишаване на кредитния рейтинг на длъжника), отчетената по-рано загуба от обезценка се отчита или пряко, или чрез коректривна сметка. Промяната не бива да доведе до балансова сума на финансовия актив, която надвишава амортизационната стойност, каквато тя би била, ако не бе призната обезценка, към датата, на която е променено преоценяването на финансовия актив. Размерът на промяната следва да бъде отчетен в статия „Печалба/загуба“.***

Финансови активи, отчетени по себестойност

66. ***Ако е налице обективен факт на загуба от обезценка по повод на нетъргуем финансов инструмент на друго образувание, отчетен не по справедлива стойност, тъй като последната не може да бъде надеждно измерена, или по повод на деривативен инструмент, който е свързан със или трябва да бъде уреден чрез доставка на също такъв нетъргуем финансов инструмент на друго образувание, размерът на загубата от обезценка се изчислява като разлика между отчетената сума на финансовия актив и текущата стойност на прогнозните бъдещи финансови потоци, намалени с текущия пазарен темп на възвръщаемост на подобни финансови активи (виж параграф 46 c) и параграфи AG80 и AG81 от приложение A). Такива загуби от обезценка не могат да се променят.***

Финансови активи на разположение за продажба

67. ***Когато спадът на справедливата стойност на финансов актив на разположение за продажба е отчетен пряко в чистата му стойност и не съществува реален факт на обезценка на този актив (виж параграф 59), кумулативната загуба, отчетена пряко в чистата стойност, следва да се приспадне от чистата стойност и да се отчете в статия „Печалба/загуба“, дори финансовият актив да не е признат.***

68. ***Размерът на кумулативната загуба, приспаднат от чистата стойност и отчетен съгласно разпоредбите на параграф 67 в статията „Печалба/загуба“, трябва да представлява разлика между цената на придобиване (нетната стойност между всички плащания по главницата и амортизационните отчисления) и текущата справедлива стойност, която да е по-малка от всички загуби от обезценка на този финансов актив, отчетени преди това в статията „Печалба/загуба“.***

IAS 39

69. ***Отчетените в статията „Печалба/загуба“ загуби от обезценка на инвестиции в капиталови инструменти, класифицирани като финансови активи на разположение за продажба, не бива да бъдат променяни чрез статията „Печалба/загуба“.***

70. ***Ако в един последващ период справедливата стойност на дългов инструмент, класифициран като финансов актив на разположение за продажба, нарасне и увеличението е обективно свързано със събитие, настъпило след отчитане в статията „Печалба/загуба“ на загубите от обезценка, размерът на последните следва да бъде променен със сумата на изменението, признато като печалба/загуба.***

ХЕДЖИРАНЕ

71. ***Ако съществуват обозначени взаимоотношения по хеджиране между хеджиращите инструменти и хеджираните позиции така, както са описани в параграфи 85–88 и параграфи AG102–AG104 от приложение А, осчетоводяването на печалбата или загубата от хеджиращите инструменти и хеджираните позиции става съгласно разпоредбите на параграфи 89–102.***

Хеджиращи инструменти

Дефиниране на инструментите

72. Този стандарт не ограничава обстоятелствата, при които даден дериватив може да бъде обозначен като хеджиращ инструмент, при условие че са спазени условията на параграф 88, с изключение на някои писмени опции (виж параграф AG94 от приложение А). Докато в същото време недеривативни финансови активи или съответно пасиви могат да бъдат обозначени като хеджиращи инструменти единствено срещу валутен риск.

73. За целите на счетоводното отчитане като хеджиращи инструменти могат да бъдат обозначавани единствено такива, които са свързани с външни за образуването части (например външни за групата или части от отделно образуване). Въпреки че отделните образувания в дадена група или подразделения в рамките на дадено образувание могат да извършват хеджиращи операции с други образувания от групата или подразделения в рамките на даденото образувание, всякакви сходни вътрешногрупови операции се изключват от консолидирания отчет. По тази причина подобни хеджиращи операции не се дефинират като такива и не се отчитат счетоводно в консолидираните финансови отчети на групата. Тези обаче операции трябва да бъдат осчетоводени като хеджиращи в самостоятелните или в частичните финансови отчети на отделните образувания от групата или на техни подразделения, при условие че те са външни за отделното образувание или подразделение, за което се изготвят отчетите.

Обозначаване на хеджиращите инструменти

74. Обикновено съществува един-единствен начин за измерване на справедливата стойност на хеджиращ инструмент в неговата цялост, а факторите, пораждащи промени в размера на справедливата му стойност, са взаимно свързани. Така взаимоотношение по хеджиране се обозначава от едно образувание като хеджиращ инструмент в неговата цялост. Единственото допустимо изключение е:

    а) отделянето на истинската и временната стойност на опционен договор, обозначаването като хеджиращ инструмент само на промяната в истинската стойност на опцията и елиминирането на промяната в нейната временна стойност;

    и

    б) отделянето на частта, дължаща се на лихвата, от спот цената на форуърден договор.

    Тези изключения се допускат поради факта, че истинската стойност на опцията и премията по форуърда в общия случай са измерими поотделно. Динамичната хеджираща стратегия, която оценява и истинската, и временната стойност на опционен договор, може да се квалифицира като осчетоводяване на хеджирането.

75. Дял от около 50 % от номинала на хеджиращ инструмент може да бъде обозначен като хеджиращ инструмент във взаимоотношение по хеджиране. Последното обаче може да не се обозначава единствено за част от времевия период, през който хеджиращият инструмент остава незаплатен.

76. Отделен инструмент може да бъде обозначен като хеджиране срещу повече от един вид риск, при условие че: а) хеджираният риск може ясно да се определи; б) ефикасността на хеджирането намира явно проявление; и в) може по различен начин да се обозначат хеджиращият инструмент и различните рискови позиции.

77. Два или повече деривативни инструмента или техни дялове (или, в случай на хеджиране срещу валутен риск, два или повече недеривативни инструмента или техни дялове, или комбинация от деривативи и недеривативи или части от тях) могат да бъдат разглеждани като комбинация и обозначавани заедно като хеджиращ инструмент, в това число и в случаите, когато засилващият се риск, свързан с някои деривативи, се уравновесява от други. В същото време деривативен инструмент с плаваща във фиксиран коридор лихва не се обозначава като хеджиращ инструмент, ако представлява влязла в сила писмена нетна опция (например такава, нетната премия за която е получена). По подобен начин два или повече инструмента (или части от тях) могат да бъдат обозначени като хеджиращи инструменти единствено, ако нито един от тях не е писмена опция или писмена нетна опция.

Хеджирани позиции

Дефиниране на позиции

78. Хеджираната позиция може да бъде признат актив или пасив, непризнат фирмен условен ангажимент, очаквана в бъдеще сделка с висока степен на вероятност („прогнозна сделка“) или нетна инвестиция в образувание в чужбина. Хеджираната позиция може да бъде: а) единичен актив, пасив, фирмен ангажимент, прогнозна сделка или нетна инвестиция в образувание в чужбина; или б) група активи, пасиви, фирмени ангажименти, прогнозни сделки или нетни инвестиции в образувание в чужбина със сходни рискови характеристики; или в) в случаите на портфейлно хеджиране на лихвен риск такива са само финансови активи или пасиви от портфейла, които са носители на хеджиран риск.

79. За разлика от заемите и вземанията инвестицията, държана до настъпване на падеж, не може да бъде хеджирана позиция по отношение на лихвен риск или риск от предсрочно погасяване, защото означаването ѝ като държана до падеж изисква наличието на намерение тя да бъде държана до падеж, без да се отчитат измененията в справедливата стойност или паричните потоци на тази инвестиция, дължащи се на промяна в лихвените проценти. От друга страна обаче, инвестицията, държана до падеж, може да бъде хеджирана позиция по отношение на рисковете от изменения във валутните курсове и кредитния риск.

80. За целите на отчитането на хеджирането само активи, пасиви, фирмени ангажименти или прогнозни сделки, които обхващат външна за образуването страна, могат да бъдат определяни като хеджирани позиции. Следва, че отчитането на хеджирането може да се прилага към сделки между образувания или подразделения от една и съща група само в отделните финансови отчети на тези образувания или подразделения, а не в консолидираните финансови отчети на групата. По изключение валутният риск на вътрешногрупова парична позиция (например задължения/вземания между две дъщерни дружества) може да се класифицира като хеджирана позиция в консолидираните финансови отчети, ако тя води до експозиция към печалби или загуби от валутни курсове, които не са напълно елиминирани при консолидацията съгласно IAS 21 „*Ефекти от промените в обменните курсове*“. Съгласно IAS 21 печалбите и загубите от валутни курсове по вътрешногрупови парични позиции не се елиминират напълно при консолидацията, когато вътрешногруповата парична позиция е предмет на сделка между две предприятия от групата, които имат различни функционални валути.

Обозначаване на финансови позиции като хеджирани позиции

81. Ако хеджираната позиция е финансов актив или пасив, тя може да хеджира рисковете, свързани само с част от нейните парични потоци или справедлива стойност (например един или повече избрани парични потоци или части от тях, или процент от справедливата стойност), при условие че ефективността може да бъде измерена. Например идентифицируема и отделно измерима част от лихвената експозиция на лихвоносен актив или лихвоносен пасив може да се обозначава като хеджиран риск (например безрисков лихвен процент или компонент от бенчмарка на цялата лихвена експозиция на хеджиран финансов инструмент).

81А. При хеджиране на справедлива стойност на лихвена експозиция на портфейл от финансови активи или пасиви (и само при този вид хеджиране) хеджираната част може да бъде обозначена по-скоро като сума от валутата (например долари, евро, лири, ранди), отколкото като отделни активи (или пасиви). Въпреки че с цел управление на риска портфейлът може да включва активи и пасиви, обозначената сума е сумата активи или сумата пасиви. Обозначаването на нетна сума, включваща активи и пасиви, не се разрешава. Образуването може да хеджира част от лихвения риск, която е свързана с обозначената сума. Например при хеджиране на портфейл, съдържащ предсрочно платени активи, образуването може да хеджира изменението в справедливата стойност, което се дължи на промяна в хеджирания лихвен процент на база по-скоро очаквани, отколкото договорени, дати на преоценка. (…).

IAS 39

Обозначаване на нефинансови позиции като хеджирани позиции

82. ***Ако хеджираната позиция е нефинансов актив или нефинансов пасив, тя се означава като такава: а) по отношение на валутни рискове; или б) цялостно по отношение на всички рискове поради трудността от изолиране и изчисляване на подходяща част от паричните потоци или изпененията в справедливата стойност, свързани с конкретни рискове, различни от валутните рискове.***

Обозначаване на групи от позиции като хеджирани позиции

83. Подобни активи или подобни пасиви следва да бъдат обединени и хеджирани като група само ако отделните активи или пасиви в групата си поделят риска, от който са защитавани. Нещо повече, изменението в справедливата стойност, свързано с хеджирания риск на всяка отделна единица в групата, се очаква да бъде приблизително пропорционално на общата промяна в справедливата стойност, свързана с хеджирания риск на групата от позиции.

84. Понеже образуването оценява ефективността от хеджирането посредством сравнение между изменението в справедливата стойност или паричния поток на хеджиращия инструмент (или групата от подобни хеджиращи инструменти) и хеджираната позиция (или група подобни хеджирани позиции), сравнението на хеджиращия инструмент с общата нетна позиция вместо с конкретна хеджирана позиция (например нетната стойност на всички активи и пасиви с фиксиран размер и приблизително еднакъв падеж) не спада към отчитането на хеджирането.

Отчитане на хеджирането

85. Отчитането на хеджирането признава компенсаторните въздействия на измененията в справедливата стойност на хеджиращия инструмент и хеджираната позиция върху печалбата или загубата.

86. ***Съществуват три вида взаимоотношения на хеджиране:***

а) хеджиране на справедлива стойност-хеджиране на експозицията към изменения в справедливата стойност на признат актив или пасив, непризнат фирмен ангажимент или на разграничима част от такъв актив, пасив или фирмен ангажимент, на която се приписва определен риск и която би оказала влияние върху печалбата или загубата;

б) хеджиране на паричен поток-хеджиране на експозицията към колебания в паричните потоци, на която: 1) се приписва определен риск, свързан с признат актив или пасив (като например всички или някои бъдещи лихвени плащания върху дълг с непостоянен лихвен процент) или прогнозна сделка; и която 2) би оказала влияние върху печалбата или загубата;

в) хеджиране на нетна инвестиция в образувание в чужбина-както е определено в IAS 21.

87. Хеджирането на валутния риск на фирмен ангажимент може да се отчита като хеджиране на справедлива стойност или хеджиране на паричен поток.

88. ***Взаимоотношенията на хеджиране се причисляват към отчитането на хеджирането съгласно параграфи 89-102 единствено ако са спазени следните условия:***

а) При започване на хеджирането съществува официално обозначаване и документация за взаимоотношенията на хеджиране и целта и стратегията на образуването при предприемането на хеджирането. Тази документация трябва да включва идентификация на хеджиращия инструмент, свързаната с него хеджирана позиция или сделка, естеството на хеджирания риск и начина, по който образуването ще оцени ефективността на хеджиращия инструмент при компенсирането на експозицията към изменения в справедливата стойност или паричните потоци на хеджираната позиция, свързани с хеджирания риск;

б) Очаква се хеджирането да бъде високоефективно (виж приложение А, параграфи AG105-AG113), ако се постигнат компенсаторните изменения в справедливата стойност или паричните потоци, свързани с хеджирания риск, съгласно първоначално документираната стратегия за управление на риска конкретно при дадените взаимоотношения на хеджиране;

в) При хеджирането на парични потоци прогнозната сделка, която е предмет на хеджирането, задължително трябва да има висок коефициент на вероятност и трябва да представлява експозиция към промени в паричните потоци, което в крайна сметка би могло да се отрази на печалбата или загубата;

г) Ефективността на хеджирането може да бъде надеждно измерена, т.е. справедливата стойност или паричните потоци на хеджираната позиция, които са свързани с хеджирания риск, и справедливата стойност на хеджиращия инструмент могат да бъдат надеждно изчислени (виж параграфи 46 и 47 и приложение А, параграфи AG80 и AG81 за указания при определянето на справедливата стойност);

д) Хеджирането се оценява на текуща база и се определя като високоефективно по време на финансовите отчетни периоди, за които то е предназначено.

Хеджиране на справедлива стойност

89. *Ако по време на отчетния период хеджирането на справедлива стойност отговаря на условията, залегнали в параграф 88, то се отчита, както следва:*

а) Печалбата или загубата от преизчисляването на хеджиращия инструмент по справедлива стойност (за деривативни хеджиращи инструменти) или валутният компонент на неговата балансова сума, изчислени в съответствие с IAS 21 (за недеривативни хеджиращи инструменти), се признават в статията печалба или загуба;

и

б) С печалбата или загубата от хеджирана позиция, свързани с хеджиран риск, се коригира балансовата ѝ сума и те се отразяват в статията печалба или загуба. Това важи и ако хеджираната позиция се изчислява по себестойност. Признаването на печалбата или загубата, свързани с хеджиран риск, в статията печалба или загуба, важи също така, ако хеджираната позиция е финансов актив на разположение за продажба.

89А. При хеджиране на справедлива стойност на лихвена експозиция на част от портфейл от финансови активи или пасиви (и само при този вид хеджиране) изискването, залегнало в параграф 89б), се спазва чрез представяне на свързаните с хеджирана позиция печалба или загуба:

а) като отделни позиции на един ред в активите за периодите на преоценка, за които хеджираната позиция е актив;

или

б) като отделни позиции на един ред в пасивите за периодите на преоценка, за които хеджираната позиция е пасив.

Позициите, посочени в горните букви а) и б), се отчитат веднага след финансовите активи или финансовите пасиви. Сумите, включени в тези редове, се изчистват от баланса, когато активите и пасивите, за които те се отнасят, се считат непризнати.

90. Ако само някои свързани със хеджираната позиция рискове се хеджират, признатите изменения в справедливата стойност на хеджираната позиция, които нямат отношение към хеджирания риск, се отчитат по начина, залегнал в параграф 55.

91. *Образуването преустановява в перспектива отчитането на хеджирането съгласно параграф 89, ако:*

а) изтече срокът на хеджиращия инструмент или той бъде продаден, прекратен или изразходван (за тази цел замяната или преоформянето му в друг хеджиращ инструмент не се счита за изтичане на срока или прекратяване, ако подобна замяна или преоформяне е част от документираната стратегия за хеджиране на образуването);

б) хеджирането вече не отговаря на критериите за причисляване към отчитане на хеджирането съгласно параграф 88;

или

в) образуването преустанови отчитането.

IAS 39

92. ***Произтичащата от параграф 89б) корекция на балансовата сума на хеджиран финансов инструмент, който се отчита по амортизирана стойност (или в случай на портфейлно хеджиране на лихвен риск-на отделен ред в баланса, както е описано в параграф 89А) се амортизира в статията печалба или загуба. Амортизацията може да започне едновременно с коригирането, но не по-късно от момента, в който хеджираната позиция престане да се коригира при изменения в нейната справедлива стойност, свързани с обезпечавания риск. Корекцията се основава на преизчисления ефективен лихвен процент на датата, на която амортизацията започва. В случай обаче на хеджиране на справедлива стойност на лихвена експозиция на портфейл от финансови активи или пасиви (и само при такъв вид хеджиране) амортизирането с използване на преизчислен ефективен лихвен процент не може да се осъществи и корекцията се амортизира, като се използва праволинейният метод. Корекцията се амортизира изцяло при настъпване на падеж на финансовия инструмент или в случай на портфейлно хеджиране на лихвен риск-при изтичане на съответния период на преоценка.***

93. Когато непризнат фирмен ангажимент се обозначава като хеджирана позиция, последващата кумулативна промяна в справедливата му стойност, свързана с хеджирания риск, се признава като актив или пасив със съответната печалба или загуба, отчетени в статията печалба или загуба (виж параграф 89б). Измененията в справедливата стойност на хеджиращия инструмент също се отразяват в печалбата или загубата.

94. Когато едно образувание поема фирмен ангажимент с цел придобиване на актив или поемане на пасив, който е хеджирана позиция при хеджиране на справедлива стойност, първоначалната балансова сума на този актив или пасив, която е резултат от поемането на ангажимента, се коригира, за да включи кумулативната промяна в справедливата му стойност вследствие признатия в баланса хеджиран риск.

Хеджиране на паричните потоци

95. ***Ако даден паричен поток отговаря на условията на параграф 88 през конкретния период, то този поток се осчетоводява както следва:***

а) частта от печалбата или загубата по хеджиращия инструмент, определен като ефективно хеджиране (виж параграф 88) се признава пряко в собствения капитал чрез отчета за промените в собствения капитал (виж IAS 1);

и

б) неефективната част от печалбата или загубата по хеджиращия инструмент се признава в отчета за приходите.

96. По-конкретно, даден паричен поток се осчетоводява като:

а)

отделният компонент на собствения капитал, свързан с хеджираната позиция се коригира към по-малката сума (като абсолютна стойност) на:

i) кумулативната печалба или загуба по хеджиращия инструмент към момента на хеджиране;

и

ii) кумулативното изменение на справедливата стойност (настояща стойност) на очакваните бъдещи парични потоци по хеджираната позиция към момента на хеджиране;

б) всички останали печалби или загуби по хеджиращия инструмент или посочения компонент от него (който не представлява ефективно хеджиране) се отчита в отчета за приходите;

и

в) в случай че съгласно стратегията на образуването за управление на риска, свързана с определени хеджингови взаимоотношения, от оценката за ефективността се изключва специфичен компонент от печалбата или загубата или съответните парични потоци по хеджинговия инструмент (виж параграфи 74, 75 и 88 а)), то изключеният компонент на печалбата или загубата се признава в съответствие с параграф 55.

97. ***Ако в резултат на хеджиране на прогнозна сделка впоследствие се стигне до признаване на финансов актив или пасив, свързаните с това пряко отразени в основния капитал печалби и загуби съгласно параграф 95 се прекласифицират в отчета за приходите за същия период или за периодите, през които придобитият актив или поетият пасив се отразява върху печалбата или загубата (като например периодите, през които се отчитат лихвените приходи и разходи). Ако образуването обаче не очаква възстановяване на цялата или част от пряко отразената в основния капитал загуба през следващите няколко периода, то тази сума се прекласифицира в отчета за приходите.***

98. ***Ако в резултат на хеджиране на прогнозна сделка впоследствие се стигне до признаване на нефинансов актив или пасив, или прогнозната сделка за нефинансов актив или нефинансов пасив стане неотменяем ангажимент, който се отчита по справедливата стойност на хеджирането, то образуването възприема а) или б) по-долу:***

а) Образеването прекласифицира съответните пряко отразени в основния капитал печалби и загуби съгласно параграф 95 в отчета за приходите за същия период или за периодите, през които придобитият актив или поетият пасив се отразява върху печалбата или загубата (като например периодите, през които се отчитат амортизационните разходи или разходите по продажбите). Ако образуването, обаче, не очаква възстановяване на цялата или част от пряко отразената в основния капитал загуба през следващите няколко периода, то тази сума се прекласифицира в отчета за приходите;

б) Образуването изключва съответните пряко отразени в основния капитал печалби и загуби съгласно параграф 95, като ги включва в първоначалната стойност или друга отчетна стойност на актива или пасива.

99. ***Едно образувание възприема а) или б) от параграф 98 като метод на счетоводно отчитане и се прилага последователно към всяко хеджиране по този параграф.***

100. ***При хеджиране на паричните потоци, различни от тези, които се обхващат от параграфи 97 и 98 пряко отразените в основния капитал суми се признават за печалба или загуба за същия период или за периодите, през които хеджираната прогнозна сделка се отразява върху печалбата или загубата (например при възникване на прогнозна печалба).***

101. ***При възникване на някое от посочените по-долу обстоятелства образуването преустановява хеджинговото отчитане по параграфи 95-100:***

а) Хеджиращият инструмент изтича или се продава, прекратява или реализира (за тази цел замяната или преоформянето на даден хеджиращ инструмент в друг такъв не е изтичане или прекратяване, ако тази замяна или преоформяне представлява част от документираната хеджингова стратегия на образуването). В този случай кумулативната печалба или загуба от използването на хеджиращия инструмент, които остават пряко отразени в капитала от периода на извършване на хеджирането (виж параграф 95 а)), се отчитат отделно в основния капитал до възникване на прогнозна сделка. При възникването ѝ се прилагат параграфи 97, 98 и 100;

б) Хеджирането на отговаря на критериите за хеджингово отчитане по параграф 88. В този случай кумулативната печалба или загуба от използването на хеджиращия инструмент, която остава пряко отразена в капитала от периода на извършване на хеджирането (виж параграф 95 а)), се отчита отделно в основния капитал до възникване на прогнозна сделка. При възникването ѝ се прилагат параграфи 97, 98 и 100;

в) Не се очаква възникване на прогнозна сделка, при което всяка свързана с хеджиращия инструмент кумулативна печалба или загуба, която остава пряко отразена в основния капитал от периода на извършване на хеджирането, се признава за печалба или загуба. Прогнозна сделка, която е малко вероятно да се осъществи (виж параграф 88 в)), все още може да се очаква;

г) Образуването преустановява обозначаването. При хеджиране на прогнозна сделка кумулативната печалба или загуба от използването на хеджинговия инструмент, която остава пряко отразена в капитала от периода на извършване на хеджирането (виж параграф 95 а)), се отчита отделно в основния капитал до възникване на прогнозна сделка или до момента, в който възникването ѝ вече не се очаква. При възникването ѝ се прилагат параграфи 97, 98 и 100. Ако вече не се очаква осъществяването на прогнозната сделка, кумулативната печалба или загуба, пряко отчетена в основния капитал, се признава в отчета за приходите.

IAS 39

Хеджиране на нетна инвестиция

102. ***Нетна инвестиция в образувание в чужбина, включително хеджиране на парична позиция, която представлява част от нетна инвестиция (виж IAS 21) се отчита подобно на хеджирането на парични потоци:***

а) част от печалбата или загубата от използването на хеджинговия инструмент (виж параграф 88) се отразява директно в основния капитал чрез отчета за промените в собствения капитал (виж IAS 1);

и

б) неефективната част се отчита като печалба или загуба.

Печалбата или загубата от използването на хеджинговия инструмент, свързана с ефективната част от хеджирането, която е пряко отразена в основния капитал, се отчита като печалба или загуба на разположение на образуването в чужбина.

ДАТА НА ВЛИЗАНЕ В СИЛА И ПРЕХОДНИ РАЗПОРЕДБИ

103. ***Образуването прилага настоящия стандарт (в т.ч. измененията, приети през март 2004 г.) за годишните периоди след 1 януари 2005 г. Разрешава се по-ранното му прилагане. Образуването не прилага настоящия стандарт (в т.ч. измененията, приети през март 2004 г.) за годишните периоди преди 1 януари 2005 г., освен ако не се прилага и IAS 32 (приет през декември 2003 г.). Ако образуването прилага настоящия стандарт за период преди 1 януари 2005 г., това следва да се оповести.***

104. ***Настоящият стандарт се прилага обратна сила, освен в случаите упоменати в параграфи 105-108. Салдото по неразпределените прихо ди за най-ранния представен период и всички останали съпоставими суми се коригират в съответствие с изискванията на настоящия стандарт, освен ако коригирането на информацията е неосъществимо. Ако приспособяването към новите изисквания на стандарта е неосъществимо за минали периоди, образуването о оповестява този факт и указва степента до която е коригирана информацията.***

105. ***При първоначалното прилагане на стандарта на образуването се разрешава да обозначи признат за предишни периоди финансов актив или пасив като такъв по справедлива стойност, като се отчита като печалба или загуба или като актив на разположение за продажба, въпреки изискването на параграф 9 обозначаването да се извърши при първоначалното отчитане. За всеки финансов актив, обозначен като актив на разположение за продажба, образуването отчита всички промени в справедливата стойност като отделен компонент в основния капитал до последващото отписване или обезценяване, когато образуването прехвърля кулулативната печалба или загуба в отчета за приходите. За всеки отделен финансов инструмент, посочен по справедлива стойност като печалба или загуба, образуването следва да:***

а) преоформи финансовия актив или пасив, като използва новото обозначаване в съответните финансови отчети;

и

б) оповести справедливата стойност на финансовите активи или пасиви, обозначени във всяка една категория, както и класификацията и отчетната стойност, отразени в предходните финансови отчети.

106. ***Освен в случаите, посочени в параграф 107 образуването прилага изискванията за неотчитане на параграф 15–37 и приложение А, параграфи AG36-AG52 без обратна сила. Следователно, ако образуването е отписало финансовите активи по IAS 39 (актуализиран през 2000 година) в резултат на сделка, извършена преди 1 януари 2004 година и въпросните активи не биха били отчетени съгласно настоящия стандарт, то образуването не следва да ги отчита.***

107. ***Независимо от разпоредбите на параграф 106 образуването може да приложи изискванията за неотчитане на параграф 15–37 и приложение А, параграфи AG36-AG52 с обратна сила от датата която образуването избере, при условие че необходимата информация за прилагане на IAS 39 по отношение неотчетените активи и пасиви от минали трансакции е била налице към момента на първоначалното отчитане на тези трансакции.***

108. ***Образуването не коригира отчетната стойност на нефинансовите активи и нефинансовите пасиви, като изключва печалбите и загубите, свързани с хеджирането на паричните потоци, които са били включени в отчетната стойност преди началото на финансовата година. В началото на финансовата година, в която за първи път се прилага този стандарт, всяка една сума пряко призната в собствения капитал за хеджиране на неотменяем ангажимент, и която съгласно настоящия стандарт се отчита по справедлива стойност се прекласифицира като актив или пасив освен при хеджиране на валутен риск, който продължава да бъде разглеждан като хеджиране на парични потоци.***

ОТМЕНЯНЕ НА ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ

109. Настоящият стандарт отменя IAS 39 Финансови инструменти: признаване и оценяване, преработен през 2000 година.

110. Настоящият стандарт и Правилника за прилагането му отменят Правилника за прилагането на стандарта, приети от Комитета за насоките по прилагането на IAS 39, създаден от бившия Комитет по IAS.

ПРИЛОЖЕНИЕ А

Насоки за прилагане

Настоящото приложение представлява неразделна част от настоящия стандарт.

Обхват (параграфи 2-7)

AG1. Договори, които изискват плащане на базата на климатични, геоложки или други физически променливи, обикновено се използват като застрахователни полици. (Тези, които се базират на климатични променливи, понякога се наричат „деривативи на времето“.) Съгласно такива договори извършеното плащане се базира на размера на загубата за застрахованото образувание. Правата и задълженията съгласно застрахователни договори, които принципно не включват прехвърляне на финансови рискове, са изключени от обхвата на настоящия стандарт с параграф 2 г). Изплащането съгласно някои договори, които изискват плащане на базата на климатични, геоложки или други физически променливи, не е свързано с размера на загубата на застрахованото образувание. Такива договори са изключени от обхвата на настоящия стандарт с параграф 2 з).

AG2. Настоящият стандарт не променя изискванията, отнасящи се до плановете за доходи на заети лица, спрямо които се прилага IAS 26 *Счетоводство и счетоводни отчети на пенсионните фондове* и споразумения за лицензионни възнаграждения на база обема на приходите от продажби или услуги, които се отчитат съгласно IAS 18 *Приходи*.

AG3. Понякога едно образувание прави това, което то разглежда като „стратегическа инвестиция“, а именно инвестиция в капиталови инструменти, емитирани от друго образувание, с намерението да установи или поддържа дългосрочни работни взаимоотношения с образуването, в което е направена инвестицията. Образуването -инвеститор използва IAS 28 *Инвестиции в асоциирани предприятия*, за да определи дали отчитането по метода на собствения капитал е подходящо за такава инвестиция. Също така, образуването-инвеститор използва IAS 31 *Дялове в съвместни предприятия*, за да определи дали пропорционалната консолидация или методът на собствения капитал е подходящ за такава инвестиция. Ако нито методът на собствения капитала, нито пропорционалната консолидация са подходящи, образуването прилага настоящия стандарт към тази стратегическа инвестиция.

AG4. Настоящият стандарт се прилага към финансовите активи и финансовите пасиви на застрахователи, освен правата и задълженията, произтичащи съгласно застрахователни договори, които се изключени с параграф 2г).

Определения (параграфи 8-9)

Ефективна лихва

AG5. В някои случаи финансовите активи се придобиват с голяма сконто, което отразява понесените кредитни загуби. Образуванията включват такива понесени кредитни загуби в очакваните парични потоци при изчисляване на ефективната лихва.

AG6. Когато се прилага метода на ефективната лихва, образуването обикновено амортизира всички такси, платени или получени позиции, разходи по операцията и други премии или отбиви, включени при изчисляването на ефективната лихва през очаквания живот на инструмента. Използва се по-кратък период, ако това е периодът, за който се отнасят таксите, платените или получени позиции, разходите по операцията и други премии или отбиви. Такъв е случаят, когато променливата, с която са свързани таксите, платените или получени позиции, разходите по операцията и други премии или отбиви, е преоценена съгласно пазарните ставки преди очаквания падеж на инструмента. В такъв случай подходящият амортизационен период е периодът до следващата такава дата на преоценка. Например ако премия или отбив за инструмент с променлив лихвен процент отразяват лихва, която е била начислена за инструмента след последното лихвено плащане, или промени в пазарните нива след като променливият лихвен процент е бил преизчислен по пазарните ставки, те ще бъдат амортизирани до следващата дата, когато променливият лихвен процент се преизчислява по пазарните ставки. Това е така, защото премията или отбивът се отнасят за периода до следващата лихвена дата, тъй като на тази дата, променливата, за която се отнасят премията или отбива (т. е. лихвени проценти) се преизчислява по пазарни ставки. Ако, обаче, премията или отбивът произтичат от промяна в кредитния спред над променливия лихвен процент определен в инструмента, или други променливи, които не са преизчислени по пазарни ставки, те се амортизират през очаквания живот на инструмента.

AG7. За финансови активи с променлив лихвен процент и финансови пасиви с променлив лихвен процент, периодичното преизчисляване на паричните потоци с цел отразяване движенията в пазарните лихвени проценти, променя ефективния лихвен процент. Ако актив с променлив лихвен процент или пасив с променлив лихвен процент е признат първоначално по стойност, равна на вземането или плащането по главница на падежа, преизчисляването на бъдещите лихвени плащания обикновено няма значителен ефект върху преносната стойност на актива или пасива.

AG8. Ако едно образувание ревизира своите оценки за плащания или постъпления, образуването следва да коригира преносната стойност на финансовия актив или финансовия пасив (или група финансови инструменти), за да отрази фактическите и ревизираните очаквани парични потоци. Образуването преизчислява преносната стойност като пресмята сегашната стойност на очакваните бъдещи парични потоци по първоначалния ефективен лихвен процент на финансовия инструмент. Корекцията се признава като приход или разход в печалби или загуби.

Деривативи

AG9. Типични примери за деривативи са фючърсните и форуърдни договори, договорите за суоп и опционните договори. Един деривати обикновено има условна сума, която представлява стойност на валутата, брой акции, брой единици за тегло или обем, или други единици, определени в договора. Деривативният инструмент, обаче, не изисква от държателя да инвестира или получи условната сума в началото на договора. Деривативът може да изисква фиксирано плащане или плащане на сума, която може да се променя (но не пропорционално с промяна в базата) в резултат на някакво бъдещо събитие, което не е свързано с условна сума. Примерно един договор може да изисква фиксирано плащане на CU1000 (*), ако шестмесечният LIBOR се увеличи със 100 базови пункта. Такъв договор е деривативен, дори и да не е определена условна сума.

AG10. Определението за деривати в настоящия стандарт включва договори, които са уредени на брутна база чрез доставка на базова позиция (например форуърден договор за покупка на дългов инструмент с фиксиран процент). Образуването може да има договор за покупко-продажба на нефинансова позиция, която може да бъде уредена нетно в брой или друг финансов инструмент, или чрез размяна на финансови инструменти (например договор за покупко-продажба на стока по фиксирана цена на бъдеща дата). Такъв договор е в обхвата на настоящия стандарт, освен ако той е сключен и продължава да бъде държан за целите на доставката на нефинансова позиция в съответствие с изискванията на образуването за очаквана покупка, продажба или употреба (виж параграфи 5-7).

AG11. Една от определящите характеристики на дериватива е, че той има първоначална нетна инвестиция, която е по-малка от тази, която би била необходима за друг тип договори, от които се очаква същия отзвук на промените в пазарните фактори. Опционният договор отговаря на това определение, защото премията е по-малка от инвестицията, която би била необходима, за да се придобие базовия финансов инструмент, с който е свързана опцията. Валутен суоп, който изисква първоначална размяна на различни валути с равни справедливи стойности, отговаря на определението, защото има нулева първоначална нетна инвестиция.

AG12. Обичайната покупко-продажба поражда ангажимент за фиксирана цена между датата на търгуване и датата на уреждане, което отговаря на определението за дериватив. Поради краткият срок на ангажимента, той не се признава като деривативен финансов инструмент. По-точно настоящият стандарт предвижда специално отчитане за такива обичайни договори (виж параграфи 38 и AG53-AG56).

Разходи по операцията

AG13. Разходите по операцията включват такси и комисионни, платени на агенти (включително, служители изпълняващи длъжността на агенти по продажбите), съветници, брокери и дилъри, облагания с данъци от надзорни агенции и размени на ценни книжа, както и трансферни данъци и мита. Разходите по операцията не включват дългови премии или отбиви, разходи по финансиране или вътрешно-административни разходи, или разходи по съхранение.

Финансови активи и финансови пасиви, държани за търгуване

AG14. Търгуването обикновено отразява активни и чести покупко-продажби, и финансовите инструменти държани за търгуване обикновено се използват с цел генериране на печалба от краткосрочни колебания в цената или дилърския марж.

AG15. Финансовите пасиви, държани за търгуване включват:

а) деривативни пасиви, които не се отчитат като хеджиращи инструменти;

б) задължения за доставка на финансови активи, взети назаем от продавач на късо (т. е.образуването, което продава финансови активи, които е заело и все още не притежава);

(*) В настоящия стандарт паричните суми са деноминирани във „валутни единици“ (CU).

в) финансови пасиви, които са натрупани с намерение за обратното им изкупуване в близко бъдеще (например котиран дългов инструмент, който емитентът може да откупи обратно в близко бъдеще в зависимост от промените в неговата справедлива стойност);

и

г) финансови пасиви, които са част от портфейл от идентифицирани финансови инструменти, които се управляват заедно и, за които има скорошен пример за краткосрочно получаване на печалба.

Фактът, че пасивът е използван за финансиране на търговски дейности сам по себе си не прави този пасив държан за търгуване.

Инвестиции, държани до падеж

AG16. Образуването няма позитивно намерение да държи до падеж инвестиция във финансов актив с фиксиран падеж, ако:

а) образуването има намерение да държи финансовия актив за неопределен период;

б) образуването е готово да продаде финансовия актив (освен ако възникне неповторима ситуация и не би могла да бъде предвидена от образуването) в отговор на промените в пазарните лихвени проценти или рискове, нуждите от ликвидност, промени в наличието на и доходността от алтернативни инвестиции, промени в източниците на финансиране и условията или промените във валутния риск;

или

в) емитентът има право да уреди финансовия актив по стойност значително по-ниска от неговата амортизирана стойност.

AG17. Дългов инструмент с променлив лихвен процент може да отговори на критериите за инвестиция, държана до падеж. Капиталовите инструменти не могат да бъдат инвестиции, държани до падеж, или защото имат неопределен живот (например обикновени акции), или защото сумите, които държателят може да получи, могат да се променят по начин, който не е предварително определен (например за опции върху акции, гаранции и подобни права). С оглед определението за инвестиции, държани до падеж, фиксирани или определими плащания означават, че договорно споразумение определя сумите и датите на плащанията към държателя, като например лихвени плащания и плащания по главницата. Значителният риск от неплащане не пречи финансовият актив да бъде класифициран като държан до падеж доколкото неговите договорени плащания са фиксирани или определими и останалите критерии за такава класификация са удовлетворени. Ако условията на „вечен“ дългов инструмент предвиждат лихвени плащания за неопределен период, инструментът не може да бъде класифициран като държан до падеж, защото няма падеж.

AG18. Критериите за класифициране като държана до падеж инвестиция са изпълнени за финансов актив, който подлежи на обратно изкупуване при поискване от емитента, ако държателят има намерение и възможност да го държи до поискването да бъде изкупен или до падеж, и държателят би възстановил реално цялата му преносна стойност. Кол опцията на емитента, ако е упражнена, просто ускорява падежа на актива. Ако финансовият актив подлежи на обратно изкупуване при поискване на основание, че би довел до това държателят да не може да възстанови реално цялата му преносна стойност, финансовият актив не може да бъде класифициран като инвестиция, държана до падеж. Образуването взема предвид всички платени премии и капитализирани разходи по операцията, за да определи дали преносната стойност би била реално възстановена.

AG19. Финансов актив, който представлява пут опция (т. е. държателят има правото да изисква от емитента да му изплати или възстанови финансовия актив преди падежа) не може да бъде класифициран като държана до падеж инвестиция защото плащането за пут характеристика във финансов актив е несъвместимо с изразяването на намерение да се държи финансовият актив до падеж.

AG20. За повечето финансови активи справедливата стойност е по-подходяща мярка отколкото амортизираната стойност. Класификацията „държан до падеж“ е изключение, но само ако образуването има позитивно намерение и възможност да държи инвестицията до падеж. Когато действията на образуването хвърлят съмнение върху неговото намерение и възможност да държи такива инвестиции до падеж, параграф 9 препятства използването на изключението за приемлив период от време.

AG21. Малко вероятното „катастрофално стечение на обстоятелствата“ от рода на масово паническо теглене на пари в банка или подобна ситуация в застрахователна компания не е нещо, очаквано от образуването при решението му дали има положително намерение и възможност да задържи дадена инвестиция до нейния падеж.

AG22. Продажби преди настъпването на падеж биха могли да удовлетворят условието в параграф 9 - и следователно да не повдигнат въпроса за намерението на образуването да държи други инвестиции до настъпване на падеж - ако те се дължат на следното:

а) значителна обезценка в кредитната благонадеждност на издателя. Например продажба след понижаване на кредитния рейтинг от външна рейтингова агенция не повдига задължително въпроса за намерението на образуването да държи други инвестиции до падеж, ако понижаването дава доказателство за значително намаляване на кредитната благонадеждност на емитента по отношение на кредитния рейтинг при първоначалното признаване. Също така, ако едно образуване използва вътрешни рейтинги за оценка на експозициите, промените в тези вътрешни рейтинги могат да помогнат да се определят емитентите, при които има значително понижаване на кредитната благонадеждност, при условие че подходът на образуването при определянето на вътрешните рейтинги и промените в тези рейтинги, дава последователна, надеждна и обективна оценка на кредитното качество на емитентите. Ако има доказателство, че финансовият актив е обезценен (виж параграфи 58 и 59), понижаването на кредитната благонадеждност често се приема за значително;

б) промяна в данъчното право, която елиминира или намалява в значителна степен освобождения от данъци статус на лихвата върху инвестицията, държана до падеж (но не и промяна в данъчното право, която ревизира пределните данъчни ставки, приложими спрямо лихвения доход);

в) голяма бизнес комбинация или значително отписване (например продажба на сегмент), което поражда необходимост от продажба или прехвърляне на инвестиции, държани до падеж, за да се поддържа съществуващата рискова позиция на образуването спрямо лихвения процент или неговата политика спрямо кредитния риск (въпреки че самата бизнес комбинация е събитие под контрола на образуването, промените в неговия инвестиционен портфейл с цел поддържане на рисковата позиция на лихвения процент или политиката на кредитен риск могат да се окажат следствие, а не нещо очаквано);

г) промяна в изискванията на нормативните разпоредби, модифициращи в значителна степен онова, което съставлява допустима инвестиция, или максималното равнище за някои видове инвестиции, чрез което образуването се принуждава да се освободи от инвестиция, държана до падеж;

д) значително нарастване от страна на регулатора на капиталовите изисквания на отрасъла, което принуждава образуването да направи съкращения, като продаде инвестиции, държани до падеж;

е) значително нарастване в рисковата тежест на инвестиции, държани до падеж, използвано с цел регулиране на капитала с рисков произход.

AG23. Образуването не притежава явна възможност да държи до падеж инвестиция във финансов актив с фиксиран падеж, ако:

а) то не притежава налични финансови ресурси, за да продължи да финансира инвестицията до падеж;

или

б) то подлежи на съществуващи законови или други ограничения, които биха провалили намерението му да задържи финансовия актив до падеж (Кол-опцията на издателя, обаче, не осуетява непременно намерението на образуването да държи финансовия актив до падеж - виж параграф AG18).

AG24. Обстоятелства, различни от описаните в параграфи AG16-AG23, могат да индикират, че образуването няма позитивно намерение или възможност да държи дадена инвестиция до падеж.

AG25. Образуването оценява своето намерение и възможност да държи до своите държани до падеж инвестиции до настъпването на този падеж не само когато тези финансови активи са първоначално признати, но и към всяка последваща дата на счетоводния баланс.

AG26. Всеки недеривативен финансов актив с фиксирани или определими плащания (включително, заемни активи, търговски вземания, инвестиции в дългови инструменти и депозити в банки) има потенциалната възможност да отговори на определението за кредити и вземания. Финансов актив, който се котира на активния пазар (например котиран дългов инструмент, виж параграф AG71) не отговаря на изискванията за класификация като кредит или вземане. Финансови активи, които не отговарят на определението за кредити и вземания, могат да бъдат класифицирани като инвестиции държани до падеж, ако изпълняват условията за такава класификация (виж параграфи 9 и AG16-AG25). При първоначално признаване на финансов актив, който иначе би бил класифициран като кредит или вземане, образуването може да го определи като финансов актив по справедлива стойност чрез приход или разход, или обявен за продажба.

Внедрени деривативи (параграфи 10-13)

AG27. Ако основният договор не съдържа обявен или предварително определен падеж и представлява остатъчен дял в нетните активи на едно образувание, неговите икономически характеристики и рискове са тези на капиталов инструмент, и внедреният деривати трябва да притежава капиталови характеристики, отнасящи се до същото образувание, за да се считат за тясно свързани. Ако основният договор не е капиталов инструмент и отговаря на определението за финансов инструмент, тогава неговите икономически характеристики и рискове са тези на дългов инструмент.

AG28. Внедреният неопционен деривати (например внедрен форуърд или суоп) е отделен от основния договор на базата на обявените или предполагаеми съществени условия, така че неговата справедлива стойност да бъде нула при първоначалното признаване. Внедреният, базиран на опция, деривати (например внедрена пут, кол, „таван“, „под“ опция или опция върху суоп) е отделен от основния договор на базата на обявените условия на опцията. Първоначалната преносна стойност на основния инструмент е остатъчната стойност след отделянето на внедрения деривати.

AG29. Обикновено, множество внедрени деривативи в един инструмент се третират като един хибриден внедрен деривати. Внедрени деривативи, които са класифицирани като собствен капитал (виж IAS 32 Финансови инструменти: оповестяване и представяне), се отчитат отделно от тези, които са класифицирани като активи или пасиви. Освен това, ако един инструмент има повече от един внедрен деривати и тези деривативи се отнасят до различни рискови експозиции и са лесно разграничими и независими един от друг, те се отчитат отделно един от друг.

AG30. Икономическите характеристики и рискове на внедрения деривати не са тясно свързани с основния договор (параграф 11а)) в следните примери. В тези примери, приемайки че условията в параграф 11б) и в) са изпълнени, образуването отчита внедрения деривати отделно от основния договор.

а) Пут-опция, внедрена в инструмент, която дава възможност на държателя да поиска от емитента да придобие отново инструмента за сума в брой или други активи, която варира на база промяната в цената или индекса на капитала или стоките, не е тясно свързана с основния дългов инструмент;

б) Кол-опция, внедрена в капиталов инструмент, която дава възможност на емитента да придобие отново този капиталов инструмент по определена цена, не е тясно свързана с основния капиталов инструмент от гледна точка на притежателя (от гледна точка на издателя кол-опцията е капиталов инструмент при условие че отговаря на условията за такава класификация съгласно IAS 32, като в този случай тя е изключена от обхвата на настоящия стандарт);

в) Опция или автоматичното условие за продължаване на срока до падежа на дългов инструмент не е тясно свързана с основния дългов инструмент, освен ако няма едновременно коригиране към приблизителния текущ пазарен лихвен процент към момента на продължаването. Ако образуването емитира дългов инструмент и държателят на този дългов инструмент запише кол опция по дълговия инструмент към трета страна, емитентът приема кол опцията като удължаване на срока до падеж на дълговия инструмент при условие че от емитента може да се иска да участва в или да съдейства за повторно пласиране на дълговия инструмент в резултат от упражняването на кол опцията;

г) Капиталово индексирана лихва или плащания по главница, внедрени в основен дългов инструмент или застрахователен договор - чрез които размерът на лихвата или главницата се индексират до стойността на капиталови инструменти - не са тясно свързани с основния инструмент, защото рисковете, заложени в основния и внедрения деривати, са неоднородни;

д) Стоково индексирана лихва или плащания по главница, внедрени в основен дългов инструмент или застрахователен договор - чрез които размерът на лихвата или главницата се индексират до цената на стоката (например злато) - не са тясно свързани с основния инструмент, защото рисковете, заложени в основния и внедрения деривати, са неоднородни;

е) Опция за конвертиране в акции, внедрена в конвертируем дългов инструмент, не е тясно свързана с основния дългов инструмент от гледна точка на държателя на инструмента (от гледна точка на емитента, опцията за конвертиране в акции е капиталов инструмент и е изключена от обхвата на настоящия стандарт, при условие че отговаря на условията за такава класификация съгласно IAS 32);

ж) Кол или пут опция или опции за откупуване или авансово плащане, внедрени в основен дългов инструмент, не са тясно свързани с основния инструмент, освен ако цената на упражняване на опцията е приблизително равна на амортизираната стойност на дълговия инструмент към датата на упражняване. От гледна точка на емитента на конвертируем дългов инструмент с внедрена кол или пут опция, преценката дали кол или пут опцията е тясно свързана с основния дългов инструмент се прави преди отделянето на капиталовия елемент съгласно IAS 32;

з) Кредитни деривативи, които са внедрени в основен дългов инструмент и позволяват на едната страна (наричана „бенефициент“) да прехвърли кредитния риск на определен актив, който евентуално притежава или не притежава, на друга страна (наричана „гарант“), не са тясно свързани с основния дългов инструмент. Подобни кредитни деривативи позволяват на гаранта да приеме кредитния риск, свързан с посочения актив, без пряко да го притежава.

AG31. Пример за хибриден инструмент е финансов инструмент, който дава на притежателя право да върне финансовия инструмент на емитента срещу сума в пари или други финансови активи, която варира на базата на промяна в капиталовия или стоков индекс, който може да нараства или намалява („инструмент с пут опция“). (…….) Необходимо е да се отдели внедрения деривати (т. е. индексираното плащане по главницата) съгласно параграф 11, защото основният договор е дългов инструмент съгласно параграф AG27 и индексираното плащане по главницата не е тясно свързано с основния дългов инструмент съгласно параграф AG30(а). Тъй като плащането по главницата може да се увеличава или намалява, внедреният деривати е неопционен деривати, чиято стойност е индексирана към основната променлива.

AG32. При инструмент с пут опция, който може да бъде върнат по всяко време срещу парични средства, равни на пропорционалния дял на нетната стойност на актива на образувание (например единици във взаимен фонд без ограничение в размера на вложенията или някои инвестиционни продукти), ефектът от отделянето на внедрения деривати и отчитането на всеки компонент е да се оцени комбинирания инструмент по откупната стойност, платима към датата на балансовия отчет, ако държателят е упражнил своето право да върне инструмента на емитента.

AG33. Икономическите характеристики и рискове на внедрения деривати са тясно свързани с икономическите характеристики и рискове на основния договор в приведените по-долу примери. В тези примери образуването не отчита внедрения деривати отделно от основния договор:

а) Внедрен деривати, в който основното е лихвеният процент или лихвен индекс, който може да промени размера на лихвата, която иначе би била платена или получена по лихвоносния основен дългов инструмент, е тясно свързан с основния инструмент освен, ако комбинираният инструмент може да бъде уреден по такъв начин, че държателят не би могъл да възстанови реално всички свои признати инвестиции или внедреният деривати най-малкото би могъл да удвои първоначалната норма на възвращаемост на държателя по основния договор и би могъл да доведе до норма на възвращаемост, която е най-малко два пъти по-висока от възможната пазарна възвращаемост за договор със същите условия като основния договор;

б) Внедрен „под“ или „таван“ на лихвения процент по дългов инструмент е тясно свързан с основния дългов инструмент, при условие че „таванът“ е равен на или е над пазарния лихвен процент, а „подът“ е равен на или е под пазарния лихвен процент, когато инструментът е издаден, и „подът“ или „таванът“ не е финансиран със заемни средства по отношение на основния инструмент. По същия начин, провизиите включени в договор за покупко-продажба на актив (например стока), които установяват „таван“ или „под“ на цената, която следва да бъде платена или получена за актива, са тясно свързани с основния договор, ако и „таванът“ и „подът“ са били „извън парите“ в началото и не са финансирани със заемни средства.

в) Внедрен чуждестранен деривати, представляващ поток от плащания на главница или лихви, деноминирани в чуждестранна валута; и е внедрен в основен дългов инструмент (например двувалутна облигация) е тясно свързан с основния дългов инструмент. Подобен деривати не се отделя от основния инструмент, защото IAS 21 *Ефекти от промените в обменните курсове* изисква печалбите по парични позиции да бъдат признавани в приход или разход;

г) Внедрен чуждестранен деривати в основен договор, който не е финансов инструмент (например договор за покупко-продажба на нефинансова позиция, когато цената е деноминирана в чуждестранна валута), е тясно свързан с основния договор при условие че не е финансиран със заемни средства, не съдържа опция и изисква плащанията да са деноминирани в една от следните валути:

i) функционалната парична единица на основна страна по този договор;

ii) валутата в която цената на съответната стока или услуга, която се придобива или доставя, обикновено се определя при търговски операции по света (например долари на САЩ за транзакции със суров петрол);

или

iii) валута, която обикновено се използва в договори за покупко-продажба на нефинансови позиции в икономическото пространство в което се извършва транзакцията (например относително стабилна и ликвидна валута, която обикновено се използва в местните или външнотърговски бизнес транзакции).

(Такъв договор не е основен договор с внедрен чуждестранен дериватив).

д) Опция за предварително плащане, внедрена само в лихвен „стрип“ или в „стрип“ свързан само с главницата, е тясно свързана с основния договор при условие че основният договор (i) първоначално е бил резултат от отделянето на правото за получаването на договорни парични потоци от финансов инструмент, който сам по себе си и от само себе си не е съдържал внедрен дериватив, и (ii) не съдържа условия, които не присъстват в първоначалния основен дългов договор;

е) Внедрен дериватив в основен договор за лизинг е тясно свързан с основния договор, ако внедреният дериватив е (i) инфлационен индекс от рода на индекс за лизингови вноски към индекс на потребителски цени (при условие че лизингът не е процентно съотнесен и индексът се отнася към инфлацията в икономическото обкръжение на самото образувание), (ii) примерни аренди, базирани на съответни продажби, или (iii) примерни аренди, базирани на променливи лихвени проценти.

Признаване и отписване (параграфи 14-42)

Първоначално признаване (параграф 14)

AG34. Като последствие от принципа, установен в параграф 14, образуването признава в баланса си всички свои договорни права и задължения от деривативи съответно като активи и пасиви, с изключение на деривативи, които препятстват прехвърлянето на финансови активи да бъде отчитано като продажба (виж параграф AG59). Ако прехвърлянето на финансов актив не отговаря на условията за отписване, приобретателят не признава прехвърления актив като свой актив (виж параграф AG50).

AG35. Някои примери за прилагане на принципа от параграф 14:

а) безусловните вземания и задължения се признават като активи или пасиви, когато образуването стане страна по договора и вследствие на това има законово право да получава или правно задължение да плаща парични средства;

б) активите, които ще бъдат придобити, и пасивите, които ще бъдат поети в резултат на твърд ангажимент за покупко-продажба на стоки или услуги, обикновено не се признават, докато поне една от страните не изпълни условията по договора. Например едно образувание, което получава твърда поръчка, обикновено не признава актив (а образуването, което прави поръчката не признава пасив) по време на ангажимента, но отлага признаването докато стоките или услугите бъдат експедирани, доставени или предоставени. Ако твърдият ангажимент за покупко-продажба на нефинансови позиции е в обхвата на настоящия стандарт съгласно параграфи 5-7, неговата справедлива стойност се признава като актив или пасив на датата на ангажимента (виж в) по-долу). Освен това, ако непризнат по-рано твърд ангажимент е определен като хеджирана позиция в хеджиране на справедлива стойност, всяка промяна в нетната справедлива стойност, която се отнася към хеджирания риск, се признава като актив или пасив след началото на хеджирането (виж параграфи 93 и 94);

в) форуърден договор, който е в обхвата на настоящия стандарт (виж параграфи 2-7) се признава като актив или пасив на датата на поемане на ангажимента, а не се изчаква до датата на приключване. Когато образуването стане страна по форуърд договор, справедливите стойности на правото и задължението често са равни, така че нетната справедливо стойност на форуърда е нула. Ако нетната справедлива стойност на правото и задължението не е нула, договорът се признава като актив или пасив;

г) опциионните договори, които са в обхвата на настоящия стандарт (виж параграфи 2-7) се признават като активи или пасиви, когато притежателят или издателят стане страна по договора;

д) планираните бъдещи сделки, независимо колко са вероятни, не са активи и пасиви, тъй като образуването не е станало страна по договор.

Отписване на финансов актив (параграфи 15-37)

AG36. Следната диаграма илюстрира оценката за това дали и до каква степен финансовият актив е отписан.

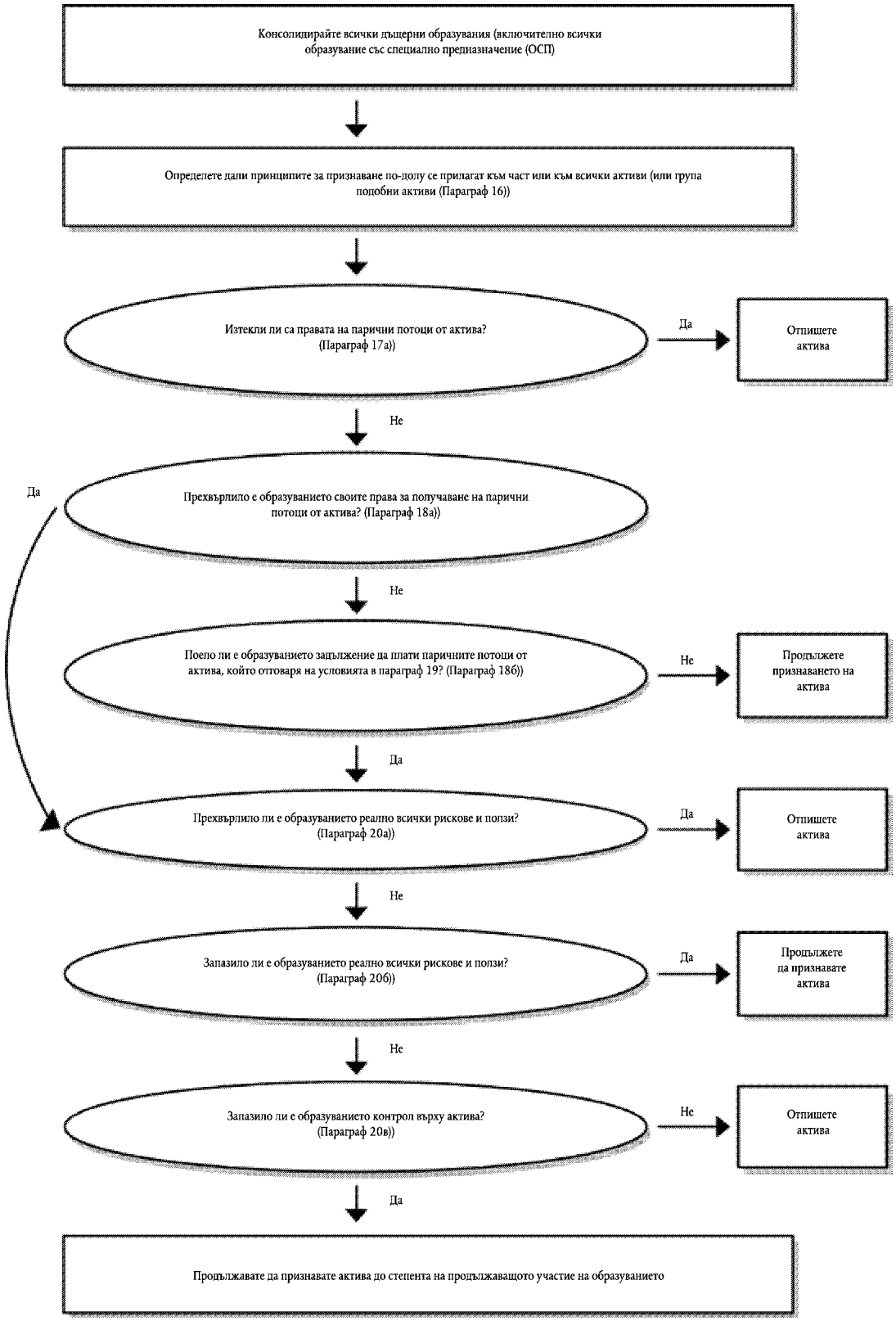

IAS 39

Споразумения, съгласно които едно образувание запазва договорните права за получаване на паричните потоци от финансов актив, но поема договорно задължение да плаща паричните потоци на един или повече приобретатели (параграф 18б))

AG37. Ситуацията, описана в параграф 18б) (когато образуването запазва договорните права за получаване на паричните потоци от финансовия актив, но поема договорно задължение да плаща паричните потоци на един или повече приобретатели) възниква, например, ако образуването е със специално предназначение или доверителен фонд, и емитира към инвеститорите права на бенефициер в базовите финансови активи, които притежава и осигурява обслужване на тези финансови активи. В този случай финансовите активи изпълняват условията за отписване, ако са изпълнени условията по параграфи 19 и 20.

AG38. При прилагане на параграф 19 образуването би могло да бъде примерно създател на финансовия актив, или това би могла да бъде група, която включва консолидирано образувание със специално предназначение, което е придобило финансовия актив и прехвърля паричните потоци към инвеститори - несвързана трета страна.

Оценка на прехвърлянето на рискове и ползи от владението (параграф 20)

AG39. По-долу са посочени примери за това кога едно образувание е прехвърлило реално всички рискове и ползи от владението:

а) безусловна продажба на финансов актив;

б) продажба на финансов актив заедно с опция за обратно изкупуване на финансовия актив по неговата справедлива стойност към датата на обратното изкупуване;

и

в) продажба на финансов актив заедно с пут или кол опция, която е много „извън парите“ (т. е. опция, която е толкова далеч извън парите, че е много малко вероятно да влезе „в парите“ преди изтичането на срока и).

AG40. По-долу са посочени примери за това кога едно образувание е запазило реално всички рискове и ползи от владението:

а) транзакция по продажба и обратно изкупуване, когато цената за обратно изкупуване е фиксирана или продажната цена плюс печалбата на заемодателя;

б) споразумение за отдаване под наем на ценни книжа;

в) продажба на финансов актив заедно със суоп за обща възвращаемост, който прехвърля експозицията на пазарния риск обратно на образуването;

г) продажба на финансов актив заедно с пут или кол опция „в парите“ (т. е. опция, която е до такава степен в парите, че е много малко вероятно да излезе „извън парите“ преди изтичането на срока и);

и

д) продажба на краткосрочни вземания, при които образуването гарантира, че ще компенсира приобретателя за кредитните загуби, които е вероятно да възникнат.

AG41. Ако едно образувание определя, че в резултат от прехвърлянето то е прехвърлило реално всички рискове и ползи от владението на прехвърления актив, образуването не признава отново прехвърления актив в бъдещ период освен, ако прехвърленият актив не му е необходим в нова операция.

Оценка на прехвърлянето на контрол

AG42. Едно образувание не е запазило контрол върху прехвърлен актив, ако приобретателят има практическата възможност да продаде прехвърления актив. Образуването е запазило контрол върху прехвърления актив, ако приобретателят няма практическата възможност да продаде прехвърления актив. Приобретателят има практическата възможност да продаде прехвърления актив, ако той се търгува на активния пазар, тъй като приобретателят би могъл откупи обратно прехвърления актив на пазара, ако е необходимо да върне актива на образуването. Например приобретателят може да има практическа възможност да продаде прехвърлен актив, ако прехвърленият актив е предмет на опция, която позволява на образуването да го откупи обратно, но приобретателят може лесно да придобие прехвърления актив на пазара, ако опцията е упражнена. Приобретателят не може на практика да продаде прехвърления актив, ако образуването задържи такава опция и приобретателят не може лесно да придобие прехвърления актив на пазара, ако образуването упражнява опцията.

AG43. Приобретателят има практическата възможност да продаде прехвърления актив само, ако той може да продаде актива в неговата цялост на несвързана трета страна и може да упражни тази възможност едностранно и без налагане на допълнителни ограничения върху прехвърлянето. Основният въпрос е, какво приобретателят може да направи на практика, а не какви договорни права има приобретателят относно това какво той може да прави с прехвърления актив или какви договорни забрани съществуват. По-специално:

а) договорно право за продажба на прехвърления актив има малък практически ефект, ако няма пазар за прехвърления актив;

и

б)

възможност за продажба на прехвърления актив има малък практически ефект, ако тя не може да бъде ефективно упражнена. По тази причина:

i) възможността приобретателят да продаде прехвърления актив трябва да бъде независима от действията на други (т. е. това трябва да бъде едностранна възможност);

и

ii) приобретателят трябва да може да продава прехвърления актив без да е необходимо да се прилагат ограничителни условия или „рамки“ към прехвърлянето (например условия за това как се обслужва заемен актив или опция, даваща възможност на приобретателя правото на обратно изкупуване на актива).

AG44. Това, че приобретателят е малко вероятно да продаден прехвърления актив, само по себе си не означава, че прехвърлителят е запазил правото на контрол върху прехвърления актив. Ако, обаче, пут опция или гаранция ограничава възможността приобретателят да продаде прехвърления актив, тогава прехвърлителят е запазил контрол върху прехвърления актив. Например, ако пут опцията или гаранцията е достатъчно ценна, тя ограничава възможността приобретателят да продаде прехвърления актив, тъй като той на практика не би продал прехвърления актив на трета страна без да добави подобна опция или други ограничаващи условия. Вместо това, приобретателят би задържал прехвърления актив така че да получи плащания съгласно гаранция или пут опция. По смисъла на тези условия прехвърлителят е запазил контрол върху прехвърления актив.

Прехвърляния, които отговарят на условията за отписване

AG45. Едно образувание може да задържи правото върху част от лихвените плащания за прехвърлените активи като компенсация за обслужването на тези активи. Частта от лихвените плащания, които образуването отстъпва след прекратяване или прехвърляне на договора за обслужване, се разпределя към актива или пасива за обслужване. Частта от лихвените плащания, които образуването не отстъпва, е вземане само по лихвен „стрип“. Например ако образуването не отстъпва каквато и да е лихва след прекратяване или прехвърляне на договор за обслужване, целият лихвен спред е вземане само по лихвен стрип. За целите на прилагането на параграф 27, справедливите стойности на актива за обслужване и вземането по лихвен стрип се използват за разпределяне на преносната стойност на вземането между частта от актива, която е отписана и частта, която продължава да бъде признавана. Ако няма определена такса за обслужване или таксата, която трябва да бъде получена не се очаква да компенсира адекватно образуването за извършеното обслужване, пасивът за задължението по обслужването се признава по справедлива стойност.

AG46. При оценяване на справедливите стойности на частта, която продължава да бъде признавана и частта, която е отписана, за целите на прилагането на параграф 27, образуването прилага изискванията за оценка на справедливата стойност в параграфи 48, 49 и AG69-AG82 в допълнение на параграф 28.

IAS 39

Прехвърляния, които не отговарят на условията за отписване

AG47. приложението на принципа, изложен в параграф 29 е следният: Ако гаранция, дадена от образуването за загубите от неизпълнение на задължения по прехвърления актив, препятства отписването на прехвърлен актив, защото образуването е задържало реално всички рискове и ползи от владението на прехвърления актив, прехвърленият актив продължава да бъде признаван в своята цялост и полученото възнаграждение се признава като пасив.

Продължаващо участие в прехвърлени активи

AG48. По-долу са дадени примери как едно образувание оценява прехвърлен актив и съответния пасив съгласно параграф 30.

Всички активи

а) Ако гаранцията, дадена от едно образувание, а именно да плати загубите от неизпълнение на задължения по прехвърления актив, пречи прехвърленият актив да бъде отписан до степента на продължаващото участие, прехвърленият актив към датата на прехвърлянето се оценява по по-ниската от (i) преносната стойност на актива и (ii) максималната сума на възнаграждението получено при прехвърлянето, което образуването може да бъде задължено да върне („размер на гаранцията“). Съответният пасив първоначално се оценява по размера на гаранцията плюс справедливата стойност на гаранцията (която обикновено представлява възнаграждението получено за гаранцията). Следователно, първоначалната справедлива стойност на гаранцията се признава в приход или разход на пропорционално времева база (виж IAS 18) и преносната стойност на актива се намалява с всички загуби от обезценка;

Активи, оценявани по амортизирана стойност

б) Ако задължение по пут опция, записано от едно образувание, или право на кол опция, държано от образуването, пречи прехвърленият актив да бъде отписан и образуването оценява прехвърления актив по амортизирана стойност, съответният пасив се оценява по неговата стойност (т. е. полученото възнаграждение) коригирана за амортизацията на всяка разлика между тази стойност и амортизираната стойност на прехвърления актив към датата на изтичане на срока на опцията. Примерно да приемем, че амортизираната стойност и преносната стойност на актива на датата на прехвърлянето е CU98 и, че полученото възнаграждение е CU95. Амортизираната стойност на актива на датата на упражняване на опцията ще бъде CU100. Първоначалната преносна стойност на съответния пасив е CU95 и разликата между CU95 и CU100 се признава в приход или разход като се използва метода на ефективната лихва. Ако опцията е упражнена, всяка разлика между преносната стойност на съответния пасив и цената на упражняване се признава в приход или разход;

Активи, оценявани по справедлива стойност

в) Ако право на кол опция, задържано от образувание, пречи прехвърленият актив да бъде отписан и образуването оценява прехвърления актив по справедлива стойност, активът продължава да оценяван по неговата справедлива стойност. Съответният пасив се оценява по (i) цената на упражняване на опцията минус стойността на опцията във времето, ако опцията е в или извън парите, или (ii) справедлива стойност на прехвърления актив минус стойността на опцията във времето, ако опцията е извън парите. Корекцията на оценката на съответния пасив гарантира, че нетната преносна стойност на актива и съответния пасив е справедливата стойност на правото на кол опция. Например, ако справедливата стойност на базовия актив е CU80, цената на упражняване на опцията е CU95 и стойността на опцията във времето е CU5, преносната стойност на съответния пасив е CU75 (CU80-CU5), и преносната стойност на прехвърления актив е CU80 (т. е. неговата справедлива стойност);

г) Ако пут опция, подписана от образуването, пречи прехвърленият актив да бъде отписан и образуването оценява прехвърления актив по справедлива стойност, съответният пасив се оценява по цената на упражняване на опцията плюс стойността на опцията във времето. Оценяването на актива по справедлива стойност е ограничено до по-ниската от справедливата стойност и цената на упражняване на опцията, тъй като образуването няма право на увеличения на справедливата стойност на прехвърления актив над цената на упражняване на опцията. Това гарантира, че нетната преносна стойност на актива и съответния пасив е справедливата стойност на задължението по пут опцията. Например, ако справедливата стойност на базовия актив е CU120, цената на упражняване на опцията е CU100 и стойността на опцията във времето е CU5, преносната стойност на съответния пасив е CU105 (CU100 + CU5), и преносната стойност на актива е CU100 (в този случай цената на упражняване на опцията);

д) Опция „яка“ под формата на купена кол или записана пут опция, препятства отписването на прехвърления актив и образуването оценява актива по справедлива стойност, то продължава да оценява актива по справедлива стойност. Съответният пасив се оценява по (i) сумата от цената на упражняване на кол опцията и справедливата стойност на пут опцията минус времевата стойност на кол опцията, ако опцията е в или на парите, или (ii) сумата от справедливата стойност на актива и справедливата стойност на пут опцията минус времевата стойност на кол опцията, ако кол опцията е извън парите. Корекцията на съответния пасив гарантира, че нетната преносна стойност на актива и съответния пасив е справедливата стойност на опциите, държани и записани от образуването. Например, да приемем, че едно образуване прехвърля финансов актив, който се оценява по справедлива стойност, докато едновременно купува кол опция с цена на упражняване CU120 и записва пут опция с цена на упражняване CU80. Да приемем също, че справедливата стойност на актива е CU100 към датата на прехвърлянето. Времевите стойности на пут и кол опцията съответно са CU1 и CU5. В този случай образуването признава актив от CU100 (справедливата стойност на актива) и пасив от CU96 ((CU100 + CU1)-CU5). Това дава нетна стойност на актива CU4, която представлява справедливата стойност на опциите, държани и записани от образуването.

Всички прехвърляния

AG49. Доколкото прехвърлянето на финансов актив не отговаря на условията за отписване, договорните права или задължения на прехвърлителя, свързани с прехвърлянето, не се отчитат отделно като деривативи, ако признаването на деривата и, или прехвърления актив или пасива, произтичащ от прехвърлянето, би довело до признаване на същите права или задължения два пъти. Например кол опция, задържана от прехвърлителя, може да попречи прехвърлянето на финансови активи да бъде отчетено като продажба. В този случай кол опцията не се признава отделно като деривативен актив.

AG50. Доколкото прехвърлянето на финансов актив не отговаря на условията за отписване, приобретателят не признава прехвърления актив като свой актив. Приобретателят отписва платените парични средства или друго възнаграждение и признава вземане от прехвърлителя. Ако прехвърлителят има и право и задължение да придобие отново контрол върху целия прехвърлен актив за фиксирана сума (например, съгласно споразумение за обратно изкупуване), приобретателят може да отчете своето вземане като заем или вземане.

Примери

AG51. Примерите по-долу илюстрират прилагането на принципите за признаване по настоящия стандарт.

а) *Споразумения за обратно изкупуване и заемане на ценни книжа*. Ако финансов актив е продаден съгласно споразумение за обратното му изкупуване по фиксирана цена или по продажна цена плюс печалба за заемодателя, или е даден назаем съгласно споразумение за връщането му на прехвърлителя, той не се отписва тъй като прехвърлителят задържа реално всички рискове и ползи от владението му. Ако приобретателят получи правото да продава или залага актива, прехвърлителят прекласифицира актива в своя балансов отчет, например, като зает актив или вземане за обратно изкупуване;

б) *Споразумения за обратно изкупуване и заемане на ценни книжа-активи, които реално са същите*. Ако един финансов актив е продаден съгласно споразумение за обратно изкупуване на същия или почти същия актив по фиксирана цена или по продажна цена плюс печалба за заемодателя, или ако финансовият актив е взет или даден назаем съгласно споразумение за връщане на същия или почти същия актив на прехвърлителя, той не се отписва, защото прехвърлителят задържа реално всички рискове и ползи от владението му;

в) *Споразумения за обратно изкупуване и заемане на ценни книжа-право на замяна*. Ако споразумение за обратно изкупуване по фиксирана цена за обратно изкупуване или цена равна на продажната цена плюс печалба за заемодателя, или подобна операция по даване назаем на ценни книжа, дава на приобретателя право да заменя активи, които са подобни и с еднаква справедлива стойност на прехвърления актив към датата на обратното изкупуване, активът, продаден или даден назаем при операция за обратно изкупуване или даване назаем на ценни книжа, не се отписва, защото прехвърлителят задържа реално всички рискове и ползи от владението му.

г) *Право на първи отказ при обратно изкупуване по справедлива стойност*. Ако едно образуване продава финансов актив и запазва само правото на първи отказ за обратно изкупуване на прехвърления актив по справедлива стойност, ако приобретателят впоследствие го продава, образуването отписва актива, тъй като то е прехвърлило реално всички рискове и ползи от владението му.

IAS 39

д) *Фиктивна продажба*. Обратното изкупуване на финансов актив скоро след като е бил продаден понякога се определя като фиктивна продажба. Такова обратно изкупуване не препятства отписването при условие че първоначалната транзакция отговаря на изискванията за отписване. Ако, обаче, споразумението за продажба на финансов актив е сключено едновременно със споразумение за обратно изкупуване на същия актив по фиксирана цена или по продажната цена плюс печалба за заемодателя, тогава активът не се отписва.

е) *Пут опции и кол опции, които са дълбоко в парите*. Ако прехвърлен финансов актив може да бъде взет обратно от прехвърлителя и кол опцията е дълбоко в парите, прехвърлянето не отговаря на условията за отписване, тъй като прехвърлителят е задържал реално всички рискове и ползи от владението му. Също така, ако финансовият актив може да бъде върнат от приобретателя и пут опцията е дълбоко в парите, прехвърлянето не отговаря на изискванията за отписване, защото прехвърлителят е задържал реално всички рискове и ползи от владението му.

ж) *Пут опции и кол опции, които са далеч извън парите*. Финансов актив, който се прехвърля само при условията на пут опция далеч извън парите, държана от приобретателя, или кол опция далеч извън парите, държана от прехвърлителя, се отписва. Това е така защото прехвърлителят е прехвърлил реално всички рискове и ползи от владението на актива.

з) *Активи, които могат да бъдат лесно придобити при условията на кол опция, която не е нито дълбоко в парите, нито е далеч извън парите*. Ако образуването държи кол опция върху актив, който може да бъде лесно придобит на пазара и опцията не е нито дълбоко в парите, нито далеч извън парите, активът се отписва. Това е така защото образуването (i) нито е задържало, нито е прехвърлило реално всички рискове и ползи от владението, и (ii) не е запазило контрол. Ако, обаче, активът не може да бъде лесно придобит на пазара, отписването спира до сумата на актива, който е предмет на кол опцията, защото образуването е запазило контрол върху актива.

и) *Актив, който не може да бъде лесно придобит при условията на пут опция записана от едно образувание, която не е нито дълбоко в парите, нито е далеч извън парите*. Ако едно образувание прехвърля финансов актив, който не може да бъде придобит лесно на пазара и записва пут опция, която не е далеч извън парите, образуването нито задържа, нито прехвърля реално всички рискове и ползи от владението вследствие на записаната пут опция. Образуването запазва контрол върху актива, ако пут опцията е достатъчно ценна, за да попречи на приобретателя да продаде актива, като в такъв случай активът продължава да бъде признаван до степента на продължаващото участие на прехвърлителя (виж параграф AG44). Образуването прехвърля контрола върху актива, ако пут опцията не е достатъчно ценна, за да попречи на приобретателя да продаде актива, като в такъв случай активът се отписва.

й) *Активи, които са предмет на пут или кол опция по справедлива стойност или форуърдно споразумение за обратно изкупуване*. Прехвърлянето на финансов актив, който е предмет само на пут или кол опция, или на форуърдно споразумение за обратно изкупуване, които имат цена на упражняване или цена на обратно изкупуване, равна на справедливата стойност на финансовия актив по време на обратното изкупуване, води до отписване вследствие прехвърлянето на фактически всички рискове и ползи от владението му.

к) *Кол и пут опции, уреждани на парична база*.Образуването оценява прехвърлянето на финансов актив, който е предмет на пут или кол опция, или форуърден договор за обратно изкупуване, които ще бъдат уредени нетно на парична база, за да определи дали е задържало или прехвърлило реално всички рискове и ползи от владението на актива. Ако образуването не е задържало реално всички рискове и ползи от владението на прехвърления актив, то определя дали е запазило контрол върху прехвърления актив. Това дали пут или кол опцията, или форуърдното споразумение за обратно изкупуване са уредени нетно на парична база, не означава автоматично, че образуването е прехвърлило контрол (виж параграфи AG44 и ж), з) и и) по-горе).

л) *Отмяна на провизирането на сметки*. Отмяната на провизирането на сметки е опция за безусловно обратно изкупуване (кол опция), която дава на образуването право да поиска обратно активите, прехвърлени при условията на някои ограничения. При условие, че такава опция води до това, че образуването нито задържа, нито прехвърля реално всички рискове и ползи от владението, тя спира отписването само до размера, предмет на обратно изкупуване, (ако приемем, че приобретателят не може да продаде активите). Например, ако преносната стойност и приходите от прехвърлянето на заемни активи са CU100 000 и всеки отделен заем може да бъде поискан обратно, но съвкупната сума на заемите, които могат да бъдат изкупени обратно, не може да надвишава CU10 000, CU90 000 от заемите отговаря на изискванията за отписване.

м) *Клийнъп кол опции (Clean - up call).*Едно образувание, което може да бъде прехвърлящ, и което обслужва прехвърления актив, може да държи *клийнъп кол опции*, за да купи останалите прехвърлени активи, когато сумата на неизплатените активи падне под определено ниво, при което стойността на обслужване на тези активи е твърде висока по отношение на ползите от обслужването. При условие, че такава *клийнъп кол опция* води до това, че образуването нито задържа, нито прехвърля реално всички рискове и ползи от владението и приобретателят не може да продаде активите, тя спира отписването само до сумата на активите, която е предмет на кол опцията.

н) *Субординирани неразпределени участия и кредитни гаранции.* Едно образувание може да предостави на приобретателя увеличение на кредита като подчини част или цялото си неразпределено участие в прехвърления актив. Едно образувание може да предостави на приобретателя увеличение на кредита под формата на кредитна гаранция, която би могла да бъде неограничена или ограничена до определена сума. Ако образуването задържи реално всички рискове и ползи от владението на прехвърления актив, активът продължава да бъдепризнаван в своята цялост. Ако образуването задържи част, но не всички рискове и ползи от владението, и е запазило контрол, отписването спира до сумата на паричните средства или другите активи, които образуването може да се наложи да плати.

о) *Суопи за обща възвращаемост.*Образуването може да продаде финансов актив на приобретател и да сключи договор за суоп за обща възвращаемост с приобретателя, с който всички парични потоци от лихвени плащания от базовия актив се прехвърлят към образуването срещу фиксирано плащане или плащане с променлив лихвен процент и всички увеличения или намаления в справедливата стойност на базовия актив се поемат от образуването. В такъв случай отписването на целия актив е забранено.

п) *Лихвени суопи.*Образуването може да прехвърли на приобретателя финансов актив с фиксиран лихвен процент и да сключи договор за лихвен суоп с приобретателя, за да получи фиксиран лихвен процент и плаща променлив лихвен процент на базата на условна сума, която е равна на сумата на главницата на прехвърления финансов актив. Лихвеният суоп не изключва отписването на прехвърления актив при условие че плащанията по суопа не зависят от плащанията по прехвърления актив.

р) *Амортизационен лихвен суоп.* Едно образувание може да прехвърли на приобретателя финансов актив с фиксиран лихвен процент, който се изплаща с времето и да сключи договор за амортизиране на лихвен суоп с приобретателя, за да получи фиксиран лихвен процент и плаща променлив лихвен процент на базата а условна сума. Ако условната сума на суопа се амортизира така че да е равна на сумата на главницата на прехвърления финансов актив, дължима в някакъв момент от време, суопът обикновено води до това, че образуването или продължава да признава целия прехвърлен актив, или продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие. Обратно, ако амортизацията на условната сума на суопа не е свързана със сумата на главницата, дължима по прехвърления актив, такъв суоп не би довел до това образуването да задържи риска от предварително плащане върху актива. Следователно, той не пречи на отписването на прехвърления актив при условие че плащанията по суопа не зависят от лихвените плащания по прехвърления актив и суопът не води до това образуването да задържи други значителни рискове и ползи от владението на прехвърления актив.

AG52. Настоящата параграф илюстрира прилагането на подхода на продължаващото участие, когато продължаващото участие на образуването е в част от финансовия актив.

Да допуснем, че едно образувание има портфейл от предплатими кредити, чийто купон и ефективна лихва е 10 процента и чиято главница и амортизирана стойност е CU10 000. То сключва сделка, в която в замяна на плащане на CU9115 приобретателят придобива правото на CU9000 от всички събирания на главница плюс лихва върху нея в размер на 9.5 процента. Образуването запазва правата върху CU1000 от всички събирания на главница плюс лихва върху нея в размер на 10 процента, плюс допълнителен спред от 0,5 процента върху останалите CU9000 от главницата. Събиранията от предварителните плащания се разпределят между образуването и приобретателя пропорционално в съотношение 1:9, но неустойките се удържат от участието на образуването в размер на CU1000, докато това участие се изчерпи. Справедливата стойност на кредитите към датата на транзакцията е CU10 000 и очакваната справедлива стойност от допълнителния спред от 0,5 процента е CU40.

Образуването определя, че е прехвърлило някои значителни рискове и ползи от владението (например значителен риск от предварително плащане), но също така е задържало някои значителни рискове и ползи от владението (вследствие на подчиненото неразпределено участие) и е запазило контрол. Ето защо то прилага подхода на продължаващото участие.

IAS 39

За прилагането на настоящия стандарт образуването анализира транзакцията като а) задържане на изцяло пропорционално неразпределено участие от CU1000 плюс б) субординирането на това неразпределено участие за предоставяне на кредитно увеличение на приобретателя за кредитните загуби.

Образуването изчислява, че CU9090 (90 процента от CU10 100) от полученото възнаграждение в размер на CU9115 представлява възнаграждение за изцяло пропорционален дял от 90 процента. Остатъкът от полученото възнаграждение (CU25) представлява възнаграждение, получено за субординиране на неговото неразпределено участие за предоставяне на кредитно увеличение на приобретателя за кредитни загуби. Освен това, допълнителният спред от 0,5 процента представлява възнаграждение, получено за кредитното увеличение. Следователно, общо полученото възнаграждение за увеличение на кредита е CU65 (CU25 + CU40).

Образуването изчислява печалбите или загубите от продажбата на 90 процентния дял от паричните потоци. Ако приемем, че към датата на прехвърлянето отделните справедливи стойности на прехвърлената 10 процентна част и задържаната 90 процентна част не са налични, образуването разпределя преносната стойност на актива съгласно параграф 28, както следва:

	Очаквана справедлива стойност	*Процент*	*Разпределена преносна стойност*
Прехвърлена част	9090	90 %	9000
Задържана част	1010	10 %	1000
Общо	**10 100**		**10 000**

Образуването изчислява своята печалба или загуба от продажбата на 90 процентния дял от паричните потоци като удържа разпределената преносна стойност на прехвърленото възнаграждение от полученото възнаграждение, т. е. CU90 (CU9090-CU9000). Преносната стойност на частта, задържана от образуването, е CU1000.

Освен това, образуването признава продължаващото участие, което произтича от субординирането на неговото неразпределено участие за кредитни загуби. Следователно, то признава актив от CU1000 (максималният размер на паричните потоци, които то няма да получи съгласно субординирането), и съответния пасив от CU1065 (което представлява сумата на паричните потоци, които то няма да получи съгласно субординирането, т. е. CU1000 плюс справедливата стойност на субординирането в размер на CU65).

Образуването използва цялата информация по-горе, за да отчете транзакцията, както следва:

	Дебит	*Кредит*
Първоначален актив	-	9000
Актив, признат за субординиране или остатъчно участие	1000	-
Актив за възнаграждението, получено под формата на допълнителен спред	40	-
Приход или разход (печалба от прехвърляне)	-	90
Задължение	-	1065
Получени парични средства	9115	-
Общо	**10 155**	**10 155**

Непосредствено след транзакцията преносната стойност на актива е CU2040, която се състои от CU1000, представляваща разпределената стойност на неразпределената част, и CU1040, представляваща допълнителното продължаващо участие на образуването от субординирането на неговото неразпределено участие за кредитни загуби (която включва допълнителния спред в размер на CU40).

В последващи периоди образуването признава възнаграждението получено за увеличаване на кредита (CU65) на пропорционално времева база, начислява лихва върху признатия актив като използва метода на ефективната лихва и признава всяка кредитна обезценка по признатите активи. Като пример за последното нека приемем, че през следващата година има загуба от кредитна обезценка по базовите кредити в размер на CU300. Образуването намалява своя признат актив с CU600 (CU300-отнасяща се за неговото неразпределено участие и CU300-за допълнителното продължаващо участие, което възниква от субординиране на неговото неразпределено участие за кредитни загуби), и намалява своето признато задължение с CU300. Нетният резултат е начисляване в приход или разход за обезценка на кредит на CU300.

Обичайна покупко-продажба на финансов актив (параграф 38)

AG53. Обичайната покупко-продажба на финансови активи се признава като се използва или отчитане по метода „дата на търгуване“ или отчитане по метода „дата на уреждане“ съгласно параграфи AG55 и AG56. използваният метод се прилага последователно за всички покупко-продажби на финансови активи, които принадлежат към една и съща категория финансови активи, определени в параграф 9. За тази цел активите, които се държат за търгуване формират отделна категория активи, определени по справедлива стойност чрез приходи и разходи.

AG54. Договор, който изисква или позволява нетно уреждане на промяната в стойността на договора, не е обичаен договор. Вместо това, такъв договор се отчита като деривати в периода между датата на търгуване и датата на уреждане.

AG55. Датата на търгуване е датата, на която образуването се ангажира да купи или продаде актив. Отчитането по метода „дата на търгуване“ се отнася за а) признаване на актив, който следва да бъде получен или пасив, който следва да бъде платен за него на датата на търгуване, и б) отписване на актив, който е продаден, признаване на всяка печалба или загуба от продажбата и признаването на вземане от купувача за плащане на датата на търгуване. Обикновено, лихвата не започва да се начислява върху актива и съответния пасив до датата на уреждане, когато правото на собственост се прехвърля.

AG56. Датата на уреждане е датата, на която активът се доставя на или от образуването. Отчитането по метода „дата на уреждане“ се отнася до а) признаването на актива в деня, в който той е получен от образуването, и б) отписването на актив и признаването на всяка печалба или загуба от продажбата в деня, в който той е доставен от образуването. Когато се прилага метода на отчитане „дата на уреждане“,образуването отчита всяка промяна в справедливата стойност на актива, който следва да бъде получен през периода между датата на търгуване и датата на уреждане, по начина, по който отчита придобития актив. С други думи, промяната в стойността не се признава за активи, отчитани по себестойност или амортизирана стойност; тя се признава в приход или разход за активи, класифицирани като финансови активи по справедлива стойност чрез приход или разход; тя се признава в собствения капитал за активи, класифицирани като обявени за продажба.

Отписване на финансов пасив (параграфи 39-42)

AG57. Финансов пасив (или част от него) се погасява, когато длъжникът или:

а) ликвидира пасива (или част от него) като плаща на кредитора, обикновено в брой, с други финансови активи, стоки или услуги;

или

б) е официално освободен от първостепенна отговорност за пасива (или част от него) или чрез съдебен процес, или от кредитора. (Ако длъжникът е дал гаранция, това условие все още може да бъде спазено).

AG58. Ако емитентът на дългов инструмент изкупи обратно този инструмент, дългът се погасява дори ако емитентът е маркетмейкър в този инструмент или възнамерява да го препродаде в близко бъдеще.

AG59. Плащането към трета страна, включително към тръст (понякога наричано „погасяване по същество“), само по себе си не освобождава длъжника от главното му задължение към кредитора при отсъствие на законово освобождаване.

AG60. Ако длъжникът плати на трета страна да поеме задължението и уведоми своя кредитор, че третата страна е поела неговото задължение, длъжникът не отписва задължението освен ако е изпълнено условието по параграф AG57б). Ако длъжникът плати на трета страна да поеме задължение и получи законово освобождаване от своя кредитор, длъжникът е погасил дълга. Ако, обаче, длъжникът приеме да извършва плащания по дълга към третата страна или директно към първоначалния си кредитор, длъжникът признава ново задължение към третата страна.

AG61. Докато официалното освобождаване независимо дали идва от съдебни органи, или от страна на кредитора, води до отписване на пасив, образуването може да признае нов пасив, ако не са спазени критериите за отписване в параграфи 15 - 37 за прехвърлените финансови активи. Ако тези критерии не са спазени, прехвърлените активи не се отписват, а образуването признава нов пасив, отговарящ на прехвърлените активи.

AG62. За целите на параграф 40 условията са съществено различни, ако съгласно новите условия дисконтираната сегашна стойност на паричните потоци, включително всички такси изплатени нето от всички получени хонорари и дисконтирани чрез използване на първоначалната ефективна лихва, е различна от дисконтираната сегашна стойност на оставащите парични потоци на оригиналния финансов пасив най-малко с 10 процента. Ако размяната на дългови инструменти или изменението в условията се отчете като погасяване, всички поети разходи или хонорари се признават като част от печалбата или загубата върху погасяването. Ако сделката или модификацията не бъде отчетена като погасяване, всички поети разходи или хонорари коригират преносната стойност на пасива и се амортизират до края на срока на модифицирания пасив.

AG63. В някои случаи кредиторът освобождава длъжника от настоящото му задължение за изплащане на вноски, но длъжникът задължението да плати в случай на неизпълнение от страната, приела първостепенната отговорност. При тези обстоятелства длъжникът:

а) признава нов финансов пасив на базата на справедливата стойност на своето задължение за гаранцията;

и

б) признава печалба или загуба на базата на разликата между (i) всички постъпления и (ii) преносната стойност на оригиналния финансов пасив минус справедливата стойност на новия финансов пасив.

Оценяване (параграфи 43-70)

Първоначално оценяване на финансови активи и финансови пасиви (параграф 43)

AG64. Справедливата стойност на финансов инструмент при първоначално признаване обикновено е цената на транзакцията (т. е. справедливата стойност на платеното или полученото насрещно възмездяване, виж също параграф AG76). Ако, обаче, част от платеното или получено е за нещо различно от финансовия инструмент, справедливата стойност на финансови я инструмент се изчислява с помощта на метод за оценяване (виж параграфи AG74-AG79). Например справедливата стойност на дългосрочния заем или вземане, която не носи лихва, може да бъде изчислена като сегашна стойност на всички бъдещи парични постъпления, дисконтирани чрез използването на преобладаващия пазарен лихвен процент или проценти за подобен инструмент (подобен, що се отнася до валута, срок, тип лихва и други фактори) с подобен кредитен рейтинг. Всяка допълнителна сума дадена назаем представлява разход или намаляване на прихода освен ако отговаря на изискванията за признаване като някакъв друг тип актив.

AG65. Ако едно образувание даде кредит, който носи непазарна лихва (например 5 процента, когато пазарната лихва за подобни кредити е 8 процента), и получава първоначална такса като компенсация, образуването признава кредита по неговата справедлива стойност, т. е. без получената такса. Образуването то увеличава дискаунта в приходи или разходи като използва метода на ефективната лихва.

Последващо оценяване на финансови активи (параграфи 45 и 46)

AG66. Ако един финансов инструмент, който по-рано е бил признат като финансов актив се оценява по справедлива стойност и неговата справедлива стойност е под нулата, той е финансов пасив съгласно параграф 47.

AG67. Следният пример илюстрира отчитането на разходите по сделката към първоначалното и последващо оценяване на финансов актив, обявен за продажба. Даден актив е придобит за CU100 плюс комисиона при покупката, равна на CU2. Първоначално активът се признава по CU102. Следващата дата за финансово отчитане е един ден по-късно, когато котираната пазарна цена на актива е CU100. Ако активът беше продаден, щеше да бъде платена комисиона от CU3. На тази дата активът се оценява на CU100 (без оглед на възможната продажна комисиона) и се признава загуба CU2 в собствения капитал. Ако финансовият актив, обявен за продажба, има фиксирани или определими плащания, разходите по транзакцията се амортизират в приход или разход като се използва метода на ефективната лихва. Ако финансовият актив, обявен за продажба, няма фиксирани или определими плащания, разходите по транзакцията се признават в приход или разход, когато активът е отписан или се обезцени.

AG68. Инструменти, които са класифицирани като кредити и вземания, се оценяват по амортизирана стойност без оглед на намерението на образуването да ги задържи до падеж.

Съображения за оценяване по справедлива стойност (параграфи 48 и 49)

AG69. В определението за справедлива стойност е залегнало предположението, че едно образуване е действащо образуване без намерение или необходимост от ликвидиране, съществено съкращаване на операциите си или сключване на сделка при неизгодни условия. Справедливата стойност следователно не е сумата, която образуването би получило или заплатило при форсмажорна сделка, недоброволна ликвидация или принудителна продажба. Справедливата стойност, обаче, отразява кредитното качество на инструмента.

AG70. Настоящият стандарт използва термините „цена купува“ и „цена продава“ (понякога наричана „текуща офертна цена“) във връзка с котирани пазарни цени, и термина „спред купува-продава“, за да се включат само разходите по транзакцията. Други корекции, за да се стигне до справедлива стойност (например кредитния риск на контрагента), не са включени в термина „според купува-продава“.

Активен пазар: Котирана цена

AG71. Финансовият инструмент се счита за котиран на активния пазар, ако котираните цени могат да бъдат получавани лесно и регулярно от борса, дилър, брокер, отраслова група, агенция по цените или надзорна агенция, и тези цени представляват реални и регулярни преки пазарни транзакции. Справедливата стойност се определя от гледна точка на цената, договорена между желаещ купувач и желаещ продавач в пряка сделка. Целта на определянето на справедливата стойност за финансов инструмент, който се търгува на активен пазар, е да се постигне цената, при която възниква сделка към датата на балансовия отчет в този инструмент (т. е. без модифициране или преокомплектоване на инструмента) на най-изгодния активен пазар, до който образуването има непосредствен достъп. Въпреки това, образуването коригира цената на по-изгодния пазар, за да отрази всички разлики в кредитния риск на контрагента между инструментите, търгувани на този пазар, и тези, които са били оценени. Наличието на котировки на публикувани цени на активен пазар е най-доброто доказателство за справедлива стойност и, когато ги има те се използват за оценяване на финансовия актив или финансовия пасив.

AG72. Подходящата котирана пазарна цена за държан актив или пасив, който предстои да бъде емитиран, е текущата цена „купува“, а за актив, който предстои да бъде придобит или държан пасив-цената „продава“. Когато едно образуване притежава активи и пасиви с компенсиращи пазарни рискове, то може да използва средни пазарни цени като основа за установяване на справедливите стойности за нетиране на рисковите позиции, и прилага съответно цена „купува“ или „продава“ за нетната открита позиция. Когато няма текущи цени „купува“ или „продава“, цената на последната транзакция показва текущата справедлива стойност доколкото не е имало значителни промени в икономическите условия след извършване на транзакцията. Ако след транзакцията условията са се променили (например промяна в безрисковия лихвен процент след последната котирана цена за корпоративни облигации), справедливата стойност отразява промяната в условията във връзка с текущите цени или проценти за подобни финансови инструменти. Също така, ако образуването може да докаже, че последната цена за транзакция не е справедлива стойност (например, защото е отразявала сумата, която образуването би получило или заплатило при форсмажорна сделка, недоброволна ликвидация или принудителна продажба), цената се коригира. Справедливата стойност на портфейл от финансови инструменти е резултат от броя на единиците в инструмента и неговата котирана пазарна цена. Ако на активния пазара няма котировка на публикувана цена за финансовия инструмент в неговата цялост, но има активни пазари за неговите компоненти, справедливата стойност се определя на базата на съответните пазарни цени за тези компоненти.

AG73. Ако процент (а не цена) се котира на активния пазар, образуването използва котирания на пазара процент в метода на оценяване, за да определи справедливата стойност. Ако котираният на пазара процент не включва кредитен риск или други фактори, които участниците на пазара биха включили при оценката на инструмента, образуването прави корекции за тези фактори.

IAS 39

Неактивен пазар: метод на оценяване

AG74. Ако пазарът за финансовия инструмент не е активен, образуването установява справедливата стойност като използва метод на оценяване. Методите на оценяване включват последните преки пазарни сделки между информирани, желаещи страни, ако има такива, позоваване на текущата справедлива стойност на друг инструмент, който фактически е същият, анализ на дисконтираните парични потоци и модели за определяне на опционни цени. Ако има метод на оценяване, използван обикновено от участниците на пазара, за определяне цената на инструмента и този метод е показал, че може да даде надеждна оценка за цените, получени в реални пазарни транзакции, образуването използва този метод.

AG75. Целта на използването на метод за оценяване е да се установи, каква би била цената на транзакцията в деня на оценяването при пряка размяна, мотивирана от обичайни делови съображения. Справедливата стойност се изчислява на база резултатите от метода на оценяване, който използва максимално пазарните данни и разчита колкото се може по-малко на специфичните за образуването данни. Очаква се методът за оценяване да постигне реална оценка на справедливата стойност, ако а) той отразява разумно очакванията за цената, която ще определи пазарът за инструмента и б) данните, използвани в метода за оценяване, разумно представят пазарните очаквания и оценки на факторите риск и възвращаемост, присъщи на финансовия инструмент.

AG76. Ето защо методът на оценяване а) включва всички фактори, които участниците на пазара биха взели предвид при определяне на цената и б) е съвместим с икономическите методологии за определяне цената на финансовите инструменти. Периодично, образуването коригира метода за оценяване и го проверява за валидност, като използва цени от всички наблюдавани текущи пазарни транзакции в същия инструмент (т. е. без модифициране и преокомплектоване) или на базата на всички налични видими пазарни данни. Образуването получава пазарни данни на същия пазар, откъдето инструментът произхожда или е купен. Най-доброто свидетелство за справедливата стойност на финансовия инструмент при първоначалното признаване е цената на транзакцията (т. е. справедливата стойност на полученото или платено възмездяване), освен ако справедливата стойност на този инструмент се доказва чрез сравняване на други наблюдавани текущи пазарни транзакции в същия инструмент (т. е. без модифициране или преокомплектоване), или на базата на метод за оценяване, чиито променливи включват само данни от наблюдаваните пазари.

AG77. Първоначалното придобиване или създаване на финансов актив, или поемане на финансов пасив представлява пазарна транзакция, която дава основа за изчисляване на справедливата стойност на финансовия инструмент. По-специално, ако финансовият инструмент е дългов инструмент (например кредит), неговата справедлива стойност може да бъде определена чрез позоваване на пазарните условия към датата на неговото придобиване или възникване и текущите пазарни условия или лихвени проценти, начислявани от образуването или от други, за подобни дългови инструменти (т. е. подобен срок до падежа, модел на паричния поток, валута, кредитен риск, обезпечение и лихвена база). При условие, че няма промяна в кредитния риск на длъжника и приложимия кредитен спред след възникването на дъговия инструмент, оценка за текущия пазарен лихвен процент може да бъде извлечена като се използва най-разпространения лихвен процент, който отразява по-добро кредитно качество от базовия дългов инструмент, задържа постоянен лихвения спред и коригира препоръчителния лихвен процент след датата на възникване. Ако условията са се променили след последната пазарна транзакция, съответната промяна в справедливата стойност на финансовия инструмент, който се оценява, се определя по отношение на текущите цени или проценти за подобни финансови инструменти, съответно коригирани за разликите от инструмента който се оценява.

AG78. Същата информация не може да бъде налична към всяка дата на оценяване. Например датата, на която образуването взема кредит или придобива дългов инструмент, който не се търгува активно, образуването има цена на транзакцията, която е също и пазарна цена. На следващата дата на оценяване може да няма нова информация за транзакцията и, независимо от това, че образуването може да определи общото ниво на пазарните лихвени проценти, то не може да знае какво ниво на кредитен или друг риск ще вземат предвид участниците на пазара при определяне цената на инструмента на тази дата. Образуването може да няма информация от последните транзакции, за да определи съответния кредитен спред по основния лихвен процент, който да използва при определяне на дисконтовия процент за изчисляване на сегашната стойност. Би било логично да се допусне, при липсата на доказателство за обратното, че не е имало промени в спреда, съществувал на датата на която е бил взет заемът. Очаква се образуването да положи разумни усилия, за да определи дали има доказателство за промяна в тези фактори. Когато съществува доказателство за промяна, образуването взема предвид ефектите от промяната при определяне на справедливата стойност на финансовия инструмент.

AG79. При прилагане на анализ за дисконтираните парични потоци, образуването използва един или повече дисконтови процента, равни на нормата на възвращаемост за финансовите инструменти, които реално имат същите условия и характеристики, включително кредитното качество на инструмента, оставащия срок, през който договорената лихва е фиксирана, оставащия срок до връщане на главницата и валутата, в която следва да се извършват плащанията. Краткосрочните вземания и задължения без определен лихвен процент могат да бъдат оценени по първоначалната фактурна стойност, ако ефектът от дисконтирането е несъществен.

Неактивен пазар: капиталови инструменти

AG80. Справедливата стойност на инвестициите в капиталови инструменти, които нямат котирана пазарна цена на активен пазар и деривативи, които са свързани с и трябва да бъдат уредени чрез доставка на такива некотирани капиталови инструменти (виж параграфи 46в) и 47) може да бъде надеждно оценена, ако а) променливостта в диапазона от надеждни оценки на справедливата стойност е незначителна за този инструмент или б) правдоподобността на различните оценки в рамките на диапазона може да бъде надеждно преценена и използвана при оценката на справедливата стойност.

AG81. Съществуват много положения, при които променливостта в диапазона от надеждни оценки на справедливата стойност на инвестиции в капиталови инструменти, които нямат котирана пазарна цена и деривативи, които са свързани и трябва да бъдат уредени чрез доставка на такъв некотиран капиталов инструмент (виж параграфи 46в) и 47) е вероятно да бъде незначителна. Обикновено е възможно да се оцени справедливата стойност на финансов актив, което образуването е придобило от външна страна. Ако, обаче, диапазонът от надеждни оценки на справедливата стойност е значителен и правдоподобността на различните оценки не може да бъде надеждно преценена, образуването не може да оцени инструмента по справедлива стойност.

Данни за методите на оценяване

AG82. Подходящият метод за оценяване на справедливата стойност на определен финансов инструмент включва наблюдавани пазарни данни за пазарните условия и други фактори, които е възможно да повлияят на справедливата стойност на инструмента. Справедливата стойност на един финансов инструмент се базира на един или повече от следните фактори (и, може би, други).

а) *Стойност на парите във времето (т. е. основна или безрискова лихва).* Основните лихвени проценти обикновено могат да бъдат извлечени от наблюдавани цени на държавни облигации и често са цитирани във финансови издания. Тези проценти обикновено се променят за очакваните дати на прогнозираните парични потоци заедно с кривата на доходността на лихвените проценти за различни времеви хоризонти. От практическа гледна точка, образуването може да използва общоприета и лесно достъпна основна лихва, например LIBOR или лихва по суоп, като препоръчителна лихва. (Поради това, че лихва като LIBOR не е безрисков лихвен процент, корекцията за кредитен риск, подходяща за конкретния финансови инструмент, се определя на базата на неговия кредитен риск по отношение на кредитния риск в тази препоръчителна лихва.) В някои страни държавните облигации могат да носят значителен кредитен риск и могат да не осигуряват стабилен препоръчителен основен лихвен процент за инструменти, деноминирани в тази валута. Някои предприятия в тези страни могат да имат по-добро кредитно положение и по-добра заемна лихва от правителството. В такъв случай основният лихвен процент е по-уместно да бъде определен чрез позоваване на лихвените проценти за най-високо оценените корпоративни облигации, емитирани във валутата на тази юрисдикция;

б) *Кредитен риск.* Ефектът на кредитния риск (т. е. премията над основния лихвен процент за кредитен риск) върху справедливата стойност може да бъде извлечен от наблюдаваните пазарни цени за търгувани инструменти с различно кредитно качество или от наблюдавани лихвени проценти, начислявани от заемодатели за кредити с различни кредитни рейтинги;

в) *Цени на валутните пазари.* За повечето основни валути има активни валутни пазари, и цените се котират ежедневно във финансовите издания;

г) *Цени на стоките.* За много стоки има наблюдавани пазарни цени.

д) *Капиталови цени.* Цените (и ценовите индекси) на търгуваните капиталови инструменти могат лесно да бъдат наблюдавани на някои пазари. Методите, базирани на сегашната стойност, могат да бъдат използвани за изчисляване на текущата пазарна цена на капиталови инструменти, за които няма наблюдавани цени.

е) *Променливост (т. е. значение на промените в цената на финансовия инструмент или друг обект).* Оценките на променливостта на активно търгуваните позиции обикновено могат да бъдат изчислени надеждно на базата на исторически пазарни данни или като се използва променливостта в текущите пазарни цени.

ж) *Риск при предварително плащане и риск при откуп.* Моделите за очаквано предварително плащане и моделите за очакван откуп за финансови пасиви могат да бъдат изчислени на базата на исторически данни. (Справедливата стойност на финансов пасив, който може да бъде откупен от контрагента, не може да бъде по-ниска от сегашната стойност на размера на откупа-виж параграф 49.);

IAS 39

з) *Разходи за обслужване на финансов актив или финансов пасив*. Разходите за обслужване могат да бъдат изчислени като се използват сравнения с текущите такси, начислявани от други участници на пазара. Ако разходите за обслужване на финансов актив или финансов пасив са значителни и други участници на пазара са изправени пред подобни разходи, емитентът ги взема предвид при определяне на справедливата стойност на този финансов актив или финансов пасив. Възможно е справедливата стойност при получаване на договорно право върху бъдещи такси да е равна на първоначалните разходи, платени за тях, освен ако бъдещите такси и свързаните разходи не съответстват на подобните пазарни.

Печалби и загуби (параграфи 55-57)

AG83. Образуването прилага IAS 21 към финансови активи и финансови пасиви, които са парични позиции съгласно IAS 21 и са деноминирани в чуждестранна валута. Съгласно IAS 21 всички положителни и отрицателни курсови разлики по паричните активи и паричните пасиви се признават в приход или разход. Изключение представлява парична позиция, която се определя като хеджиращ инструмент или при хеджиране на паричен поток (виж параграфи 95-101), или при хеджиране на нетна инвестиция (виж параграф 102). При признаването на положителни и отрицателни курсови разлики съгласно IAS 21, един паричен финансов актив обявен за продажба се третира като че ли е бил отчетен по амортизирана стойност в чуждестранната валута. Следователно, за такъв финансов актив курсовите разлики, произтичащи от промени в амортизираната стойност, се признават в приход или разход, а други промени в преносната стойност се признават съгласно параграф 55б). За финансови активи обявени за продажба, които не са парични позиции съгласно IAS 21 (например капиталови инструменти), печалбата или загубата, която се признава пряко в капитала съгласно параграф 55б), включва всички свързани валутни компоненти. Ако има хеджиращо взаимоотношение между недеривативния паричен актив и недеривативния паричен пасив, промените във валутния компонент на тези финансови инструменти се признават в приход или разход.

Обезценка и несъбираемост на финансови активи (параграфи 58-70)

Финансови актива, отчитани по амортизирана стойност (параграфи 63-65)

AG84. Обезценката на финансов актив, отчетен по амортизирана стойност, се оценява с помощта на оригиналния ефективен лихвен процент на финансовия инструмент защото дисконтирането при настоящия размер на пазарна лихва на практика би наложило оценяване по справедлива стойност на финансови активи, които иначе се изчисляват по амортизирана стойност. Ако условията на заем, или инвестиция, която подлежи на вземане или държана до падеж, се предоговарят или променят по друг начин поради финансови трудности на кредитополучателя или емитента, обезценката се оценява като се използва първоначалния ефективен лихвен процент преди промяна на условията. Паричните потоци, свързани с краткосрочните вземания, не се дисконтират, ако ефектът от дисконтирането е несъществен. Ако заем, вземане или инвестиция държана до падеж имат променлив лихвен процент, дисконтовият процент за оценяване на загубата от обезценка съгласно параграф 63, е текущият ефективен лихвен процент, определен съгласно договора. Кредиторът може, практически, да изчисли обезценката на финансов актив, изчислен по амортизирана стойност, на базата на справедливата стойност на инструмента с помощта на обозрима пазарна цена. Изчисляването на сегашната стойност на очакваните бъдещи парични потоци на обезпечен финансов актив отразява паричните потоци, които могат да възникнат от предсрочно изискване минус разходите за придобиване и продаване на обезпечението, независимо от това дали предсрочното изискване е вероятно.

AG85. Процесът на оценяване на обезценката взема предвид всички кредитни експозиции, не само тези с ниско кредитно качество. Например, ако едно образувание използва вътрешна система за класифициране на кредити, то взема предвид всички категории кредити, не само тези, отразяващи силно влошаване на кредита.

AG86. Процесът за оценяване сумата на загубата от обезценка може да доведе или до една сума, или до диапазон от възможни суми. В последния случай образуването признава загуба от обезценка равна на най-добрата преценка в рамките на диапазона (*) като взема предвид цялата съответна информация, която има на разположение преди да са публикувани финансовите отчети, относно условията, съществуващи към датата на балансовия отчет.

(*) IAS 37, параграф 39 съдържа насоки за определяне на най-добрата преценка в диапазон от възможни резултати.

AG87. За целите на общото оценяване на обезценката, финансовите активи се групират на базата на подобни характеристики на кредитния риск, които са показателни за възможността на длъжника да плати дължимите суми съгласно договорните условия (например на база оценката на кредитния риск или процеса на класифициране, който взема под внимание типа актив, отрасъла, географското положение, типа обезпечение, забавянето и други свързани фактори). Избраните характеристики са свързани с оценката на бъдещите парични потоци за групи такива активи, тъй като са показателни на способността на длъжника да плати всички дължими суми съгласно договорните условия на оценявания актив. За вероятностите от загуби и други статистически данни за загубите се прави разлика на групово ниво между а) активи, които са били оценени поотделно за обезценка и се е установило, че не са обезценени и б) активи, които не са били оценени поотделно за обезценка, като резултатът е, че може да е необходима различна сума на обезценка. Ако едно образувание не притежава група активи с подобни характеристики на риска, то не извършва допълнителна преценка.

AG88. Загубите от обезценка, признати на групова база, представляват междинна стъпка до идентифицирането на загубите от обезценка на отделните активи в групата финансови активи, които се оценяват колективно за обезценка. Веднага щом бъде получена информация, която точно определя загубите за индивидуално обезценените активи в групата, тези активи се махат от групата.

AG89. Бъдещите парични потоци в група финансови активи, които се оценяват колективно за обезценка, се изчисляват на база историята на загубите за активи с характеристики на кредитния риск подобни на тези в групата. Предприятия, които нямат специфична за тях история на загубите или тя е непълна, използват историята на партньорска група за сравними групи финансови активи. Историята на загубите се коригира на базата на текущите наблюдавани данни, за да се отразят ефектите от текущите условия, които не са засегнали периода, на който се базира историята на загубите, и да се отстранят ефектите на условията в историческия период, които понастоящем отсъстват. Оценките на промените в бъдещите парични потоци отразяват и са съвместими с промените в свързаните наблюдавани данни през различните периоди (например промени в процента безработица, цените на недвижимите имоти, цените на стоките, състояние на плащанията или други фактори, които са показателни за реализираните загуби в групата и техния размер). Методологията и предположенията, използвани за оценка на бъдещите парични потоци, се преразглеждат регулярно, за да се намалят разликите между оценките за загубите и действителната история на загубите.

AG90. Като пример за прилагане на параграф AG89 образуването може да определи, на базата на историческия опит, че една от основните причини за неизпълнение на задълженията по кредит е смъртта на кредитополучателя. Образуването може да забележи, че смъртността не се променя през годините. Някои от кредитополучателите в групата от заеми по кредитни карти на образуването може да са починали през същата година, показвайки, че е реализирана загуба от обезценка по тези заеми, дори ако в края на годината образуването все още не знае конкретно кои кредитополучатели са починали. Би било уместно да бъде призната загуба от обезценка за тези „настъпили но необявени“ загуби. Не би било правилно, обаче, да се признае загуба от обезценка за смъртни случаи, които се очакват в бъдещ период, защото неизбежната загуба (смъртта на кредитополучателя) още не е настъпила.

AG91. Когато се използват историческите норми за загуба при изчисляването на бъдещи парични потоци, важно е информацията за историческите норми на загуба да се прилага за групи, които се определят по начин съвместим с този за групите, за които са били наблюдавани историческите норми за загуба. Следователно, използваният метод трябва да даде възможност всяка група да бъде асоциирана с информацията за миналата история на загубите в групи активи с идентични характеристики на кредитния риск и съответните наблюдавани данни, които отразяват настоящите условия.

AG92. Методи на базата на формули или статистически методи могат да бъдат използвани за определяне на загубите от обезценка в група финансови активи (например за кредити с по-малки салда) доколкото те са съвместими с изискванията в параграфи 63-65 и AG87- AG91. Всеки използван модел трябва да включва ефекта от стойността на парите във времето, да взема предвид паричните потоци за целия останал живот на актива (не само следващата година), възрастта на кредитите в портфейла и да не предизвиква загуба от обезценка при първоначално признаване на финансов актив.

Приход от лихви след признаване на обезценка

AG93. След като финансов актив или група подобни финансови активи са били преоценени в резултат на загуба от обезценка, впоследствие приходът от лихви се признава на базата на лихвения процент, използван за дисконтиране на бъдещите парични потоци, с цел оценяване на загуба от обезценка.

Хеджиране (параграфи 71-102)

Хеджиращи инструменти (параграфи 72-77)

Инструменти, отговарящи на условията (параграфи 72 и 73)

AG94. Потенциалната загуба от опция, която образуването продава, може да бъде по-голяма по стойност от потенциалната печалба от съответната хеджирана позиция. С други думи, продадена опция не може да послужи за намаляване на потенциалните печалби или загуби от хеджирана позиция. Следователно, продадена опция не отговаря на условията за хеджиращ инструмент, освен ако не е посочена като компенсация на закупена опция, включително такава, която е внедрена в друг финансов инструмент (например продадена кол опция, използвана за хеджиране на изискуем дълг). В противовес на това, закупената опция има потенциални печалби равни или по-големи от загубите, и следователно може да намали потенциалната печалба или загуба от промените в справедливите стойности или паричните потоци. Тя съответно може да се квалифицира като хеджиращ инструмент.

AG95. Инвестиция, държана до падеж, отчетена по амортизирана стойност, може да бъде определена като хеджиращ инструмент при хеджиране на валутен риск.

AG96. Инвестиция в некотиран капиталов инструмент, който не се отчита по справедлива стойност, защото неговата справедлива стойност не може да бъде надеждно оценена, или в дериватив, който е свързан с и трябва да бъде уреден чрез доставка на такъв некотиран капиталов инструмент (виж параграфи 46в) и 47) не може да бъде определена като хеджиращ инструмент.

AG97. Собствените капиталови инструменти на образуването не са финансови активи или финансови пасиви на образуването и следователно не могат да бъдат определени като хеджиращи инструменти.

Хеджирани позиции (параграфи 78-84)

Позиции, отговарящи на условията (параграфи 78-80)

AG98. Твърд ангажимент за придобиване на бизнес в бизнес комбинация не може да бъде хеджирана позиция, с изключение на валутния риск, тъй като другите рискове, които се хеджират не могат да бъдат точно определени и оценени. Тези други рискове са общи бизнес рискове.

AG99. Инвестиция по метода на собствения капитал не може да бъде хиджирана позиция в хеджиране на справедлива стойност, защото методът на собствения капитал признава като приход или разход дела на инвеститора в прихода или разхода на асоциираното образувание, а не промените в справедливата стойност на инвестицията. По подобни причини инвестиция в консолидирано дъщерно образувание не може да бъде хеджирана позиция в хеджиране на справедлива стойност, защото консолидацията признава в приход или разход прихода или разхода на дъщерното образувание, а не промените в справедливата стойност на инвестицията. Хеджирането на нетна инвестиция в чуждестранна дейност е различно, тъй като това е хеджиране на валутната експозиция, а не хеджиране на справедлива стойност на промяната в стойността на инвестицията.

Определяне на финансови позиции като хеджирани позиции (параграфи 81 и 81А)

AG99A. (….) Образуването може да определи всички парични потоци от целия финансов актив или финансов пасив като хеджирана позиция само за един определен риск (например само за промени, които се отнасят за промените в LIBOR). Примерно за финансов пасив, чийто ефективен лихвен процент е 100 базови пункта под LIBOR, образуването може да определи като хеджирана позиция целия пасив (т. е. главница плюс лихва LIBOR минус 100 базови пункта) и да хеджира промяната в справедливата стойност или паричните потоци на този цял пасив, който се отнася до промени в LIBOR. Образуването може също да избере и коефициент на хеджиране различен от 1:1, за да подобри ефективността на хеджирането съгласно параграф AG100.

AG99Б. Освен това, ако финансов инструмент с фиксиран процент е хеджиран известно време след неговото създаване и лихвените проценти междувременно са се променили, образуването може да определи част, равна на базовия процент (…). Например, да приемем, че едно образувание създава финансов актив с фиксирана лихва от CU100, който има ефективна лихва от 6 процента по времето, когато LIBOR е 4 процента. То започва да хеджира този актив малко по-късно, когато LIBOR е достигнал 8 процента и справедливата стойност на актива е намаляла до CU90. Образуването изчислява, че ако е купило актива на датата, на която то за първи път определя актива като хеджирана позиция за справедливата стойност CU90, ефективната доходност би била 9.5 процента. (……) Образуването може да определи част с лихва LIBOR от 8 процента, която се състои отчасти от парични потоци с договорна лихва и отчасти от разликата между сегашната справедлива стойност (т. е. CU90) и сумата, която подлежи на връщане на падежа (т. е. CU100).

Определяне на нефинансови позиции като хеджирани позиции (параграф 82)

AG100. Промените в цената на съставна част или елемент от нефинансов актив или нефинансов пасив обикновено имат непредвидим ефект, който не може да бъде оценен отделно, върху цената на позицията, който е сравним с ефекта от промяната на пазарните лихвени проценти върху цената на облигация. Следователно, един нефинансов актив или нефинансов пасив е хеджирана позиция само като цяло или за валутен риск. Ако има разлика между условията на хеджиращия инструмент и хеджираната позиция (например за хеджиране на прогнозна покупка на бразилско кафе чрез използване на форуърден договор за покупка на колумбийско кафе при иначе подобни условия), хеджиращото взаимоотношение може да се квалифицира като взаимоотношение при хеджиране при условие че всички условия по параграф 88 са изпълнени, включително това, че се очаква хеджирането да бъде високо ефективно. За тази цел, сумата на хеджиращия инструмент може да бъде по-голяма от тази на хеджираната позиция, ако това подобрява ефективността на хеджиращото взаимоотношение. Примерно може да бъде направен регресионен анализ, за да се установи статистическо взаимоотношение между хеджираната позиция (например сделка с бразилско кафе) и хеджиращия инструмент (например сделка с колумбийско кафе). Ако има валидно статистическо взаимоотношение между двете променливи (т. е. между единичните цени на бразилското и колумбийското кафе), наклонът на линията на регреса може да бъде използвана да се установи коефициента на хеджиране, който ще увеличи възможно най-много очакваната ефективност. Например, ако наклонът на линията на регреса е 1.02, коефициентът на хеджиране, базиран на хеджирани позиции 0.98 към хеджиращ инструмент 1.00, повишава максимално очакваната ефективност. Хеджиращото взаимоотношение, обаче, може да доведе до неефективност, която се признава в приход или разход по време на хеджиращото взаимоотношение.

Определяне на групи от позиции като хеджирани позиции (параграфи 83 и 84)

AG101. Хеджирането на цяла нетна позиция (например всички нетни активи и пасиви с фиксиран лихвен процент с еднакъв падеж), а не на определена хеджирана позиция, не отговаря на условията за отчитане на хеджиране. Въпреки това, почти същият ефект върху приходите или разходите от отчитане на хеджирането за този тип хеджиращи взаимоотношения може да бъде постигнат като за хеджирана позиция се определи част от базовите позиции. Например, ако една банка има активи CU100 и пасиви CU90 с подобни условия и рискове и хеджира нетна експозиция CU10, тя може да определи като хеджирана позиция CU10 от тези активи. Това определение може да се използва, ако тези активи и пасиви са инструменти с фиксирана лихва, като в този случай това е хеджиране на справедлива стойност, или, ако те са инструменти с променлив лихвен процент, като в този случай това е хеджиране на паричен поток. Също така, ако образуването има твърд ангажимент да извърши покупка на чуждестранна валута в размер на CU100 и твърд ангажимент да извърши продажба в чуждестранната валута в размер на CU90, то маже да хеджира нетна сума CU10 чрез придобиване на дериватив и определянето му за хеджиращ инструмент, отнасящ се за CU10 от твърдия ангажимент за покупка на CU100.

Отчитане на хеджирането (параграфи 85-102)

AG102. Пример за хеджиране на справедлива стойност е хеджирането на потенциалния риск от изменения в справедливата стойност на дългов инструмент с фиксирана лихва в резултат на измененията в размера на лихвения процент. Подобен вид хеджиране може да бъде направено или от страна на издателя, или от страна на притежателя.

AG103. Пример за хеджиране на паричен поток е използването на суоп, за да може дълг с плаващ лихвен процент да бъде променен в дълг с фиксиран лихвен процент (т. е. хеджиране на бъдеща сделка, в която бъдещите парични потоци, които се хеджират, са бъдещите лихвени плащания).

IAS 39

AG104. Хеджирането на твърд ангажимент (например хеджиране на изменението в цената на горивото по отношение на непризнат договорен ангажимент от страна на електрическа компания за закупуване на гориво на фиксирана цена) представлява хеджиране на експозиция към промяна в справедливата стойност. Следователно такова хеджиране е хеджиране на справедлива стойност. Съгласно параграф 87, обаче, хеджирането на валутен риск по твърд ангажимент би могло да се отчита като хеджиране на паричен поток.

Оценяване ефективността на хеджирането

AG105. Хеджирането се оценява като високоефективно само ако са изпълнени следните две условия:

а) В началото на хеджирането и в последващи периоди се очаква хеджирането да бъде високоефективно за постигането на компенсиращи промени в справедливата стойност или паричните потоци, отнасящи се до хеджирания риск, през периода, за който е определено хеджирането. Това очакване може да бъде демонстрирано по различни начини, включително сравнение на минали промени в справедливата стойност или паричните потоци на хеджираната позиция, които се отнасят за хеджирания риск, с минали промени в справедливата стойност или паричните потоци на хеджиращия инструмент, или като се покаже висока степен на статистическа корелация между справедливата стойност или паричните потоци на хеджираната позиция и тези на хеджиращия инструмент. Образуването може да избере коефициент на хеджиране, различен от 1:1, за да подобри ефективността на хеджирането по смисъла на параграф AG100.

б) Конкретните резултати от хеджирането са в рамките на 80 - 125 процента. Например, ако конкретните резултати са такива, че загубата върху хеджиращия инструмент е CU120, а печалбата от паричните инструменти е CU100, компенсацията може да се изчисли, като се раздели 120/100, което прави 120 процента, или като се раздели 100/120, което е 83 процента. В този пример, приемайки, че хеджирането отговаря на условието в а), образуването би могло да направи заключението, че хеджирането е било високоефективно.

AG106. В минимална степен ефективността се оценява по времето, когато образуването изготвя своите годишни или междинни финансови отчети.

AG107. Настоящият стандарт не посочва един метод за оценка на ефективността от хеджирането. Методът, който образуването възприема, за оценяване ефективността на хеджирането зависи от неговата стратегия за управление на риска. Например, ако стратегията на образуването за управление на риска е да се коригира периодично сумата на хеджиращия инструмент, за да се отразят промените в хеджираната позиция, необходимо е образуването да покаже, че се очаква хеджирането да бъде високо ефективно само за периода до следващото коригиране на хеджиращия инструмент. В някои случаи образуването усвоява различни методи за различните типове хеджирания. Документацията на образуването за неговата стратегия на хеджиране включва неговите процедури за оценка на ефективността. Тези процедури определят дали оценяването включва всички печалби или загуби върху хеджиращия инструмент, или, дали стойността на инструмента във времето е изключена.

AG107A. (…).

AG108. Ако принципните условия на хеджиращия инструмент и на хеджирания актив, пасив, твърд ангажимент или много вероятна прогнозна сделка съвпадат, измененията в справедливата стойност и в паричните потоци, отнасящи се до хеджирания риск, могат изцяло да се компенсират взаимно, едновременно когато започва хеджирането и след това. Например лихвеният суоп може да бъде ефективно хеджиране, ако условната сума и сумата на главницата, срокът, датите за корекция на цените, датите на лихвените постъпления и плащания по главницата и базата за изчисляване на лихвените проценти са еднакви за хеджиращия инструмент и хеджираната позиция. Освен това, хеджирането на много вероятна прогнозна покупка на стока посредством форуърден договор може да бъде високоефективно, ако:

а) форуърдният договор е за купуване на едно и също количество от една и съща стока по едно и също време и място като хеджираната прогнозна покупка;

б) справедливата стойност на форуърдния договор в началото е равна на нула;

и

в) изменението в отбива или премията по форуърдния договор е изключено от оценката на ефективността и е признато пряко в приход или разход, или изменението в очакваните парични потоци от много вероятната прогнозна сделка се базира на форуърдната цена на стоката.

AG109. Понякога хеджиращият инструмент компенсира само част от хеджирания риск. Например хеджирането няма да бъде напълно ефективно, ако хеджиращият инструмент и хеджираната позиция са деноминирани в различни валути и не се движат в тандем. Също така, хеджирането на лихвения риск с помощта на деривати не би било напълно ефективно, ако част от измененията в справедливата стойност на деривата се дължи на кредитния риск на другата страна.

AG110. За да изпълни условията за отчитане на хеджиране, хеджирането трябва да се отнася за конкретно определен и обозначен риск, а не просто за общите бизнес рискове на образуването, и в крайна сметка трябва да влияе на приходите или разходите на образуването. Хеджирането на риска от остаряване на физически актив или риска от експроприация на собственост от държавата не е приемливо за отчитане на хеджиране; ефективността не може да бъде оценена, тъй като подобни рискове не могат да бъдат надеждно оценени.

AG111. При лихвен риск ефективността на хеджирането може да се оцени чрез изготвянето на падежен график за финансовите активи и финансовите пасиви, който показва нетната лихвена експозиция за всеки период, при условие че подобна нетна експозиция е свързана с определен актив или пасив (или определена група активи или пасиви, или определена част от тях), които пораждат нетната експозиция, и ефективността на хеджирането се оценява спрямо този актив или пасив.

AG112. При оценяване ефективността на хеджирането образуването обикновено взема предвид стойността на парите във времето. Не е нужно непременно фиксираният лихвен процент на хеджираната позиция да съвпада с фиксирания лихвен процент на суопа, определен за хеджиране на справедлива стойност. Нито пък е необходимо променливият лихвен процент по лихвоносен актив или пасив да бъде същият като променливия лихвен процент на суопа, определен за хеджиране на справедлива стойност Справедливата стойност на суопа произлиза от неговото нетно уреждане. Фиксираните и променливи лихвени проценти на суопа могат да се променят без това да повлияе на нетното уреждане, ако и двата бъдат променени в еднакъв размер.

AG113. Ако едно образуване не удовлетворява критериите за ефективност на хеджирането, образуването преустановява отчитане на хеджиране от последната дата, на която е било доказано съответствие с критериите за ефективност на хеджирането. Ако, обаче, образуването установи събитието или промяната в обстоятелствата, които са предизвикали неизпълнението на критериите за ефективност от хеджиращото взаимоотношение и покаже, че хеджирането е било ефективно преди възникване на събитието или промяната в обстоятелствата, образуването преустановява отчитане на хеджирането от датата на събитието или промяната в обстоятелствата.

Отчитане хеджирането на справедлива стойност за портфейлно хеджиране на лихвен риск

AG114. За хеджиране на справедлива стойност на лихвен риск, свързан с портфейл от финансови активи или финансови пасиви, образуването трябва да изпълни изискванията на настоящия стандарт, ако спазва процедурите, предвидени в а)-и) и параграфи AG115- AG132 по-долу.

а) Като част от своя процес на управление на риска образуването определя портфейл от позиции, чийто лихвен риск то иска да хеджира. Портфейлът може да съдържа само активи, само пасиви или и активи и пасиви. Образуването може да определи два или повече портфейла (например образуването може да групира своите активи, обявени за продажба, в отделен портфейл), като в този случай то прилага насоките по-долу поотделно към всеки портфейл;

б) Образуването анализира портфейла по периоди на промяна на ценовите условия на базата на очаквани, а не на договорни, дати за промяна на ценовите условия. Анализът по периоди на промяна на ценовите условия може да бъде извършен по различни начини, включително планиране на паричните потоци в периодите, в които те се очаква да възникнат, или планиране на условни суми на главницата през всички периоди до момента на промяна на ценовите условия;

в) На базата на този анализ образуването определя сумата, която иска да хеджира. Образуването посочва като хеджирана позиция сума от активи или пасиви (но не нетна сума) от определения портфейл, равна на сумата, която то иска да обозначи за хеджиране. (…);

г) Образуването посочва лихвения риск, който хеджира. Този риск може да бъде част от лихвения риск във всеки от обектите в хеджираната позиция, например еталонен лихвен процент (например LIBOR);

д) Образуването посочва един или повече хеджиращи инструменти за всеки период на промяна на ценовите условия;

е) Като използва определенията, направени в в)-д) по-горе, образуването преценява в началото и в последващи периоди, дали се очаква хеджирането да бъде високоефективно през периода, през който е предвидено да се извърши хеджирането;

ж) Периодично образуването оценява изменението в справедливата стойност на хеджираната позиция (съгласно в)), която се отнася до хеджирания риск (съгласно г)), (……). При условие, че хеджирането фактически е определено да бъде високоефективно, когато се оценява с помощта на документирания метод на образуването за оценка на ефективността, образуването признава изменението в справедливата стойност на хеджираната позиция като печалба или загуба в отчета за приходи и разходи и в една или две позиции в балансовия отчет съгласно параграф 89А. Не е необходимо изменението в справедливата стойност да бъде разпределяно към отделните активи или пасиви;

з) Образуването оценява изменението в справедливата стойност на хеджиращия инструменти) (съгласно д)) и го признава като печалба или загуба в отчета за приходи и разходи. Справедливата стойност на хеджиращия инструменти) се признава като актив или пасив в балансовия отчет;

и) Всяка неефективност (*) се признава в приход или разход като разликата между промяната в справедливата стойност по ж) и тази по з).

AG115. Този подход е описан долу по-подробно. Подходът се прилага само за хеджиране на справедлива стойност на лихвен риск, свързан с портфейл от финансови активи или финансови пасиви.

AG116. Портфейлът по параграф AG114а) може да съдържа активи и пасиви. Това може да бъде и портфейл, съдържащ само активи или само пасиви. Портфейлът се използва, за да се определи сумата на активите или пасивите, които образуването иска да хеджира. Портфейлът, обаче, сам по себе си не е определен като хеджирана позиция.

AG117. При прилагането на параграф AG114 б) образуването определя очакваната дата на промяна на ценовите условия на дадена позиция като по-ранната от датите, на които тази позиция се очаква да стане платима или да се преоцени до пазарните ставки. Датите на очакваното преоценяване се изчисляват в началото на хеджирането и през целия срок на хеджирането, на базата на историческия опит и друга налична информация, включително информация и очаквания относно размера на авансовите плащания, лихвените проценти и взаимодействието помежду им. Предприятия, които нямат практика или тя е недостатъчна, използват опита на партньорска група за сравними финансови инструменти. Тези оценки периодично се преразглеждат и актуализират като се има предвид практиката. При позиции с фиксирана лихва очакваната дата за преоценяване е датата, на която се очаква позицията да бъде платена авансово или да се преоцени до пазарните ставки на по-ранна дата. За група подобни позиции анализът по периоди на базата на очаквани дати за преоценяване може да се извърши под формата на разпределяне на процент от групата, а не отделни позиции, към всеки период. Образуването може да прилага други методологии за целите на това разпределяне. Примерно то може да използва коефициент за размера на авансовите плащания за разпределяне на амортизирани заеми към периоди от време на базата на датите на очакваното преоценяване. Методологията за това разпределяне трябва да съответства на процедурите и целите на образуването за управление на риска.

AG118. Като пример за определението по параграф AG114в), ако през определен период на преоценяване едно образувание прецени, че има активи с фиксирана лихва в размер на CU100 и пасиви с фиксирана лихва в размер на CU80, и реши да хеджира всички нетни позиции в размер CU20, то определя като хеджирана позиция активи на сума CU20 (част от активите) (**). Определението се изразява като „сума на валутата“ (например сума в долари, евро, лири или ранд), а не като отделни активи. Следователно, всички активи (или пасиви) от които е изтеглена хеджираната сума-т. е. цялата сума CU100 на активите в горния пример-трябва да бъдат позиции, чиято справедлива стойност се променя в отговор на промените в лихвения процент, който се хеджира (…).

(*) Същите съображения за съществеността се прилагат в тази връзка, както и за останалите IFRS.

(**) Стандартът позволява на образуването да посочи каквато и да е сума от съществуващите активи или пасиви, отговарящи на условията, т. е. в този пример всяка сума активи между CU0 CU100.

AG119. Образуването спазва и другите изисквания за предназначение и документиране, предвидени по параграф 88а). За портфейлно хеджиране на лихвен риск, това предназначение и документиране определя политиката на образуването по отношение на всички променливи, които се използват за установяване на сумата за хеджиране и как се оценява ефективността, включително:

а) кои активи и пасиви следва да бъдат включени в портфейлното хеджиране и базата, на която те следва да се извадят от портфейла;

б) как образуването определя датите на преоценяване, включително какви лихвени предположения лежат в основата на оценките на размера на предварителните плащания и базата за промяна на тези оценки. Същият метод се използва и за първоначалните оценки, направени по времето, когато активът или пасивът е включен в хеджирания портфейл, и за по-късни ревизии на тези оценки;

в) брой и продължителност на периодите за преоценяване;

г) колко често образуването проверява ефективността (…);

д) методологията, използвана от образуването за определяне сумата на активите или пасивите, които са предназначени за хеджирана позиция (…);

е) (…) дали образуването ще провери ефективността за всеки период на преоценяване индивидуално, общо за всички периоди, или като използва някаква комбинация от двете.

Политиките, определени за обозначаване и документиране на взаимоотношението на хеджиране, трябва да съответстват на процедурите и целите на образуването за управление на риска. Промени в политиките не се правят произволно. Те се обосновават на базата на промени в пазарните условия и други фактори и се основават на и са съвместими с процедурите и целите на образуването за управление на риска.

AG120. Хеджиращият инструмент по параграф AG114д) може да бъде един деривати или портфейл от деривативи, от който всички съдържат експозиция към хеджирания лихвен риск, посочен в параграф AG114г) (например портфейл от лихвени суопи, като всички съдържат експозиция към LIBOR). Такъв портфейл от деривативи може да съдържа позиции за компенсиране на риска. Той, обаче, не може да включва продадени опции или нетни продадени опции, защото стандартът (*) не позволява такива опции да бъдат определяни за хеджиращи инструменти (освен, когато продадената опция е посочена като компенсация на купена опция). Ако хеджиращият инструмент хеджира сумата, посочена в параграф AG114в) за повече от един период на преоценяване, той се разпределя към всички периоди, които хеджира. Целият хеджиращ инструмент, обаче, трябва да бъде разпределен към тези периоди на преоценяване, защото стандартът (**) не позволява взаимоотношение на хеджиране да бъде определено само за част от периода, през който хеджиращият инструмент е неуреден.

AG121. Когато образуването оценява изменението в справедливата стойност на предплатима позиция в съответствие с параграф AG114ж), промяната в лихвените проценти засяга справедливата стойност на предплатимата позиция по два начина: тя засяга справедливата стойност на договорните парични потоци и справедливата стойност на опцията за предварително плащане, която се съдържа в предплатимата позиция. Параграф 81 от стандарта позволява на образуването да посочи част от финансовия актив или финансовия пасив, които споделят обща рискова експозиция, като хеджирана позиция, при условие че ефективността може да бъде оценена. (…).

AG122. Стандартът не конкретизира методите, използвани да се определи сумата по параграф AG114ж), а именно изменението в справедливата стойност на хеджираната позиция, отнасяща се до хеджирания риск (…). Не е уместно да се приема, че измененията в справедливата стойност на хеджираната позиция са равни на измененията в стойността на хеджиращия инструмент.

AG123. Параграф 89А изисква, ако хеджираната позиция за определен период на преоценяване е актив, изменението в неговата стойност да се представя в отделна позиция в активи. Обратно, ако хеджираната позиция за определен период на преоценяване е пасив, изменението в неговата стойност се представя в отделна позиция в пасиви. Това са отделните позиции по параграф AG114ж). Не се изисква специално разпределение към отделни активи (или пасиви).

(*) Виж параграфи 77 и AG94.

(**) Виж параграф 75.

IAS 39

AG124. Параграф AGи) отбелязва, че неефективност възниква доколкото промяната в справедливата стойност на хеджираната позиция, която се отнася до хеджирания риск, се различава от промяната в справедливата стойност на хеджиращия деривати. Такава разлика може да възникне по редица причини, включително:

а) (…);

б) позиции в хеджирания портфейл, които се обезценяват или се отписват;

в) датите на плащане на хеджиращия инструмент и хеджираната позиция се различават;

и

г) други причини (…).

Такава неефективност (*) се разграничава и признава в отчета за приходи и разходи.

AG125. Обикновено ефективността на хеджирането се повишава:

а) ако образуването планира позиции с различни характеристики на плащане по начин, който да отчита разликите в режима на предварителното плащане;

б) когато броят на позициите в портфейла е по-голям. Когато само няколко позиции се съдържат в портфейла, възможна е относително висока неефективност, ако една от позициите се предплати по-рано или по-късно от очакваното. Обратно, когато портфейлът съдържа много позиции, режимът на предварителните плащания може да бъде предвиден по-точно;

в) когато използваните периоди на преоценяване са по-кратки (например едномесечни в противовес на тримесечни периоди на преоценяване). По-кратките периоди на преоценяване намаляват ефекта от всякакво несъответствие между датите на преоценяване и плащане (в рамките на периода за преоценяване) на хеджираната позиция и тези на хеджиращия инструмент;

г) при по-голяма честота на коригиране на сумата на хеджиращия инструмент, за да бъдат отразени измененията в хеджираната позиция (например поради промени в очакванията на предварително плащане).

AG126. Образуването проверява периодично ефективността. (…).

AG127. Когато оценява ефективността, образуването разграничава проверките на датите на очакваното преоценяване на съществуващите активи (или пасиви) от създаването на нови активи (или пасиви), като само първите пораждат неефективност. (…). Щом бъде призната неефективност, образуването прави нови оценки общо на активите (или пасивите) през всеки период на преоценяване, включително новите активи (или пасиви), които са били създадени след последната проверка на ефективността, и определя нова сума като хеджирана позиция и нова ставка за хеджирания процент. (…).

AG128. Позиции, които са били планирани първоначално в период на преоценяване, могат да бъдат отписани, поради по-ранно от очакваното предварително плащане или изписване, причинено от обезценка или продажба. Когато това се случи, сумата на промяната в справедливата стойност, включена в отделна позиция съгласно параграф AG114ж), която се отнася за отписана позиция, се изважда от балансовия отчет и се включва в печалбата или загубата, която възниква след отписване на позицията. За тази цел е необходимо да се знае периода на преоценяване, в който отписаната позиция е била планирана, тъй като това определя периода на преоценяване, от който тя трябва да се извади и оттук сумата, която трябва да се извади от индивидуалната позиция по параграф AG114ж). Когато една позиция е отписана, ако може да се установи в кой период е била включена, тя се изважда от този период. Ако не, тя се изважда от по-ранен период, ако отписването е било резултат от по-високи от очакваните предварителни плащания, или се разпределя системно и разумно към всички периоди, съдържащи отписаната позиция, ако позицията е била продадена или обезценена.

AG129. Освен това, всяка сума, отнасяща се до определен период от време, която не е била отписана, когато периодът е изтекъл, се признава в отчета за приходи и разходи за този период (виж параграф 89А). (…).

AG130. (…).

(*) Същите съображения за същественост се прилагат в тази връзка, както и за останалите IFRS.

AG131. Ако хеджираната сума за период на преоценяване е намалена без съответните активи (или пасиви) да бъдат отписани, сумата, включена в отделната позиция съгласно AG114ж), която се отнася до намалението, се амортизира по смисъла на параграф 92.

AG132. Образуването може да поиска да приложи подхода, описан в параграфи AG114- AG131, към портфейлно хеджиране, което по-рано е било отчетено като хеджиране на паричен поток съгласно IAS 39. Такова образувание трябва да отмени предишното определение на хеджирането на паричен поток съгласно параграф 101г) и да приложи изискванията, изложени в тази параграф. То, също така, трябва да определи наново хеджирането като хеджиране на справедлива стойност и да приложи подхода от параграфи AG114-AG131 перспективно към последващи счетоводни периоди.

ПРИЛОЖЕНИЕ Б

Изменения към други разпоредби

Измененията в настоящото приложение се прилагат за едногодишни периоди на или след 1 януари 2005 година. Ако образуването прилага настоящия стандарт за по-ранен период, тези изменения се прилагат за този по-ранен период.

Изменения към IFRS 1

Б1. IFRS 1 *Прилагане на международните стандарти за финансова отчетност за първи път* се изменя, както следва:

Стандарт

Добавят се параграфи 25А, 27А, 36А и 47А и параграфи 13, 27 и 30 се изменят, както следва:

13. Образуването може да избере да използва една или повече от следните клаузи за освобождаване:

а) …

д) хибридни финансови инструменти (параграф 23);

е) активи и пасиви на дъщерни образувания, асоциирани и съвместни предприятия (параграфи 24 и 25);

и

ж) обозначаване на признати по-рано финансови инструменти (параграф 25А).

Обозначаване на признати по-рано финансови инструменти

25А. IAS 39 *Финансови инструменти: признаване и оценяване* позволява финансовият инструмент да бъде обозначен при първоначалното признаване като финансов актив или финансов пасив по справедлива стойност в отчета за приходи и разходи или като обявен за продажба. Независимо от това изискване образуването може да направи такова обозначаване на датата на прехода към IFRS.

27. С изключение на разрешеното по параграф 27А, прилагащият стандарта за първи път прилага изискванията за отписване в IAS 39 перспективно за транзакции, извършени на или след 1 януари 2004 г. С други думи, ако прилагащият за първи път е отписал недеривативни финансови активи или недеривативни финансови пасиви съгласно своите предишни общоприети счетоводни принципи в резултат от транзакция, извършена преди 1 януари 2004 година, той не признава тези активи и пасиви съгласно IFRS (освен ако те отговарят на условията за признаване в резултат на по-късна транзакция или събитие).

27А. Въпреки параграф 27, едно образувание може да прилага изисквания за отписване съгласно IAS 39 ретроспективно от дата по избор на образуването, при условие че информацията необходима за прилагането на IAS 39 към финансови активи и финансови пасиви, отписани в резултат на минали транзакции, е била получена по време на първоначалното отчитане на тези транзакции.

30. Ако, преди датата на преминаване към IFRS, образуването е обозначило една транзакция като хеджиране, но хеджирането не отговаря на условията за отчитане на хеджиране съгласно IAS 39, образуването прилага параграфи 91 и 101 от IAS 39 за преустановяване отчитането на хеджиране. Транзакциите, извършени преди датата на прехода към IFRS, не се обозначават ретроспективно като хеджирания.

Изключение от изискването за преиздаване на сравнителна информация за IAS 39

36А. В своите първи финансови отчети по IFRS образуването, което приема IFRS преди 1 януари 2006 г., представя сравнителна информация най-малко за една година, но не е необходимо тази сравнителна информация да се придържа към IAS 32 и IAS 39. Образувание, което избира да представи сравнителна информация, която не е необходимо да се придържа към IAS 32 и IAS 39, през своята първа година преход:

а) прилага своите предишни общоприети счетоводни принципи към финансови инструменти в обхвата на IAS 32 и IAS 39 в сравнителната информация;

б) оповестява този факт заедно с базата, на която е изготвена тази информация;

и

в) оповестява характера на основните корекции, които трябва да направят информацията съвместима с IAS 32 и IAS 39. Не е необходимо образуването да изразява количествено тези корекции. Образуването, обаче, третира всяка корекция между балансовия отчет и отчетната дата на сравнителния период (т. е. балансовия отчет, който включва сравнителна информация съгласно предишните общоприети счетоводни принципи) и балансовия отчет в началото на първия отчетен период по IFRS (т. е. първия период, който включва информация, която се съгласува с изискванията на IAS 32 и IAS 39) като произтичаща от промяна в счетоводната политика и предоставя оповестяванията, изисквани съгласно параграф 28а)-е) от IAS 8. Параграф 28е) се прилага само за суми, представени в балансовия отчет към отчетната дата на сравнителния период.

За образуване, което избира да представя сравнителна информация, която не отговаря на изискванията по IAS 32 и IAS 39, позоваванията на „дата на прехода към IFRS“ означават, само за IAS 32 и IAS 39, начало на първия отчетен период по IFRS.

Обозначаване на финансови активи или финансови пасиви

43А. Едно образуване може да обозначи признат по-рано финансов актив или финансов пасив като финансов актив или финансов пасив по справедлива стойност или като обявен за продажба, съгласно параграф 25А. Образуването оповестява справедливата стойност на всички финансови активи или финансови пасиви, обозначени във всяка категория, и класификацията и преносната стойност в предишните финансови отчети.

Приложение А

Добавя се следното определение:

първи отчетен период по IFRS	Отчетният период, завършващ на **отчетната дата** на **първите финансови отчети на образуването по IFRS**

Изменения към IAS 12

Б2. IAS 12 *Данъци върху дохода* се изменя, както следва:

Първото изречение от параграф 20 се изменя, както следва:

20. IFRS позволяват и изискват някои активи да бъдат отчитани по справедлива стойност или да бъдат преоценени (виж например IAS 16 *Имоти, машини, съоръжения и оборудване*, IAS 38 *Нематериални активи*, IAS 39 *Финансови инструменти: признаване и оценяване* и IAS 40 *Инвестиционни имоти*).

Изменения към IAS 18

Б3. IAS 18 *Приходи* се изменя, както следва:

Параграф 30 се изменя, както следва:

30. ***Приходите се признават на следната база:***

а) лихвата се признава като се използва метода на ефективната лихва съгласно IAS 39, параграф 9 и AG5-AG8;

б) лицензионните права се признават на принципа на текущото начисляване съгласно съдържанието на съответното споразумение;

и

в) дивидентите се признават, когато бъде установено правото на акционера да получава плащане.

Параграф 31 се заличава.

Изменения към IAS 19

Б4. (Изменения, неприложими единствено към стандартите).

Изменения към IAS 30

Б5. IAS 30 *Оповестявания в счетоводните отчети на банки и сходни финансови институции* се изменя, както следва.

Параграф 8 се изменя, както следва:

8. Банките използват различни методи за признаване и оценяване на позиции в своите финансови отчети. Макар и да е необходимо хармонизиране на тези методи, това е извън обхвата на настоящия стандарт. За да бъдат съвместими с IAS 1 *Представяне на финансовите отчети*, и по този начин да дадат възможност на потребителите да разберат базата, на която са изготвени финансовите отчети на дадена банка, необходимо е счетоводните политики, чийто обект са позициите по-долу, да бъдат оповестени:

…

г) базата за определяне на загубите от обезценка по заеми и авансови плащания, и за отписване на несъбираеми кредити и авансови плащания (виж параграфи 43-49);

и

…

Параграф 10 се изменя, както следва:

10. ***Освен изискванията на другите стандарти, оповестяванията в отчета за приходи и разходи или бележките към финансовите отчети включват, но не само, следните приходни и разходни статии:***

Приходи от лихви и други подобни приходи;

Разходи за лихви и други подобни разходи;

Приходи от дивиденти;

Приходи от такси и комисионни;

Разходи за такси и комисионни;

Печалби, намалени със загубите от ценни книжа в оборотен портфейл;

Печалби, намалени със загубите от инвестиционни ценни книжа;

Печалби, намалени със загубите от сделки с чуждестранна валута;

Други приходи от дейността;

Загуби от обезценка по кредити и аванси;

Общи административни разходи;

и

Други разходи за дейността.

Параграф 13 се изменя, както следва:

13. ***Приходните и разходните позиции не се компенсират с изключение на тези, които се отнасят до хеджиранията и до активите и пасивите, които са били нетирани съгласно IAS 32.***

Параграф 14 се изменя, както следва:

14. Компенсирането във всички случаи освен тези, които се отнасят до хеджирания и до активи и пасиви, които са били нетирани съгласно IAS 32, пречи на потребителите да преценят изпълнението на отделните дейности на дадена банка и възвращаемостта, която тя получава върху определени категории активи.

Параграф 23 се заличава.

Параграфи 24 и 25 се изменят, както следва:

24. ***Банката оповестява справедливите стойности на всяка категория от своите финансови активи и пасиви съгласно изискванията на IAS 32*** **Финансови инструменти: оповестяване и представяне.**

25. IAS 39 предвижда четири класификации на финансови активи: кредити и вземания, инвестиции държани до падеж, финансови активи по справедлива стойност като печалба или загуба, и финансови активи обявени за продажба. Банката оповестява справедливите стойности на своите финансови активи за тези четири класификации като минимум.

В параграф 26, алинея б)(iv) и (v) се заличават.

В параграф 28 се заличава последното изречение.

Параграфи 43 и 44 се изменят, както следва:

43. ***Банката оповестява следното:***

а) счетоводната политика, която описва базата, на която несъбираемите кредити и аванси се признават като разходи и се отписват;

б) подробности за движенията във всяка коректива сметка за загубите от обезценка по кредити и аванси през периода. Тя оповестява отделно сумата, призната като разход през периода за загуби от обезценка по несъбираеми кредити и аванси, сумата, начислявана през периода за отписани кредити и аванси и сумата кредитирана през периода за кредити и аванси, отписани по-рано, които са били възстановени;

в) съвкупната сума по всяка коректива сметка за загуби от обезценка от кредити и аванси към датата на балансовия отчет.

44. ***Всички суми, предназначени за загуби по кредити и аванси освен загубите от обезценка, признати съгласно IAS 39 по кредити и аванси, се отчитат като разпределение на неразпределена печалба. Всички кредити, произтичащи от намаляването на такива суми, водят до увеличение на неразпределените печалби и не се включват в определянето на приходите или разходите за периода.***

Параграф 45 се заличава.

Параграф 46 се изменя, както следва:

46. Местни обстоятелства или законодателство могат да наложат или позволят на една банка да задели суми за загуби от обезценка по кредити и аванси освен за загубите, които са били признати съгласно IAS 39. Всички подобни заделени суми представляват разпределяне на неразпределени печалби, а не разходи при определяне на приходи или разходи. Също така, всички кредити, произтичащи от намалението на такива суми, водят до увеличение на неразпределените печалби и не се включват в определянето на приходи или разходи.

IAS 39

Параграф 47 се изменя, както следва:

47. Потребителите на финансовите отчети на дадена банка трябва да знаят за влиянието, което загубите от обезценка по кредитите и авансите са имали върху финансовото състояние и резултатите на банката; това им помага да преценят ефективността, с която банката е използвала ресурсите си. Ето защо, банката оповестява съвкупната сума по всяка корективна сметка за загуби от обезценка по кредити и аванси към датата на балансовия отчет и движенията в корективната сметка през периода. Движенията в корективната сметка, включително отписаните по-рано суми, които са били възстановени през отчетния период, се показват отделно.

Параграф 48 се заличава.

Параграф 49 се изменя, както следва:

49. Когато кредитите и авансите не могат да бъдат възстановени, те се отписват и отнасят по корективна сметка за загуби от обезценка. В някои случаи те не се отписват докато не бъдат приключени всички необходими правни процедури и не бъде определена окончателно сумата на загубата от обезценка. В други случаи те се отписват по-рано, примерно, когато кредитополучателят не е платил никаква лихва или възстановил част от главницата, дължима в определен срок. Тъй като времето на отписване на несъбираемите кредити и аванси е различно, брутната сума на кредитите и авансите, и на корективната сметка за загуби от обезценка, може да варира значително при сходни обстоятелства. В резултат на това банката оповестява своята политика за отписване на несъбираеми кредити и аванси.

В параграф 58, алинея в) се изменя, както следва:

в) сумата на разходите, призната в периода за загуби от обезценка по кредити и аванси, и сумата по корективна сметка към датата на балансовия отчет;

и

…

Изменения към IAS 32

Б6. IAS 32 *Финансови инструменти: оповестяване и представяне* се изменя, както следва:

Параграф 96 се изменя, както следва (новият текст е подчертан).

96. ***Образуването прилага настоящия стандарт за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2005 година. Разрешено е по-ранно прилагане. Образуването не прилага настоящия стандарт за годишни периоди, започващи преди 1 януари 2005 година освен ако прилага също и IAS 39 (преработен през 2003 г.), включително измененията, издадени през март 2004 г. Ако образуването прилага настоящия стандарт за период, започващ преди 1 януари 2005 г., то оповестява този факт.***

Изменения към IAS 36

Б7. IAS 36 *Обезценка на активи* се изменя, както следва:

Стандарт

Параграф 1 се изменя, както следва:

1. ***Настоящият стандарт се прилага при осчетоводяване на обезценката на всички активи, освен:***

…

***д) финансови активи, които са включени в обхвата на IAS 39* Финансови инструменти: признаване и оценяване;**

…

Изменения към IAS 37

Б8. IAS 37 *Провизии, условни задължения и условни активи* се изменя, както следва.

Параграфи 1 и 2 се изменят, както следва:

1. ***Настоящият стандарт се прилага от всички предприятия при отчитането на провизии, условни задължения и условни активи, освен:***

   а) тези, които произтичат от договори за изпълнение, освен, когато договорът е обременяващ;

   б) тези, които произтичат в застрахователни предприятия от договори с държатели на полици;

   и

   в) тези, които са предмет на друг стандарт.

2. Настоящият стандарт не се прилага към финансови инструменти (включително гаранции), които са в обхвата на IAS 39 *Финансови инструменти: признаване и оценяване*. За финансови гаранции, изключени от обхвата на IAS 39, настоящият стандарт се прилага съгласно параграф 2е) от IAS 39.

Изменения към SIC 27

Б9. (Приложение, неприложимо само към стандарт)